



# ԼԵՂԱՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

## Ո Ր Ո Շ ՈՒ

“01” ապրիլի 2008թ.

N 256

ք. Ստեփանակերտ

ԼԵՂԱՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ  
ԿԱՍՈՆՆԵՐԸ ԵՎ ՏՐԱՆՄՊՈՐՏԱՅԻՆ ՍԻԶՈՑՆԵՐԻ ԾԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄՆ  
ԱՐԳԵԼՈՂ ԱՆՍԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ ՑԱՍԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ  
Ս Ա Ս Ի Ն

Համաձայն «ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 9-րդ հոդվածի «գ» կետի և 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

### 1. Հաստատել՝

1) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ճանապարհային երթևեկության կանոնները՝ համաձայն թիվ 1 հավելվածի.

2) տրանսպորտային միջոցների շահագործումն արգելող անսարքությունների և պայմանների ցանկը՝ համաձայն թիվ 2 հավելվածի:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման պահից:

ԼԵՂԱՆԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱՂԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

## ԿԱՆՈՆՆԵՐ

### ԼԵՇԱՅԻՆ ԴԱՐԱԲԱԴԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ

#### I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Լեռնային Դարաբադի Հանրապետության ճանապարհային երթեւեկության կանոններով (այսուհետ՝ կանոններ) սահմանվում է ճանապարհային երթեւեկության միասնական կարգ՝ լեռնային Դարաբադի Հանրապետության տարածքում՝ կարգավորելով ճանապարհային երթեւեկության ընթացքում օգտագործվող լուսացույցի, կարգավորողի ազդանշանների, վթարային, հատուկ ազդանշանների, տրանսպորտային միջոցների արտաքին լուսային սարքերի և ձայնային ազդանշանների կիրառման, տարբեր պայմաններում երթեւեկության, երթեւեկության արագությունը կանոնակարգելու, վազանց, կանգառ և կայանում, խաչմերուկների անցում, հետիոտնային անցումների հատում, տրանսպորտային միջոցների քարշակում, ուսումնական վարում, մարդկանց և բերների փոխադրում իրականացնելու հետ կապված հարաբերությունները, ինչպես նաև երթեւեկությունը կարգավորող նշանները:

2. Լեռնային Դարաբադի Հանրապետության ճանապարհներին սահմանված է տրանսպորտային միջոցների աջակողմյան երթեւեկություն:

3. Կանոններում օգտագործվում են հետևյալ հասկացությունները՝

1) *գլխավոր ճանապարհ՝ 2.1՝ «Գլխավոր ճանապարհ», 2.3.1՝ «Հատում երկրորդական ճանապարհի հետ», 2.3.2 - 2.3.7՝ «Երկրորդական ճանապարհի հարում», կամ 5.1՝ «Ավտոմայրուղի» նշաններով նշված ճանապարհ հատողի (հարողի) նկատմամբ կամ կոչտ ծածկույթով (ասֆալտբետոն, ցեմենտբետոն, քարե նյութեր և այլն) ճանապարհ հողային ծածկույթ ունեցողի նկատմամբ, կամ էլ ցանկացած ճանապարհ մերձակա տարածքներից դուրս եկող ճանապարհի նկատմամբ։ Առանց ծածկույթի հողային ճանապարհի վրա, անմիջապես խաչմերուկից առաջ, ծածկույթով հատվածի առկայությունն այդ ճանապարհը հատվող ծածկույթով ճանապարհին հավասարագոր չի դարձնում։*

2) *Երթեւեկության առավելություն՝ այլ տրանսպորտային միջոցների վարորդների (այսուհետ՝ վարորդներ) նկատմամբ՝ նախընտրած ուղղությամբ առաջնահերթ երթեւեկությունը իրավունք։*

3) *չստեղծել խոչընդոտ երթեւեկության այլ մասնակիցների համար՝ երթեւեկության մասնակիցներին ուղղված պահանջ, որի համաձայն նրանք չպետք է որևէ ծերու խոչընդոտեն։ ուղևորներն ու հետիոտները՝ տրանսպորտային միջոցների, իսկ վարորդները՝ հետիոտների և այլ տրանսպորտային միջոցների երթեւեկությունը։*

4) *կազմակերպված տրանսպորտային շարասյուն՝ մշտապես միացված լապտերներով, միևնույն երթեւեկության գոտինով անմիջապես իրար հետևից ընթացող առնվազն 3 մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների խումբ, որն առօկից ուղեկցվում է կապույտ և կարմիր առկայժող փարոսիկները միացրած տրանսպորտային միջոցով։*

5) *Երթեւեկության սկիզբ՝ կանգառի կամ կայանման վայրից տրանսպորտային միջոցի շարժումն սկսելու պահը՝ կապված հարևան երթեւեկության գոտիի վերադասավորման հետ կամ առանց դրա։*

6) *մանկում՝ տրանսպորտային միջոցի երթեւեկության սկիզբ (կապված հարևան երթեւեկության գոտիի դուրս գալու հետ), վերադասավորման, երթեւեկության ուղղության փոփոխություն, կանգառ (վերադասավորվելով) և հետընթաց կատարելը։*

7) *վերադասավորում՝ տրանսպորտային միջոցի գրադեցրած երթեւեկության գոտուց կամ գծանշված երթեւեկության գոտու սահմաններում գրադեցրած շարքից, երթեւեկության սկզբնական ուղղությունը պահպանելով, դուրս գալը։*

8) Երթևեկության ուղղության փոփոխություն՝ նախկինում ընտրած երթևեկության ուղղության փոփոխություն (բացառությամբ հետընթացի՝ կատարվող շրջադարձի կամ հետադարձի միջոցով).

9) Շրջադարձ՝ տրանսպորտային միջոցի՝ այլ ճանապարհ կամ ճանապարհից մերձակա տարածք դուրս գալու նպատակով իրականացվող մաներ.

10) հետադարձ՝ տրանսպորտային միջոցի շարժման ուղղությունը հանդիպակաց ուղղությամբ փոխելու նպատակով իրականացվող մաներ.

11) Վազանց՝ շարժման մեջ գտնվող մեկ կամ մի քանի տրանսպորտային միջոցից առաջ անցնելը՝ կապված զբաղեցրած գոտուց դուրս գալու հետ.

12) արգելք՝ երթևեկելի մասի որևէ գոտու վրա գտնվող անշարժ օբյեկտ (վնասված կամ անսարք տրանսպորտային միջոց, կողմնակի առարկա, ճանապարհի ծածկույթի վնասվածք և այլն), որը վարորդներին գրկում է նույն գոտիով երթևեկությունը շարունակելու հնարավորությունից.

13) Երթևեկության համար վտանգ՝ երթևեկության ժամանակ ստեղծված իրադրություն, երբ նույն ուղղությամբ և (կամ) նույն արագությամբ երթևեկությունը շարունակելու դեպքում կստեղծվի ճանապարհատրանսպորտային պատահարի առաջացման իրական վտանգ.

14) Կողանցում՝ շարժման մեջ գտնվող մեկ կամ մի քանի տրանսպորտային միջոցներից առաջ անցնելը՝ առանց զբաղեցրած գոտուց դուրս գալու.

15) Վտանգավոր բեռ՝ վտանգավոր նյութ, հումք, վտանգավոր թափոններ, որոնք փոխադրման ընթացքում իրենց յուրահատկությունների հետևանքով կարող են վնաս պատճառել մարդկանց կյանքին և առողջությանը, առաջացնել շրջակա միջավայրի աղտոտում և վնասել տրանսպորտային միջոցները կամ շենքերն ու շինությունները.

16) Երեխաների կազմակերպված խմբերի փոխադրում՝ մեխանիկական տրանսպորտային միջոցով (բացառությամբ ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների) նախադպրոցական և դպրոցական տարիքի երկու և ավելի երեխաների կազմակերպված փոխադրում.

17) Սահմանափակ տեսանելիություն՝ երթևեկության մասնակցի տեղից շարժման ուղղությամբ ճանապարհի տեսանելիություն՝ սահմանափակված տրանսպորտային միջոցներով, ճանապարհի երկրաչափական չափանիշներով, տեղանքի ռելիեֆով, ճանապարհին հարակից բուսականությամբ, շինություններով և այլ օբյեկտներով:

## II. ԼՈՒՍԱՑՈՒՅԹԻ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂԻ ԱԶԴԱՆԾԱՆՆԵՐԸ (Ակար 1)

4. Լուսացույցներում կիրառվում են կանաչ, դեղին, կարմիր և լուսնասպիտակ գույների լուսային ազդանշաններ:

5. Կախված գործածման նպատակից՝ լուսացույցները լինում են տրանսպորտային, հետիոտնային և հեծանվորդների երթևեկությունը կարգավորող, իսկ դրանց ազդանշանները՝ կլոր (առանց պատկերի), ինչպես նաև պատկերներով՝ սլաքի (սլաքների), հետիոտնի կամ հեծանիվի ուրվապատկերի տեսքով և «X»-աձև:

6. Կլոր ազդանշաններով լուսացույցները կարող են ունենալ մեկ կամ երկու կանաչ սլաքի (սլաքների) տեսքով ազդանշաններով լրացուցիչ մասեր (սեկցիաներ), որոնք տեղադրվում են կանաչ ազդանշանի մակարդակի վրա:

7. Լուսացույցի կլոր ազդանշաններն ունեն հետևյալ նշանակությունները՝

1) կանաչ ազդանշանը թույլատրում է երթևեկությունը (կանաչ ազդանշանի գործողության ավարտին մնացած ժամանակի մասին (վայրկյաններով) վարորդներին և հետիոտներին տեղեկացնելու համար կարող են կիրառվել թվատախտակներ).

2) կանաչ թարթող ազդանշանը թույլատրում է երթևեկությունը և տեղեկացնում, որ դրա գործողության ժամկետը լրանում է, և շուտով կմիանա արգելող ազդանշանը.

3) դեղին ազդանշանն արգելում է երթևեկությունը (բացառությամբ կանոնների 19-րդ կետով նախատեսված դեպքի) և նախազգուշացնում ազդանշանի առաջիկա փոփոխման մասին.

4) դեղին թարթող ազդանշանը թույլատրում է երթևեկությունը և տեղեկացնում չկարգավորվող խաչմերուկի կամ հետիոտնային անցման առկայության, ինչպես նաև նախազգուշացնում որևէ վտանգի մասին.

5) կարմիր ազդանշանը, այդ թվում նաև՝ թարթող, արգելում է երթևեկությունը (կարմիր ազդանշանի գործողության ավարտին մնացած ժամանակի մասին (Վայրկյաններով) վարորդներին և հետիոտներին տեղեկացնելու համար կարող են կիրառվել թվատախտակներ).

6) կարմիր և դեղին ազդանշանների գուգակցումն արգելում է երթևեկությունը և տեղեկացնում կանաչ ազդանշանի առաջիկա միանալու մասին:

8. Լուսացույցի կարմիր, դեղին և կանաչ գույների սլաքների տեսքով ազդանշաններն ունեն նույն նշանակությունը, ինչ համապատասխան գույնի կլոր ազդանշանները, սակայն դրանց գործողությունը տարածվում է միայն սլաքներով նշված ուղղության (ուղղությունների) վրա: Այդ դեպքում ձախ շրջադարձ թույլատրող սլաքը թույլատրում է նաև հետադարձը, եթե դա արգելված չէ համապատասխան ճանապարհային նշանով: Նույն նշանակությունն ունի լրացուցիչ սեկցիայի կանաչ սլաքը: Լրացուցիչ սեկցիայի անջատված ազդանշանն արգելում է երթևեկությունն այդ սեկցիայով կարգավորվող ուղղությամբ:

9. Կարմիր և դեղին գույների սլաքների փոխարեն կարող են օգտագործվել սև ուրվագծային սլաքներով նույն նշանակությունն ունեցող կարմիր և դեղին կլոր ազդանշաններ:

10. Լուսացույցի հիմնական կանաչ ազդանշանի սև ուրվագծային սլաքը (սլաքները) վարորդներին տեղեկացնում է լրացուցիչ սեկցիայի առկայության մասին և ցույց տալիս թույլատրված երթևեկության այնպիսի ուղղություններ, որոնք նախատեսված չեն լրացուցիչ սեկցիայի ազդանշանով:

11. Հեծանվորդների երթևեկությունը կարգավորելու համար կիրառվում են հեծանիվի, իսկ հետիոտների տեղաշարժը՝ հետիոտնի ուրվապատկերների տեսքով լուսացույցի ազդանշաններ: Հեծանվորդների երթևեկությունը կարգավորելու համար կարող է կիրառվել նաև փոքրացրած չափերի կլոր ազդանշաններով լուսացույց՝ հեծանիվի ուրվապատկերով ցուցանակի հետ միասին:

12. Ճանապարհների վրա կույր հետիոտների հաճախակի հայտնվելու վայրերում, երթևեկելի մասը հատելու հնարավորության մասին նրանց տեղեկացնելու համար լուսացույցի կանաչ լուսային ազդանշանը կարող է ուղեկցվել տրանսպորտային միջոցների ձայնային (հատուկ) ազդանշաններից տարբերվող ձայնային ազդանշանով:

13. Տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը երթևեկելի մասի առանձին գոտիներով կարգավորելու համար, մասնավորապես, այն գոտիների, որոնցով երթևեկության ուղղությունը կարող է փոխվել հանդիպակացի, կիրառվում են դարձափոխային լուսացույցներ՝ «X»-աձև կարմիր և դեղին ներքև ուղղված սլաքի տեսքով՝ կանաչ ազդանշաններով, որոնք համապատասխանաբար արգելում կամ թույլատրում են երթևեկությունն այն գոտինը, որի վերևում տեղակայված են: Դարձափոխային լուսացույցների հիմնական ազդանշանները կարող են լրացվել անկյունագծով դեպի ներքև՝ աջ կամ ձախ ուղղված սլաքի տեսքով՝ դեղին ազդանշանով, որի միացումը տեղեկացնում է ազդանշանի փոխվելու և դեղին սլաքով նշված գոտի վերադասավորվելու անհրաժեշտության մասին: Եթե երկու կողմից 1.9 գծանշամբ նշված գոտու վերևում տեղակայված դարձափոխային լուսացույցի ազդանշաններն անջատված են, ապա մուտքն այդ գոտի արգելված է:

14. Տրամվայների, ինչպես նաև առանձնացված գոտիով երթևեկող ընդհանուր օգտագործման այլ տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը կարգավորելու համար կարող են կիրառվել «T»-աձև դասավորված միագույն, լուսնասպիտակ չորս կլոր ազդանշաններ ունեցող լուսացույցներ: Երթևեկությունը թույլատրվում է միայն ներքևի և վերևի ազդանշաններից մեկի կամ մի քանիսի միաժամանակ միացված լինելու դեպքում, ընդ որում, ձախը թույլատրում է երթևեկությունը դեպի ձախ, միջինը՝ ուղիղ, իսկ աջը՝ դեղին աջ: Եթե լուսացույցի վերևի մեկ կամ մի քանի ազդանշաններ միացված են առանց ներքևի ազդանշանի, ապա երթևեկությունն արգելված է:

15. Երկաթուղային գծանցի վրա տեղակայված կլոր լուսնասպիտակ թարթող ազդանշանը թույլատրում է, իսկ կարմիր՝ արգելում տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը գծանցով: Եթե թարթող լուսնասպիտակ և կարմիր ազդանշաններն անջատված են, ապա երթևեկությունը թույլատրվում է տեսանելիության սահմաններում՝ մոտեցող գնացքի (լոկոմոտիվի, երկաթուղային սայլակի) բացակայության դեպքում:

16. Կարգավորողի ազդանշաններն ունեն հետևյալ նշանակությունները՝

1) ձեռքը բարձրացված է դեպի վեր՝ տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը և հետիոտների տեղաշարժն արգելված է՝ բացառությամբ կանոնների 19-րդ կետով նախատեսված դեպքերի.

2) ձեռքերը պարզված են կողմ կամ իջեցված են՝

ա. ձախ և աջ կողմերից ոչ ռելսագնաց տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը թույլատրված է ուղիղ և դեպի աջ, տրամվայինը՝ ուղիղ: Հետիոտներին թույլատրվում է հատել երթևեկելի մասը կարգավորողի աջ և ձախ կողմերից,

բ. թիկունքի և կրծքի կողմից բոլոր տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը և հետիոտների տեղաշարժն արգելված են.

3) աջ ձեռքը պարզված է առաջ՝

ա. ձախ կողմից ոչ ռելսագնաց տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը թույլատրված է բոլոր ուղղություններով, տրամվայինը՝ դեպի ձախ,

բ. կրծքի կողմից բոլոր տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունը թույլատրված է դեպի աջ,

գ. թիկունքից և աջ կողմից բոլոր տրամսպորտային միջոցների երթևեկությունն արգելված է,

դ. հետիոտներին թույլատրվում է երթևեկելի մասը հատել կարգավորողի թիկունքի կողմով:

17. Ազդանշանների լավ տեսանելիության համար կարգավորողը կարող է օգտագործել ցուցանող, այդ թվում՝ կարմիր ազդանշանով կամ լուսանդրադարձիչ սկավառակով, իսկ երթևեկության մասնակիցների ուշադրությունն իր վրա հրավիրելու համար՝ ազդանշան տալ նաև սուլիչով: Կարգավորողը կարող է ձեռքով տալ վարորդների ու հետիոտների համար հասկանալի նաև այլ ազդանշաններ:

18. Լուսացույցի (բացի դարձափոխայինից) կամ կարգավորողի արգելող ազդանշանի դեպքում վարորդը պետք է կանգ առնի «Կանգ-գիծ» գծանշման (կամ 6.16՝ «Կանգ-գիծ» նշանի) առջև, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝

1) հատվող երթևեկելի մասի առջև՝ հաշվի առնելով կանոնների 93-րդ կետը, խոչընդոտ չստեղծելով հետիոտների համար.

2) երկաթուղային գծանցից առաջ՝ կանոնների 111-րդ կետի պահանջներին համապատասխան.

3) այլ վայրերում՝ լուսացույցի կամ կարգավորողի առջև՝ խոչընդոտ չստեղծելով թույլատրելի ուղղություններով երթևեկող տրամսպորտային միջոցների և հետիոտների համար:

19. Դեղին ազդանշանը միանալու կամ կարգավորողը ձեռքը բարձրացնելու դեպքում այն վարորդները, որոնք հնարավորություն չունեն առանց կտրուկ արգելակելու կանգնել կանոնների 18-րդ կետում նշված տեղերում, կարող են շարունակել երթևեկությունը: Այդ ազդանշանի դեպքում երթևեկելի մասի վրա գտնվող հետիոտները պետք է ազատեն այն, իսկ եթե դա հնարավոր չէ, կանգ առնեն հանդիպակաց ուղղությունների տրամսպորտային հոսքերը բաժանող գծի վրա:

20. Վարորդներն ու հետիոտները պետք է կատարեն կարգավորողի կարգադրությունների և ազդանշանների պահանջները, նույնիսկ այն դեպքերում, եթե դրանք հակասում են լուսացույցի ազդանշաններին ու ճանապարհային նշանների կամ գծանշումների պահանջներին:

21. Երկաթուղային գծանցներում լուսացույցի կարմիր թարթող ազդանշանի հետ միաժամանակ կարող է տրվել նաև ծայնային ազդանշան, որը երթևեկության մասնակիցներին լրացնից տեղեկացնում է գծանցով երթևեկությունն արգելելու մասին:

### III. ՎԹԱՐԱՅԻՆ ԱԶԴԱՆԾԱՆԻ ԵՎ «ՎԹԱՐԱՅԻՆ ԿԱՆԳԱՌ» ՃԱՆԱՉՄԱՆ ՆԸՆԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄ

22. Վթարային լուսային ազդանշանը պետք է միացված լինի՝

- 1) Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի դեպքում.
- 2) Կանգառն արգելված տեղերում հարկադրված կանգառի դեպքում.
- 3) Լապտերների լուսից վարորդի շլացման դեպքում.

4) Քարշակման դեպքում (քարշակվող տրանսպորտային միջոցի վրա):

Վարորդը վթարային լուսային ազդանշանը պետք է միացնի նաև այն դեպքերում, երբ վտանգի մասին անհրաժեշտ է նախազգուշացնել երթևեկության մասնակիցներին:

23. Վթարային լուսային ազդանշանը միացնելուց հետո (ինչպես նաև, երբ այն անսարք է կամ բացակայում է) անհապաղ պետք է տեղադրվի «Վթարային կանգառ» ճանաշման նշանը (թարթող կարմիր լապտերիկ):

1) Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի դեպքում.

2) Կանգառն արգելված տեղերում հարկադրված կանգառի դեպքում, ինչպես նաև այն տեղերում, որտեղ, ենելով տեսանելիության պայմաններից, տրանսպորտային միջոցը չի կարող ժամանակին նկատվել այլ վարորդների կողմից: Այս պահանջը կատարելուց հետո վարորդը պետք է կատարի կանոնների 83-րդ կետի պահանջները:

Ենելով վարորդներին ժամանակին զգուշացնելու անհրաժեշտությունից՝ «Վթարային կանգառ» նշանը (թարթող կարմիր լապտերիկ) տեղադրվում է բնակավայրերում՝ տրանսպորտային միջոցից ոչ պակաս 15 մ, իսկ բնակավայրերից դուրս՝ 30 մ հեռավորության վրա:

24. Վթարային լուսային ազդանշանի բացակայության կամ անսարքության դեպքում «Վթարային կանգառ» նշանը տեղադրվում է քարշակվող տրանսպորտային միջոցի հետևի մասում:

25. Արգելվում է առավելություն ստանալու, ինչպես նաև կանգառն արգելված վայրերում կանգառ կատարելու (բացառությամբ հարկադրված կանգառի) նպատակով վթարային ազդանշանի օգտագործումը:

### IV. ՀԱՏՈՒԿ ԱԶԴԱՆԾԱՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄ

26. Կապույտ գույնի առկայժող փարոսիկը միացրած տրանսպորտային միջոցների վարորդները, անհետաձգելի ծառայողական առաջադրանքներ կատարելիս, ապահովելով երթևեկության անվտանգությունը, կարող են չպահպանել կանոնների II (բացի կարգավորողի ազդանշաններից), V-XVI, XIX և XXI բաժինների պահանջները: Երթևեկության մյուս մասնակիցների նկատմամբ առավելություն ստանալու համար նրանք պետք է միացնեն կապույտ գույնի առկայժող փարոսիկը և հատուկ ձայնային ազդանշանը, որը բարձր և ցածր ձայնային երանգների հերթականությունն է ու տարբերվում է տրանսպորտային միջոցների ձայնային ազդանշաններից: Այդպիսի տրանսպորտային միջոցների վարորդներն առավելությունից կարող են օգտվել միայն համոզվելով, որ ճանապարհն իրենց գիշում են: Այդ իրավունքից օգտվում են նաև այն վարորդները, որոնց տրանսպորտային միջոցներն ուղեկցվում են կապույտ և կարմիր գույների առկայժող փարոսիկներ և հատուկ ձայնային ազդանշան միացրած տրանսպորտային միջոցներով:

27. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության առջնքեր Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ոստիկանության ճանապարհային ոստիկանության (այսուհետ՝ ճանապարհային ոստիկանություն), Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական պահպանության ծառայության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության ռազմական ոստիկանության զինվորական ավտոտեսչության տրանսպորտային միջոցների վրա կարող է միացված լինել նաև կարմիր գույնի առկայժող փարոսիկ:

28. Կապույտ գույնի առկայժող փարոսիկ և հատուկ ձայնային ազդանշան միացրած տրանսպորտային միջոցի մոտենալու դեպքում վարորդները պետք է գիշեն ճանապարհը՝ նշված տրանսպորտային միջոցի անխոչընդուռ անցումն ապահովելու համար:

29. Կապույտ և կարմիր գույների առկայժող փարոսիկներ և հատուկ ձայնային ազդանշան միացրած տրանսպորտային միջոց մոտենալու դեպքում վարորդները պետք է իշեցնեն արագությունը և զիջեն ճանապարհը՝ նշված, ինչպես նաև դրանով ուղեկցվող տրանսպորտային միջոցների անխոչընդուռ անցումն ապահովելու համար:

30. Կապույտ կամ կապույտ և կարմիր գույների առկայժող փարոսիկներ միացրած, կանգնած վիճակում գտնվող տրանսպորտային միջոցին մոտենալիս՝ վարորդները պետք է իշեցնեն արագությունը, որպեսզի անհրաժեշտության դեպքում հնարավորություն ունենան անմիջապես կանգ առնել:

31. Կարմիր գույնի առկայժող փարոսիկ միացրած, կանգնած վիճակում գտնվող տրանսպորտային միջոցին մոտենալիս՝ տվյալ ուղղությամբ երթևեկող տրանսպորտային միջոցների վարորդները պետք է կանգ առնեն և շարունակեն երթևեկությունը միայն թույլտվություն ստանալուց հետո:

32. Դեղին կամ նարնջագույն առկայժող փարոսիկները երթևեկության առավելություն չեն տալիս և ծառայում են երթևեկության մյուս մասնակիցներին վտանգի մասին նախազգուշացնելու համար:

33. Դեղին կամ նարնջագույն առկայժող փարոսիկները պետք է միացված լինեն՝

1) այն տրանսպորտային միջոցների վրա, որոնք իրականացնում են ճանապարհների շինարարության, վերանորոգման, պահպանման կամ մաքրման, անսարք, վթարված և այլ տրանսպորտային միջոցների բարձման ու փոխադրման աշխատանքներ.

2) կանոնների 163-րդ կետով սահմանված ցուցանիշները գերազանցող չափերով, մեծ եզրաչափերով բեռներ փոխադրող և դրանք ուղեկցող տրանսպորտային միջոցների վրա.

3) վտանգավոր բեռներ և չվնասազերծված տարա փոխադրող ու դրանք ուղեկցող տրանսպորտային միջոցների վրա:

34. Դեղին կամ նարնջագույն առկայժող փարոսիկները միացրած՝ կանոնների 33-րդ կետի 1-ին ենթակետում նշված տրանսպորտային միջոցների վարորդները, ապահովելով երթևեկության անվտանգությունը, կարող են չպահպանել կանոնների 42-րդ, 55-60-րդ, 63-րդ և 116-րդ կետերի, գծանշումների և նշանների պահանջները՝ բացառությամբ 2.2՝ «Գլխավոր ճանապարհի վերջ», 2.4՝ «Զիջեք ճանապարհը», 2.5՝ «Երթևեկությունն առանց կանգարի արգելվում է», 2.6՝ «Հանդիպակաց երթևեկության առավելություն», 3.11՝ «Զանգվածի սահմանափակում», 3.12՝ «Սրնու վրա բեռնվածության սահմանափակում», 3.13՝ «Բարձրության սահմանափակում», 3.14՝ «Լայնության սահմանափակում», 3.17.2՝ «Վտանգ», 3.20՝ «Վազանցն արգելվում է» ճանապարհային նշանների: Դեղին կամ նարնջագույն առկայժող փարոսիկներ միացրած՝ կանոնների 33-րդ կետի 2-րդ ենթակետում նշված տրանսպորտային միջոցների վարորդները, ապահովելով երթևեկության անվտանգությունը, կարող են չպահպանել կանոնների 60-րդ կետի և գծանշումների պահանջները:

35. Լուսնասպիտակ գույնի առկայժող փարոսիկներով կահավորված տրանսպորտային միջոցների վարորդները կարող են դրանք միացնել, ընդ որում, հատուկ ձայնային ազդանշանի հետ միասին, միայն այդ տրանսպորտային միջոցների վրա հարձակում գործելու դեպքում: Այդ փարոսիկները երթևեկության առավելություն չեն տալիս ու ծառայում են միայն ոստիկանության ծառայողների և այլ անձանց ուշադրությունը գրավելու համար:

## V. ԵՐԹԵԿՈՒԹՅԱՆ ՍԿԻԶԲԸ ԵՎ ՄԱՆԵՎՐՈՒՄԸ

36. Երթևեկությունն սկսելուց կամ մաներ կատարելուց առաջ երթևեկության այլ մասնակիցներին նախազգուշացնելու համար վարորդը պետք է տա ազդանշան համապատասխան ուղղության շրջադարձի լուսային ցուցիչով, իսկ եթե այն բացակայում է կամ անսարք է՝ ծեռքով: Ազդանշան տալը պարտադիր չէ, եթե տրանսպորտային միջոցն առանց վերադասավորում կատարելու երթևեկում է ճանապարհի՝ հատակագծում կորագծային հատվածով: Ազդանշանը պետք է տրվի նախօրոք, մինչև երթևեկությունը կամ մաներն սկսելը և դադարեցվի երթևեկությունը կամ մաներն ավարտելուց անմիջապես հետո

(ձեռքով տրվող ազդանշանը դադարեցվում է Երթևեկությունը կամ մանկոն սկսելուց անմիջապես առաջ): Այն պետք է տրվի հստակ, շփոթության մեջ չգցի Երթևեկության մասնակիցներին, իսկ մանկու՝ խոչընդոտ չստեղծի նրանց համար: Ազդանշան տալը Երթևեկության մյուս մասնակիցների նկատմամբ առավելություն չի տալիս:

37. Չախ շրջադարձի (հետադարձի) ազդանշանին համապատասխանում է դեպի կողմ ուղղված ձախ ձեռքը կամ արմունկում ուղիղ անկյան տակ դեպի վեր ծալված աջ ձեռքը: Աջ շրջադարձի ազդանշանին համապատասխանում է դեպի կողմ ուղղված աջ ձեռքը կամ արմունկում ուղիղ անկյան տակ դեպի վեր ծալված ձախ ձեռքը: Արգելակման ազդանշանին համապատասխանում է դեպի վեր պարզված աջ կամ ձախ ձեռքը:

38. Մերձակա տարածքից ճանապարհ դուրս գալիս վարորդը պետք է ճանապարհը գիշի դրանով Երթևեկող տրանսպորտային միջոցներին, իսկ ճանապարհից մերձակա տարածք մուտք գործելիս՝ հեծանվորդներին: Երկու դեպքում էլ չպետք է ստեղծվի խոչընդոտ հետիոտների համար:

39. Վերադասավորման ժամանակ վարորդը պետք է ճանապարհը գիշի համընթաց, հարևան Երթևեկության գոտիներով առանց ուղղությունը փոխելու Երթևեկող տրանսպորտային միջոցներին: Համընթաց ուղղությամբ Երթևեկող տրանսպորտային միջոցների միաժամանակյա վերադասավորման դեպքում ճանապարհը պետք է գիշի ձախից ընթացող տրանսպորտային միջոցի վարորդը:

40. Շրջադարձից կամ հետադարձից առաջ վարորդը պետք է նախապես զբաղեցնի Երթևեկության տվյալ ուղղության համար նախատեսված Երթևեկելի մասի համապատասխան եզրային գոտին՝ բացառությամբ այն դեպքերի, եթե՝

1) մուտք է գործում շրջանաձև Երթևեկությամբ խաչմերուկ.

2) ճանապարհային նշանով կամ գծանշմամբ թույլատրվում է դա կատարել նաև այլ գոտիներից.

3) հնարավորություն չունի դա կատարելու՝ տրանսպորտային միջոցի եզրաչափերի կամ այլ պատճառներով:

Երթևեկելի մասի ձախ կողմում, նույն մակարդակի վրա համընթաց ուղղության տրամվայի գծերի առկայության դեպքում, ձախ շրջադարձը և հետադարձը պետք է կատարվեն այդ գծերի վրայից, եթե 5.15.1՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտիներով» կամ 5.15.2՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտինով» նշաններով կամ էլ 1.18 գծանշմամբ Երթևեկության այլ կարգավորում նախատեսված չէ: Այդ դեպքում չպետք է խոչընդոտ ստեղծվի տրամվային:

41. Շրջադարձը պետք է իրականացվի այնպես, որպեսզի Երթևեկելի մասերի փոխհատումից դուրս գալիս տրանսպորտային միջոցը չհայտնվի Երթևեկության հանդիպակաց կողմում: Աջ շրջադարձի ժամանակ տրանսպորտային միջոցը պետք է Երթևեկի Երթևեկելի մասի աջ եզրին հնարավորին չափ մոտ:

42. Շրջադարձը դեպի դարձափոխային Երթևեկությամբ ճանապարհ պետք է իրականացվի այնպես, որպեսզի Երթևեկելի մասերի փոխհատումից դուրս գալիս տրանսպորտային միջոցը հայտնվի աջ եզրային մասում, որից հետո, անհրաժեշտության դեպքում, կարելի է վերադասավորվել, եթե վարորդը համոզված է, որ տվյալ ուղղությամբ Երթևեկությունը թույլատրվում է նաև այլ գոտինով:

43. Խաչմերուկներում, ինչպես նաև դրանցից դուրս, շրջադարձ կամ հետադարձ կատարելիս, տրանսպորտային միջոցի եզրաչափերի կամ այլ պատճառով կանոնների 40-րդ կետի պահանջներն ապահովելու հնարավորություն չունենալու դեպքում վարորդը պետք է միացնի վթարային լուսային ազդանշանը և գիշի ճանապարհը՝ ինչպես համընթաց, այնպես էլ՝ հանդիպակաց ուղղություններից մոտեցող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին:

44. Խաչմերուկից դուրս ձախ շրջադարձի և հետադարձի ժամանակ ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցի վարորդը պետք է ճանապարհը գիշի հանդիպակաց տրանսպորտային միջոցներին և համընթաց Երթևեկող տրամվային:

45. Այն դեպքերում, եթե տրանսպորտային միջոցների Երթևեկության ուղիները հատվում են, իսկ անցման հերթականությունը կանոններով սահմանված չէ, ճանապարհը պետք է գիշի այն վարորդը, որին տրանսպորտային միջոց է մոտենում աջից:

46. Եթե հանդիպակաց երթևեկությունը դժվարացած է, ճանապարհը պետք է զիջի իր առջևում խոչընդոտ ունեցող վարորդը: 1.13՝ «Կտրուկ վայրէջք» և 1.14՝ «Կտրուկ վերելք» նշաններով կահավորված երկայնական թեքությամբ ճանապարհահատվածներում, անկախ խոչընդոտի դասավորությունից, ճանապարհը պետք է զիջի վայրէջքի ուղղությամբ ընթացող տրանսպորտային միջոցի վարորդը:

47. Արգելակման գոտու առկայության դեպքում շրջադարձ կատարելու մտադրություն ունեցող վարորդը պետք է նախապես վերադասավորվի այդ գոտի, որտեղ միայն իջեցնի արագությունը: Ճանապարհ մուտք գործելու վայրում, թափառքի գոտու առկայության դեպքում վարորդը պետք է շարունակի երթևեկել դրանով և վերադասավորվի հարևան գոտի՝ զիջելով ճանապարհով ընթացող տրանսպորտային միջոցներին:

48. Տրանսպորտային միջոցների հետընթացը թույլատրվում է, եթե դրա կատարումն անվտանգ է և խոչընդոտ չի ստեղծում երթևեկության մյուս մասնակիցների համար: Անհրաժեշտության դեպքում վարորդը պետք է դիմի այլ անձանց օգնությանը:

49. Հետընթացն արգելվում է խաչմերուկներում, մերձակա տարածքից ճանապարհ դուրս գալիս և կանոնների 50-րդ կետում թվարկված տեղերում:

50. Հետադարձն արգելվում է՝

- 1) հետիոտնային անցումների վրա.
- 2) թունելներուն.
- 3) կամուրջների, ուղեկամուրջների, էստակադների վրա և դրանց տակ.
- 4) երկաթուղային գծանցներում.

5) ճանապարհի թեկուզ և մեկ ուղղությամբ 100 մ-ից պակաս տեսանելիության տեղերում.

6) երթևեկելի մասերի այն հատվածներում, որտեղ առկա են ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի կետեր.

7) միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհներին:

## VI. ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԴԱՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԹԵՎԵԿԵԼԻ ՄԱՍՈՒՄ

51. Ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցների համար երթևեկության գոտիների քանակը որոշվում է գծանշմամբ և (կամ) 5.15.1՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտիներով», 5.15.2՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտինվով», 5.15.7՝ «Երթևեկության ուղղությունը գոտիներով» և 5.15.8 «Գոտիների քանակը» նշաններով, իսկ եթե դրանք բացակայում են, ապա վարորդների կողմից՝ հաշվի առնելով երթևեկելի մասի լայնությունը, տրանսպորտային միջոցների եզրաչափերը և դրանց միջև անհրաժեշտ միջկողային տարածությունը:

52. Երկկողմ երթևեկությամբ ճանապարհներին գծանշման բացակայության դեպքում հանդիպակաց երթևեկության կողմ է համարվում երթևեկելի մասի լայնության ձախ կեսը՝ չհաշված երթևեկելի մասի լայնացումները (թափառքի և արգելակման գոտիներ, ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի համար լայնացված տեղեր և այլն):

53. Երկկողմ երթևեկությամբ չորս և ավելի գոտի ունեցող ճանապարհներին արգելվում է դուրս գալ ճանապարհի հանդիպակաց երթևեկության համար նախատեսված կողմը:

54. Երկկողմ երթևեկությամբ երեք գոտի ունեցող գծանշված (բացառությամբ 1.9 գծանշման) ճանապարհներին, որոնցից միշտն օգտագործվում է երկու ուղղություններով երթևեկության համար, թույլատրվում է դուրս գալ այդ գոտի միայն վազանցի, շրջանցման, ձախ շրջադարձի կամ հետադարձի համար: Արգելվում է մուտք գործել ձախ եզրային գոտի, որը նախատեսված է միայն հանդիպակաց երթևեկության համար:

55. Բնակավայրերից դուրս, ինչպես նաև բնակավայրերում՝ 5.1՝ «Ավտոմայրուղի» կամ 5.3՝ «Ճանապարհ ավտոմոբիլների համար» նշաններով կահավորված ճանապարհներին կամ որտեղ թույլատրվում է երթևեկել 80 կմ/ժ ավելի արագությամբ, տրանսպորտային միջոցների վարորդները պետք է դրանք վարեն երթևեկելի մասի աջ եզրին հնարավորինս մոտ: Այդ դեպքերում արգելվում է զբաղեցնել երթևեկության ձախ գոտիները՝ ազատ աջ գոտիների դեպքում:

56. Բնակավայրերում, հաշվի առնելով «Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքի 27-րդ հոդվածի 8-րդ մասի և կանոնների 55-րդ, 57-58-րդ ու 116-րդ կետերի պահանջները, տրանսպորտային միջոցների վարորդները կարող են երթևեկել իրենց համար հարմար երթևեկության գոտիով: Ինտենսիվ երթևեկության ժամանակ, երբ զբաղված են բոլոր գոտիները, դրանք թույլատրվում է փոխել ձախ և աջ շրջադարձերից, հետադարձից, արգելքը շրջանցելուց կամ կանգառից առաջ:

57. Բոլոր ճանապարհներին, միևնույն ուղղությամբ երթևեկության երեք և ավելի գոտիների առկայության դեպքում, ձախ եզրայինը թույլատրվում է զբաղեցնել միայն ինտենսիվ երթևեկության ժամանակ, երբ զբաղված են մյուս գոտիները, ինչպես նաև վազանց, ձախ շրջադարձ կամ հետադարձ կատարելիս, իսկ 3,5 տ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բերնատար ավտոմոբիլներին և ուղևորների կանոնավոր փոխադրումներ իրականացնող տրանսպորտային միջոցներին՝ միայն ձախ շրջադարձ կամ հետադարձ կատարելու համար: Միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհներին կանգառի կամ կայանման նպատակով ձախ եզրային գոտի դուրս գալն իրականացվում է կանոնների 79-րդ կետի պահանջներին համապատասխան:

58. Տրանսպորտային միջոցները, որոնց երթևեկության արագությունը չպետք է գերազանցի 40 կմ/ժ, կամ որոնք տեխնիկական պատճառներով չեն կարող զարգացնել այդպիսի արագություն, պետք է երթևեկեն աջ եզրային գոտիով՝ բացառությամբ շրջանցման, վազանցի կամ ձախ շրջադարձից, հետադարձից կամ թույլատրված դեպքերում ձախ կողմում կանգառ կատարելուց առաջ վերադասավորվելու դեպքերի:

59. Երթևեկելի մասի ձախ կողմում նոյն մակարդակի վրա գտնվող համընթաց ուղղության տրամվայի գծերով երթևեկել թույլատրվում է, եթե բոլոր գոտիներն այդ ուղղությամբ զբաղված են, ինչպես նաև վազանցի, արգելքը շրջանցելու, ձախ շրջադարձի կամ հետադարձի ժամանակ՝ հաշվի առնելով կանոնների 40-րդ կետը: Ընդ որում, խոչընդոտ չպետք է ստեղծվի տրամվային: Եթե խաչմերուկից առաջ տեղադրված են 5.15.1՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտիներով» կամ 5.15.2՝ «Երթևեկության ուղղությունները գոտիով» նշանները, խաչմերուկում երթևեկությունը տրամվայի գծերով արգելվում է: Արգելվում է երթևեկել հանդիպակաց ուղղությամբ տրամվայի գծերով:

60. Եթե երթևեկելի մասը գծանշմամբ բաժանված է գոտիների, ապա տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը պետք է իրականացվի նշված գոտիներով: Ընդհատվող գծերը կարելի է հատել միայն վերադասավորվելիս:

61. Արգելվում է տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը կողնակներով, մայթերով և հետիոտնային արահետներով՝ բացառությամբ կանոնների 81-րդ կետում նշված դեպքերում մայթեզրին կայանելու նպատակով մանկերելիս: Թույլատրվում է, այլ ինարավորության բացակայության դեպքում, ճանապարհային և կոմունալ սպասարկման ծառայությունների մեքենաներին երթևեկել, իսկ անմիջապես ճանապարհի կողնակների, մայթերի կամ հետիոտնային արահետների մոտ տեղակայված առևտուրային և այլ օբյեկտներ սպասարկող տրանսպորտային միջոցներին՝ ամենակարծ ճանապարհով մոտենալ դրանց՝ խոչընդոտ չհանդիսանալով հետիոտներին և ապահովելով երթևեկության անվտանգությունը:

62. Վարորդը պետք է իր և առջևից ընթացող տրանսպորտային միջոցի միջև պահպանի այնպիսի տարածություն, իսկ կողքով ընթացողներից՝ այնպիսի միջկողային տարածություն, որպեսզի հնարավորություն ունենա խուսափել դրանց հետ բախվելուց:

63. Բնակավայրերից դուրս յուրաքանչյուր ուղղության համար մեկ գոտի ունեցող երկկողմ երթևեկությամբ ճանապարհներին արագության սահմանափակում կամ 7 մ ավելի երկարություն ունեցող տրանսպորտային միջոցների վարորդները մինչև առջևից ընթացող տրանսպորտային միջոցը պետք է ապահովեն այնպիսի տարածություն, որպեսզի իրենց վազանցող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին հնարավորություն տան անհրաժեշտության դեպքում առանց խոչընդոտի վերադասավորվելու նախկինում զբաղեցրած գոտի: Այդ պահանջը չի գործում վազանցն արգելված ճանապարհահատվածներում, ինչպես նաև ինտենսիվ երթևեկության ժամանակ և կազմակերպված տրանսպորտային շարասյան կազմում երթևեկելիս:

64. Վարորդը երկողմ երթևեկությամբ ձանապարհին, բաժանարար գոտու բացակայության դեպքում երթևեկելի մասում գտնվող անվտանգության կղզյակները, կարձասյուները և ձանապարհային կառուցների (կամուրջների, ուղեկամուրջների հենապյուներ և այլն) տարրերը պետք է շրջանցի աջ կողմից, եթե նշանները և գծանշումներն այլ բան չեն թելադրում:

## VII. ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՐԱԳՈՒԹՅՈՒՆԸ

65. Վարորդը տրանսպորտային միջոցը պետք է վարի սահմանված արագությունը չգերազանցող արագությամբ՝ հաշվի առնելով երթևեկության ինտենսիվությունը ու տրանսպորտային միջոցի և բեռի վիճակն ու առանձնահատկությունները, ձանապարհային և օդերևութաբանական պայմանները, մասնավորապես, ձանապարհային ծածկույթի վիճակն ու տեսամեջիությունը երթևեկության ուղղությամբ:

66. Վարորդը պետք է ընտրի այնպիսի արագություն, որը հնարավորություն է տալիս նրան կանոնների պահանջներին համապատասխան ապահովելու տրանսպորտային միջոցի լիարժեք կառավարումը:

67. Երթևեկության համար խոչընդոտ կամ վտանգ առաջանալու դեպքում, որը վարորդն ի վիճակի էր հայտնաբերել, նա պետք է միջոցներ ձեռնարկի արագությունն իջեցնելու՝ ընդհուած մինչև տրանսպորտային միջոցը կանգնեցնելը: Այդ դեպքում կողանցումն ու շրջանցումը թույլատրելի է, եթե վարորդը համոզված է, որ դա անվտանգ է երթևեկության մյուս մասնակիցների համար:

68. Բնակավայրերում տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը թույլատրվում է 60 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ, իսկ այն տարածքներում, որոնց մուտքն ու ելքը նշված են 5.21՝ «Բնակելի գոտի» և 5.22՝ «Բնակելի գոտու վերջ» նշաններով, ինչպես նաև բակային տարածքներում՝ 20 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ:

69. Բնակավայրերից դուրս երթևեկությունը թույլատրվում է՝

1) 90 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ թերև մարդատար ավտոմոբիլներով և 3,5 տ ոչ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլներով (110 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ ավտոմայրուղիներով).

2) 90 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ մերձքաղաքային, միջշրջանային և միջքաղաքային փոխադրումներ իրականացնող ավտոբուսներով, միկրոավտոբուսներով ու մոտոցիկլներով՝ բոլոր ձանապարհներին.

3) 70 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ մնացած բոլոր ավտոբուսներով, կցորդի հետ կցված թերև մարդատար ավտոմոբիլներին և 3,5 տ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլներին (90 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ ավտոմայրուղիներով):

70. Բնակավայրերում և բնակավայրերից դուրս ձանապարհների առանձին հատվածներում, 3.24՝ «Առավելագույն արագության սահմանափակում» նշանի կիրառմամբ, կարող է թույլատրվել երթևեկելու սահմանված առավելագույնից քարձր արագությամբ:

71. Թույլատրվում է երթևեկել՝

1) 60 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ կահավորված թափքում մարդ փոխադրող բեռնատար ավտոմոբիլներով և երեխաների կազմակերպված խմբեր փոխադրող տրանսպորտային միջոցներով.

2) 50 կմ/ժ ոչ ավելի արագությամբ՝ միմյանց կցված մեխանիկական տրանսպորտային միջոցներով քարշակում կատարելիս:

72. Վարորդին արգելվում է՝

1) գերազանցել տվյալ տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական բնութագրով սահմանված առավելագույն արագությունը.

2) գերազանցել տրանսպորտային միջոցի վրա տեղադրված «Արագության սահմանափակում» ձանաշնան նշանով նախատեսված արագությունը.

3) մեծ եզրաչափերով, վտանգավոր կամ ծանրաքաշ բեռ փոխադրելիս՝ գերազանցել փոխադրման պայմանների համաձայննեցման ժամանակ որոշված արագությունը.

4) առանց անհրաժեշտության ընթանալ շատ ցածր արագությամբ՝ խոչընդոտելով մյուս տրանսպորտային միջոցների երթևեկությանը.

5) կտրուկ արգելակել, եթե դա անհրաժեշտ չէ ձանապարհատրանսպորտային պատահար կանխելու համար:

## VIII. ՎԱԶԱՆՑՈ

73. Վազանցն սկսելուց առաջ վարորդը պետք է համոզվի, որ՝

1) հանդիպակաց երթևեկության գոտին, որը նա պատրաստվում է գբաղեցնել, բավարար տարածությամբ ազատ է վազանցի համար, և որ որանով խոչընդոտ չի ստեղծի հանդիպակաց ընթացող տրանսպորտային միջոցների համար.

2) իր հետևելու նույն գոտինով ընթացող տրանսպորտային միջոցը վազանց չի սկսել, իսկ առջևից ընթացողը վազանցի (ձախ շրջադարձի, հետադարձի) ազդանշան չի տվել.

3) վազանցն ավարտելիս անհրաժեշտության դեպքում կարող է առանց վազանցվող տրանսպորտային միջոցի (միջոցների) համար խոչընդոտ ստեղծելու վերադառնալ նախկինում գբաղեցրած գոտի:

74. Ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցին վազանցել թույլատրվում է միայն ձախ կողմից: Սակայն եթե առջևից ընթացող տրանսպորտային միջոցի վարորդը տվել է ձախ շրջադարձի ազդանշան և սկսել մանկրի կատարումը, ապա այդ տրանսպորտային միջոցին վազանցը կատարվում է աջից:

75. Վազանցվող տրանսպորտային միջոցի վարորդին արգելվում է արագությունը բարձրացնելով կամ որևէ այլ գործողությամբ խոչընդոտել վազանց կատարելուն:

76. Եթե բնակավայրերից դուրս դանդաղընթաց կամ մեծ եզրաչափեր ունեցող տրանսպորտային միջոցին վազանց կատարելը դժվար է, ապա դրա վարորդը (իսկ ուղեկցման դեպքում՝ նաև ուղեկցող տրանսպորտային միջոցի վարորդը) պետք է երթևեկի հնարավորինս աջով, իսկ անհրաժեշտության դեպքում կանգ առնի և բաց թողնի իր հետևելու ընթացող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին:

77. Վազանցն արգելվում է՝

1) խաչմերուկներուն.

2) հետիոտնային անցումների վրա.

3) երկաթուղային գծանցների վրա և մինչև 100 մ դրանցից առաջ.

4) եթե վազանցվող տրանսպորտային միջոցի վարորդը կատարում է վազանց կամ շրջանցում է արգելքը.

5) թույնելներուն, էստակադների, կամուրջների, ուղեկամուրջների վրա և դրանց տակ, ինչպես նաև ճանապարհների նեղացումներուն.

6) կապույտ գույնի առկայծող փարոսիկ և հատուկ ձայնային ազդանշան միացրած տրանսպորտային միջոցին.

7) եթե վազանցվող տրանսպորտային միջոցը երթևեկում է կապույտ և կարմիր գույների առկայծող փարոսիկներ ու հատուկ ձայնային ազդանշան միացրած վիճակում կամ ուղեկցվում է այդպիսի տրանսպորտային միջոցներով.

8) վերելքի վերջում և ճանապարհի սահմանափակ տեսանելիությամբ հատվածներուն, երբ վազանցը կատարվում է հանդիպակաց երթևեկության գոտի դուրս գալով:

## IX. ԿԱՆԳԱՌՈ ԵՎ ԿԱՅԱՆՈՒՄԸ

78. Տրանսպորտային միջոցների կանգառը և կայանումը թույլատրվում է ճանապարհի աջ մասում՝ մայթի մոտ կամ կողնակին, դրանց բացակայության դեպքում՝ երթևեկելի մասի եզրին: Կանոնների 81-րդ կետով նախատեսված դեպքում կայանումը թույլատրվում է նաև մայթեզրին:

79. Բնակավայրերում, երթևեկելի մասի ձախ կողմում կանգառ ու կայանում թույլատրվում է՝

1) յուրաքանչյուր ուղղությամբ մեկ երթևեկելի գոտի ունեցող, մեջտեղում տրամվայի գծեր չունեցող ձանապարհներին.

2) միակողմ երթևեկության ձանապարհներին (3,5 տ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլներին թույլատրվում է միայն կանգառ՝ բեռնելու կամ բեռնաթափելու, ինչպես նաև ուղևորի նստելու կամ իջնելու համար):

80. Տրանսպորտային միջոցը տեղակայել թույլատրվում է երթևեկելի մասի եզրին գուգահեռ մեկ շարքով՝ բացառությամբ այն տեղերի (երթևեկելի մասի տեղային լայնացում), որտեղ գծանշմամբ թույլատրված են տրանսպորտային միջոցների դասավորման այլ ձևեր: Առանց կողային կցորդի երկանիվ տրանսպորտային միջոցները թույլատրվում է կանգնեցնել երկու շարքով:

81. Երթևեկելի մասին սահմանակից մայթեզրին կայանման նպատակով կանգնեցնել թույլատրվում է միայն թեթև մարդատար ավտոմոբիլները, մոտոցիկլները, մոպեդները և հեծանիվները՝ 6.4՝ «Կայանման տեղ» նշանի և 8.6.2, 8.6.3, 8.6.6-8.6.9՝ «Տրանսպորտային միջոցի կանգնեցման ձևը կայանման տեղերում» ցուցանակներից որևէ մեկի առկայության դեպքում:

82. Ընակավայրերից դուրս երկարատև հանգստի, գիշերակացի և այլ նպատակներով կայանել թույլատրվում է միայն դրանց համար նախատեսված հրապարակներում կամ ձանապարհի սահմաններից դուրս:

83. Կանգառն արգելված վայրում հարկադրված կանգառ կատարելու դեպքում կանոնների 22-րդ և 23-րդ կետերի պահանջները կատարելուց հետո վարորդը պետք է ձեռնարկի բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ տրանսպորտային միջոցն այդ վայրից դուրս բերելու համար:

84. Կանգառն արգելվում է՝

1) մայթերին, բացառությամբ 61-րդ կետում նշված դեպքերի, ինչպես նաև տրամվայի գծերի վրա և անմիջապես դրանց մոտ, եթե դա խոչընդոտում է տրամվայների երթևեկությունը.

2) երկաթուղային գծանցների վրա, թունելներում, ինչպես նաև էստակադների, կամուրջների, ուղեկամուրջների վրա և դրանց տակ.

3) այն վայրերում, որտեղ կանգնած տրանսպորտային միջոցի և հոծ գծի (բացառությամբ երթևեկելի մասի եզրը ցոյց տվող) կամ բաժանարար գոտու կամ երթևեկելի մասի հակառակ կողմի եզրի կամ որևէ արգելքի միջև տարածությունը 3 մ պակաս է.

4) հետիոտնային անցումների վրա և երթևեկելի մասի հետ հետիոտնային անցումների շիման եզրերից (դեպի երթևեկելի մասեր) 5 մ պակաս վայրում.

5) երթևեկելի մասի վրա՝ ձանապարհի այն վտանգավոր շրջադարձերին և երկայնական պրոֆիլի ուռուցիկ բեկվածքներին մոտիկ, որտեղ ձանապարհի տեսանելիությունը թեկուց մեկ ուղղությամբ պակաս է 100 մ-ից.

6) խաչմերուկներում, երթևեկելի մասերի հատման վրա և հատվող երթևեկելի մասի եզրից 5 մ պակաս վայրում՝ բացառությամբ երթևեկելի մասերի եռակողմ հատման հոծ գծով կամ բաժանարար գոտիով առանձնացված կողմի վրա (շարունակություն չունեցող կողմի դիմաց).

7) 1.17 գծանշմամբ նշված ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի կետերից կամ, այդ գծանշման բացակայության դեպքում, ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի կամ տաքսիների կայանման տեղերի ցուցիչներից 15 մ մոտ.

8) այն վայրում, որտեղ տրանսպորտային միջոցը թույլ չի տա երթևեկության մասնակիցներին տեսնելու լուսացույցի ազդանշանները, ձանապարհային նշանները կամ որևէ այլ կերպ կահմանափակի տեսանելիությունը մյուս տրանսպորտային միջոցների վարորդների ու հետիոտների համար:

85. Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառն արգելվում է նաև ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի կետերի տարածքից դուրս՝ բացառությամբ հարկադրված կանգառի դեպքերի:

86. Կայանումն արգելվում է՝

1) կանգառն արգելված վայրում.

2) բնակավայրերից դուրս՝ 2.1. «Գլխավոր ձանապարհ» ձանապարհային նշանով նշված ձանապարհների երթևեկելի մասի վրա.

3) Երկաթուղային գծանցներին 50 մ-ից մոտ:

## X. ԽԱՉՄԵՐՈՒԿՆԵՐԻ ԱՆՑՈՒՄԸ

87. Ազ կամ ծախ շրջադարձ կատարելիս խաչմերուկից դուրս գալիս՝ վարորդը պետք է խոչընդոտ չստեղծի երթևեկելի մասը հատող հետիոտների համար և պետք է ձանապարհը գիշի հեծանվային արահետով երթևեկող հեծանվորդներին:

88. Արգելվում է մուտք գործել խաչմերուկ կամ երթևեկելի մասերի հատում, եթե առաջացել է խցանում, որը վարորդին կիրակադրի կանգ առնել՝ խոչընդոտելով այլ տրանսպորտային միջոցների երթևեկությանը:

### Կարգավորվող խաչմերուկներ

89. Այն խաչմերուկը, որտեղ երթևեկության հերթականությունը որոշվում է կարգավորողի կամ լուսացույցի ազդանշաններով, համարվում է կարգավորվող:

90. Լուսացույցի կամաչ ազդանշանի դեպքում ծախ շրջադարձ կամ հետադարձ կատարելիս՝ ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցի վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի հանդիպակաց ուղղությունից ուղիղ և դեպի աջ ընթացող տրանսպորտային միջոցներին: Նույն կանոնով պետք է դեկավարվեն նաև տրամվայների վարորդները մինյանց հետ:

91. Լուսացույցի դեղին կամ կարմիր ազդանշանի հետ միաժամանակ միացված լրացուցիչ սեկցիայի սլաքի ուղղությամբ երթևեկող վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի այլ ուղղություններից ընթացող տրանսպորտային միջոցներին:

92. Եթե կարգավորողի կամ լուսացույցի ազդանշանները թույլատրում են տրամվայի և ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցների միաժամանակյա երթևեկություն, ապա, անկախ շարժման ուղղությունից, երթևեկության առավելություն ունի տրամվայի վարորդը: Սակայն լուսացույցի դեղին կամ կարմիր ազդանշանի հետ միաժամանակ միացված լրացուցիչ սեկցիայի սլաքի ուղղությամբ երթևեկելու դեպքում տրամվայի վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի այլ ուղղություններից մոտեցող տրանսպորտային միջոցներին:

93. Լուսացույցի թույլատրող ազդանշանի դեպքում խաչմերուկ մուտք գործած վարորդը պետք է այն ազատի նախընտրած ուղղությամբ՝ անկախ ելքի լուսացույցի ազդանշանից, սակայն եթե խաչմերուկում տրանսպորտային միջոցի ընթացքի ուղղությամբ տեղադրված լուսացույցներից առաջ առկա է 1.12՝ «Կանգ-գիծ» գծանշումը (կամ 6.16՝ «Կանգ-գիծ» նշաններ), նա պետք է դեկավարվի յուրաքանչյուր լուսացույցի ազդանշաններով:

94. Վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի երթևեկելի մասի հատումը դեռևս չավարտած տրանսպորտային միջոցներին և չխոչընդոտի հետիոտներին ավարտելու խաչմերուկի անցումը, եթե անգամ արդեն միացել է լուսացույցի թույլատրող ազդանշանը:

### Զկարգավորվող խաչմերուկներ

95. Այն խաչմերուկը, որտեղ բացակայում է լուսացույցը կամ կարգավորողը, չի աշխատում լուսացույցը, կամ միացված է լուսացույցի դեղին թարթող ազդանշանը, համարվում է չկարգավորվող:

96. Երկրորդական ձանապարհով անհավասարազոր ձանապարհների խաչմերուկին մոտեցող տրանսպորտային միջոցի վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի գլխավոր ձանապարհով ընթացող տրանսպորտային միջոցներին՝ անկախ դրանց հետազա երթևեկության ուղղությունից:

97. Եթե գլխավոր ձանապարհը խաչմերուկում փոխում է ուղղությունը, ապա դրանով ընթացող վարորդներն իրենց գործողություններում մինյանց նկատմամբ դեկավարվում են հավասարազոր ձանապարհների խաչմերուկի անցման կանոններով: Նույն կանոններով մինյանց նկատմամբ պետք է դեկավարվեն երկրորդական ձանապարհներով երթևեկող տրանսպորտային միջոցների վարորդները:

98. Հավասարազոր ձանապարհների խաչմերուկում ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցի վարորդը պետք է ձանապարհը գիշի աջ կողմից մոտեցող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին: Նույն կանոնով մինյանց նկատմամբ պետք է դեկավարվեն նաև

տրամվայների վարորդները: Այդպիսի խաչմերուկում տրամվայը, անկախ երթևեկության ուղղությունից, առավելություն ունի ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցների նկատմամբ:

99. Զախ շրջադարձի կամ հետադարձի ժամանակ ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցի վարորդը պետք է ճանապարհը զիջի հավասարագոր ճանապարհով հանդիպակաց ուղղությունից ուղիղ կամ դեպի աջ ընթացող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին:

100. Չկարգավորվող խաչմերուկներում տրամվայի վարորդը, անկախ երթևեկության ուղղությունից, երթևեկության առավելություն ունի հավասարագոր ճանապարհով համընթաց կամ հանդիպակաց ուղղությամբ ընթացող ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցների վարորդների նկատմամբ:

101. Եթե վարորդը չի կարող որոշել ճանապարհի ծածկույթի առկայությունը (օրվա մութ ժամանակ, ցեխ, ձյուն և այլն), և բացակայում են առավելության նշանները, ապա նա պետք է համարի, որ գտնվում է երկրորդական ճանապարհի վրա:

## XI. ՀԵՏԻՇՆԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՏՈՒՄԸ

102. Կարգավորվող և չկարգավորվող հետիոտնային անցում հասկացությունները համանման են կարգավորվող և չկարգավորվող խաչմերուկ հասկացություններին, որոնք սահմանված են կանոնների 89-րդ և 95-րդ կետերով:

103. Տրանսպորտային միջոցի վարորդը չպետք է խոչընդոտ ստեղծի չկարգավորվող հետիոտնային անցումներով երթևեկելի մասը հատող հետիոտներին:

104. Եթե որևէ տրանսպորտային միջոց չկարգավորվող հետիոտնային անցումից առաջ դանդաղեցրել է ընթացքը կամ կանգնել, ապա հարևան շարքերով ընթացող նյութ տրանսպորտային միջոցների վարորդները կարող են շարունակել երթևեկությունը՝ միայն համոզվելով, որ այդ տրանսպորտային միջոցի առջևում հետիոտներ չկան:

105. Կարգավորվող հետիոտնային անցումներում, լուսացույցի թույլատրող ազդանշանը միանալուց հետո վարորդը պետք է հնարավորություն տա հետիոտներին ավարտելու ընտրված ուղղությամբ երթևեկելի մասի հատումը:

106. Հետիոտնային անցումից հետո խցանում առաջանալու դեպքում արգելվում է մուտք գործել անցում, եթե դա կիարկադրի վարորդին կանգնել հետիոտնային անցման վրա:

107. Բոլոր դեպքերում, այդ թվում նաև՝ հետիոտնային անցումներից դուրս, վարորդը չպետք է խոչընդոտ ստեղծի երթևեկելի մասը հատող կույր հետիոտներին:

108. Կույր հետիոտներն իրենց գործողությունների մասին պետք է ազդանշան տան սպիտակ ձեռնափայտով:

## XII. ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԿԱԹՈՒՂԱՅԻՆ ԳԾԱՆՑՆԵՐՈՎ

109. Տրանսպորտային միջոցների վարորդները երկաթուղային գծերը կարող են հատել միայն երկաթուղային գծանցներով՝ ճանապարհը զիջելով գնացքին (լոկոմոտիվին, երկաթուղասայլակին):

110. Երկաթուղային գծանցին մոտենալիս վարորդը պետք է դեկավարվի գծանցի հերթապահի ցուցումներով, երկաթուղային գծանցներով երթևեկությունը կարգավորելու համար նախատեսված լուսացույցների, նշանների, գծանշումների պահանջներով, ուղեփակողի դիրքով և համոզվի, որ գծանցին գնացք (լոկոմոտիվ, երկաթուղասայլակ) չի մոտենում:

111. Այն դեպքերում, եթե գծանցով երթևեկությունն արգելված է, վարորդը պետք է կանգնի 1.12՝ «Կանգ» գծի, 2.5՝ «Երթևեկությունն առանց կանգառի արգելված է» նշանի կամ լուսացույցի մոտ, եթե դրանք բացակայում են՝ ուղեփակողից ոչ պակաս, քան 5 մ, իսկ եթե բացակայում է նաև ուղեփակոցը, ապա մոտակա ռելսից ոչ պակաս, քան 10 մ հեռավորության վրա:

112. Գծանցի վրա հարկադրված կանգառ կատարելու դեպքում վարորդը պետք է՝

1) անհապաղ իշեցնի ուղևորներին և միջոցներ ձեռնարկի գծանցն ազատելու համար.  
2) հնարավորության դեպքում գծի երկայնքով երկու մարդ ուղարկի գծանցի ամեն մի կողմը 1000 մ հեռավորության վրա (եթե մեկին, ապա վատ տեսանելիության կողմը՝ նրանց բացատրելով մոտեցող գնացքի մեքենավարին կանգառի ազդանշան տալու կարգը).

3) մնա տրանսպորտային միջոցի մոտ և տա ընդհանուր տագնապի ազդանշան.

4) գնացք երևալու դեպքում վազի ընդհառաջ՝ տալով կանգառի ազդանշան:

Ընդհանուր տագնապի ազդանշան է ծառայում իրար հետևից տրվող մեկ երկար և երեք կարճ ժայնային ազդանշանների համակցությունը, իսկ որպես մեքենավարին տրվող կանգառի ազդանշան ընդունված է ձեռքի շրջանաձև շարժումը (ցերեկը՝ վար գույնի լաթով կամ որևէ լավ տեսանելի առարկայով, գիշերը՝ ջահով կամ լապտերով):

113. Վարորդին արգելվում է մուտք գործել գծանց՝

1) փակ կամ փակվող ուղեփակողի դեպքում (լուսացույցի ազդանշանից անկախ).

2) լուսացույցի արգելող ազդանշանի դեպքում (ուղեփակողի առկայությունից և դիրքից անկախ).

3) եթե գծանցից հետո առաջացել է խցանում, որը վարորդին կիարկադրի կանգնել գծանցի վրա.

4) եթե տեսանելիության սահմաններում գծանցին մոտենում է գնացք (լոկոմոտիվ, երկաթուղարայլակ).

5) գծանցի հերթապահի արգելող ազդանշանի դեպքում.

Գծանցի հերթապահի արգելող ազդանշան է հանդիսանում հերթապահի կրծքով կամ մեջքով դեպի վարորդն ուղղված դիրքը, ցուցաձողը, կարմիր լապտերը կամ գլխից վեր բարձրացրած դրոշակը կամ կողմ պարզած ձեռքերը:

114. Վարորդին արգելվում է նաև՝

1) հանդիպակաց երթևեկության գոտի դուրս գալով՝ շրջանցել գծանցից առաջ կանգնած տրանսպորտային միջոցները.

2) ինքնակամ բացել ուղեփակոցը.

3) գծանցով փոխադրել ոչ տրանսպորտային վիճակում գտնվող գյուղատնտեսական, ձանապարհային, շինարարական և այլ մեքենաներ ու մեխանիզմներ.

4) առանց երկաթօճի ուղենասի պետի թույլտվության գծանցով երթևեկել դանդաղընթաց մեքենաներով՝ 8 կմ/ժ ցածր արագությամբ և տափանների հետ կցված տրակտորներով:

### XIII. ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՎՏՈՄԱՅՐՈՒՂԻՆԵՐՈՎ

115. Ավտոմայրուղին 5.1՝ «Ավտոմայրուղի» ձանապարհային նշանի ազդման գոտում գտնվող ձանապարհ է, որը նույն մակարդակի վրա չունի հատումներ կամ հարակցումներ այլ ձանապարհների, երկաթուղային գծանցների կամ տրամվայի գծերի, հետիոտնային անցումների կամ հեծանվային արահետների հետ, չի սպասարկում ձանապարհամերձ տիրույթները և որում հանդիպակաց երթևեկելի մասերը բաժանված են բաժանարար գոտիով կամ ձանապարհային ցանկապատով: Ավտոմայրուղի համարվող ձանապարհի սկիզբը և վերջը նշվում են 5.1՝ «Ավտոմայրուղի» և 5.2՝ «Ավտոմայրուղու վերջը» նշաններով:

116. Ավտոմայրուղիներում արգելվում են՝

1) հետիոտների տեղաշարժը, բերնակիր, հեծկան կամ այլ կենդանիներ քշելը.

2) հեծանիվների, մոպեդների, լծասայլերի (լծասահնակների), տրակտորների ու ինքնազմաց մեքենաների և այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնց արագությունը, տեխնիկական բնութագրերից կամ վիճակից ելնելով, չի գերազանցում 40 կմ/ժ.

3) 3,5 տ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բերնատար ավտոմոբիլների երթևեկությունը՝ երկրորդ գոտուց ծախ գտնվող այլ գոտիով.

4) կանգառ՝ 6.4՝ «Կայանման տեղ» կամ 7.11՝ «Հանգստի վայր» նշաններով կահավորված կայանման հատուկ հարթակներից դուրս.

5) մուտքը բաժանարար գոտու տեխնոլոգիական խզվածքներ, բացառությամբ ձանապարհների պահպանման կամ մաքրման աշխատանքներ իրականացնող տրանսպորտային միջոցների.

6) հետընթացը.

7) ուսումնական վարումը:

117. Սույն բաժնի պահանջները տարածվում են նաև 5.3՝ «Ճանապարհ ավտոմոբիլների համար» նշանով կահավորված, իսկ 116-րդ կետի 5-րդ ենթակետի պահանջները՝ նաև ընդհանուր օգտագործման ճանապարհների վրա:

#### XIV. ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆԱԿԵԼԻ ԳՈՏԻՆԵՐՈՒՄ

118. Բնակելի գոտին կառուցապատված տարածք է, որի մուտքն ու ելքը նշված են 5.21՝ «Բնակելի գոտի» և 5.22՝ «Բնակելի գոտու վերջ» ճանապարհային նշաններով:

119. Բնակելի գոտում հետիոտների տեղաշարժը թույլատրվում է ինչպես մայթերով, այնպես էլ երթևեկելի մասով: Բնակելի գոտում հետիոտներն ունեն առավելություն, սակայն նրանք չպետք է անտեղի խոչընդոտեն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը:

120. Բնակելի գոտուց դուրս գալիս՝ վարորդները պետք է ճանապարհը զիջեն մյուս տրանսպորտային միջոցների վարորդներին և չստեղծեն խոչընդոտ հետիոտների համար:

121. Բնակելի գոտիներում արգելվում են՝

1) ուսումնական վարումը.

2) միջանցիկ երթևեկությունը.

3) կայանելը՝ աշխատող շարժիչով.

4) 3,5 տ ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլների և ավտոբուսների (բացառությամբ միկրոավտոբուսների) կայանելը դրա համար նախատեսված և նշաններով կահավորված ու (կամ) գծանշված տեղերից դուրս:

122. Սույն բաժնի պահանջները տարածվում են նաև այն բակային տարածքների վրա, որոնք նշված չեն 5.21՝ «Բնակելի գոտի» ճանապարհային նշանով, սակայն ամբողջ պարագծով պարփակված են բնակելի շենքերով:

#### XV. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱԿԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԴՐԱՄՑ ԿԱՍԳԱԾԻ ԿԵՏԵՐԻ ԱՆՑՈՒՄԸ

123. Խաչմերուկներից դուրս, որտեղ տրամվայի գծերը հատում են երթևեկելի մասը, տրամվայն ունի առավելություն ոչ ռելսագնաց տրանսպորտային միջոցների նկատմամբ՝ բացառությամբ, եթե այն դուրս է գալիս դեպոյից:

124. 5.14՝ «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտի», 5.11՝ «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ճանապարհ», 5.13.1 և 5.13.2՝ «Ելք դեպի ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ճանապարհ» նշաններով նշված, ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ունեցող ճանապարհներին արգելվում է այլ տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն ու կանգառն այդ գոտում: Եթե ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտին մնացած երթևեկելի մասից բաժանված է ընդհատվող գծանշմամբ, ապա, նման գոտիով ճանապարհ մուտք գործելիս, թույլատրվում է մտնել այդ գոտի՝ հարևան գոտի անհապաղ վերադասավորվելու պայմանով: Թույլատրվում է նաև նման գծանշմամբ գոտիներ մուտք գործել ինչպես ուղևորներ իջեցնելու և նստեցնելու, այնպես էլ այդ ճանապարհից շրջադարձ կատարելու համար: Նշված գծանշմամբ գոտիներ մուտք գործելիս և դրանցից դուրս գալիս՝ վարորդները պետք է ճանապարհը զիջեն ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վարորդներին, ինչպես նաև չխոչընդոտեն նրանց երթևեկությունը՝ այդպիսի գոտիներում ուղևորներ իջեցնելիս և նստեցնելիս:

125. Բնակավայրերում կահավորված և նշված կանգառի կետերի տարածքից երթևեկությունն սկսող ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վարորդներն ունեն երթևեկության առավելություն, սակայն այն սկսել կարող են միայն համոզվելով, որ հարևան գոտին մոտեցող տրանսպորտային միջոցներն իրենց համար խոչընդոտ չեն ստեղծում:

126. Վարորդները պետք է խոչընդոտ չստեղծեն ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցի կանգառի կետում կանգնած ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցին մոտեցող կամ դրանից (դրների կողմից) հեռացող հետիոտներին, եթե իջնելն ու նստելը կատարվում է երթևեկելի մասից կամ երթևեկելի մասում գտնվող կանգառի հարթակից:

## XVI. ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՍԱՅԻՆ ՍԱՐՔԵՐԻ ԵՎ ԶԱՅՆԱՅԻՆ ԱԶԴԱՆՇԱՍԻ ԿԻՐԱՌՈՒՄԸ

127. Օրվա մութ ժամանակ և անբավարար տեսանելիության պայմաններում, անկախ ձանապարհի լուսավորվածությունից, ինչպես նաև թունելներում երթևեկող տրանսպորտային միջոցների վրա պետք է միացված լինեն հետևյալ լուսային սարքերը՝

1) բոլոր մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների և մոպեդների վրա՝ լապտերների հեռահար կամ մոտակա լուսը, հեծանիվների վրա՝ լապտերները կամ լապտերիկները, իսկ լծասայլերի վրա՝ լապտերիկները (առկայության դեպքում).

2) կցորդների և քարշակվող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների վրա՝ եզրաչափային լուսերը:

128. Լապտերների հեռահար լուսը պետք է փոխարկվի մոտակայի՝

1) բնակավայրերում, եթե ձանապարհը լուսավորված է.

2) հանդիպակաց երթևեկող տրանսպորտային միջոցից 150 մ ոչ պակաս հեռավորության վրա, իսկ եթե այդ տրանսպորտային միջոցի վարորդը, պարբերաբար փոխարկելով լապտերների լուսը, տեղեկացնում է դրա անհրաժեշտության մասին, ապա ավելի մեծ հեռավորության վրա.

3) ցանկացած այլ դեպքերում՝ հանդիպակաց և համընթաց երթևեկող տրանսպորտային միջոցների վարորդներին շլացնելու հնարավորությունը բացառելու համար:

129. Ծլանալու դեպքում վարորդը պետք է միացնի վթարային լուսային ազդանշանը և չփոխելով երթևեկության գոտին, իջեցնի արագությունը, իսկ անհրաժեշտության դեպքում կանգնի:

130. Օրվա մութ ժամանակ ձանապարհի չլուսավորված հատվածներում, իսկ անբավարար տեսանելիության պայմաններում՝ անկախ ձանապարհի լուսավորվածությունից, կանգառի և կայանման դեպքում պետք է միացված լինեն տրանսպորտային միջոցի եզրաչափային լուսերը։ Անբավարար տեսանելիության պայմաններում եզրաչափային լուսերի հետ լրացուցիչ կարող են միացվել նաև լապտերների մոտակա լուսերը, հակամառախուղային լապտերները կամ հետին հակամառախուղային լապտերիկները։

131. Հետին հակամառախուղային լապտերիկները կարող են օգտագործվել միայն անբավարար տեսանելիության պայմաններում։

132. Հակամառախուղային լապտերները երթևեկող տրանսպորտային միջոցների վրա կարող են օգտագործվել՝

1) օրվա մութ ժամանակ ձանապարհների չլուսավորված հատվածներում՝ մոտակա կամ հեռահար լուսերի հետ միաժամանակ.

2) անբավարար տեսանելիության պայմաններում՝ ինչպես առանձին, այնպես էլ լապտերների մոտակա կամ հեռահար լուսերի հետ միաժամանակ.

3) լապտերների մոտակա լուսի փոխարեն՝ կանոնների 133-րդ կետում նախատեսված դեպքերում։

133. Օրվա լուսավոր ժամերին երթևեկող տրանսպորտային միջոցը նշելու նպատակով լապտերների մոտակա լուսը պետք է միացված լինի՝

1) մոտոցիկլների և մոպեդների վրա.

2) կազմակերպված տրանսպորտային շարասյունում երթևեկելիս.

3) հատուկ առանձնացված գոտիով, հիմնական հոսքին հանդիպակաց երթևեկող ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վրա.

4) երեխաների խմբերի կազմակերպված փոխադրումներ կատարելիս.

5) մեծ եզրաչափերով, ծանրաքաշ, վտանգավոր բեռներ և չվնասազերծված տարա փոխադրելիս.

6) մեխանիկական տրանսպորտային միջոցներ քարշակելիս (քարշակող տրանսպորտային միջոցի վրա):

134. Լապտեր-լուսարձակ և փնտրող լապտեր թույլատրվում է օգտագործել միայն բնակավայրերից դուրս՝ հանդիպակաց և համընթաց տրանսպորտային միջոցների բացակայության դեպքում: Բնակավայրերում այդպիսի լապտերներից կարող են օգտվել միայն սահմանված կարգով կապույտ կամ կապույտ և կարմիր առկայողող փարոսիկներով և հատուկ ձայնային ազդանշանով կահավորված տրանսպորտային միջոցների վարորդները՝ ծառայողական առաջադրանք կատարելիս:

135. «Ավտոգնացք» ճանաչման նշանը պետք է միացված լինի երթևեկության մեջ գտնվող ավտոգնացքի վրա (քացառությամբ կցորդի հետ կցված թեթև նարդատար ավտոմոբիլների), իսկ օրվա մութ ժամանակ և անբավարար տեսանելիության պայմաններում, հաշվի առնելով կանոնների 130-րդ կետի պահանջները, նաև կանգառի և կայանման ժամանակ:

136. Զայնային ազդանշանները կարող են կիրառվել միայն՝

1) բնակավայրերից դուրս վագանց կատարելու մտադրության մասին մյուս վարորդներին նախազգուշացնելու համար.

2) այն դեպքերում, եթե դա անհրաժեշտ է ճանապարհատրանսպորտային պատահարը կանխելու համար:

137. Վագանցի մասին նախազգուշացնելու համար ձայնային ազդանշանի փոխարեն (կամ նրա հետ միաժամանակ) կարող է տրվել լուսային ազդանշան, որն իրենից ներկայացնում է օրվա լուսավոր ժամանակ լապտերների լույսի պարբերաբար միացումն ու անջատումը, իսկ օրվա մութ ժամանակ՝ լապտերների լույսի քարմակի փոխարկումները մոտակայից հեռահարի:

## XVII. ՄԵԽԱՆԻԿԱԿԱՆ ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՔԱՐԺԱԿՈՒՄԸ

138. Կոշտ կամ ձկուն կցիչով քարշակումը պետք է իրականացվի քարշակվող տրանսպորտային միջոցի դեկին վարորդի առկայության դեպքում, բացի այն դեպքերից, եթե կոշտ կցիչի կառուցվածքն ուղղագիծ երթևեկության ժամանակ ապահովում է քարշակվող տրանսպորտային միջոցի ընթացքը քարշակողի հետագծով:

139. Կոշտ կամ ձկուն կցիչով քարշակման ժամանակ արգելվում է քարշակվող ավտոբուսում, տրոլեյբուսում և բեռնատար ավտոմոբիլի թափքում մարդկանց փոխադրումը: Մասնակի բերնման եղանակով քարշակելիս՝ արգելվում է մարդկանց գտնվելն ինչպես քարշակվող տրանսպորտային միջոցի խցիկում կամ թափքում, այնպես էլ քարշակողի թափքում:

140. Քարշակող և քարշակվող տրանսպորտային միջոցների միջև պետք է ապահովվի՝ ձկուն կցիչով քարշակելիս 4-6 մ, իսկ կոշտ կցիչով՝ 4 մ ոչ ավելի հեռավորություն:

141. Մեխանիկական տրանսպորտային միջոցներ քարշակելիս՝ ձկուն կապող օղակը նկատելի դարձնելու նպատակով այն պետք է կահավորվի նախազգուշական հարմարանքներով, որոնք անկյունագծով 50 մմ լայնությամբ իրար հաջորդող կարմիր և սպիտակ գույնի գոլերով, 200 x 200 մմ չափերի լուսանդրադարձիչ մակերևույթով դրոշակներ կամ վահանակներ են: Ձկուն կապող օղակի վրա պետք է տեղադրվեն երկուսից ոչ պակաս նախազգուշացնող հարմարանքներ:

142. Կոշտ կցման հարմարանքի կառուցվածքը պետք է համապատասխանի ստանդարտների պահանջներին:

143. Քարշակումն արգելվում է՝

- 1) Երկու և ավելի մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների.
- 2) առանց կողային կցորդի մոտոցիկլներով, ինչպես նաև դրանց.
- 3) մերկասառույցի պայմաններում՝ ձկուն կցիչով.
- 4) այն տրանսպորտային միջոցների, որոնց ապակեմաքրիչները և կառուցվածքով նախատեսված ապակեողողիչները չեն աշխատում՝ այն դեպքում, եթե քարշակվող տրանսպորտային միջոցի դեկավարումն իրականացվում է վարորդի կողմից.
- 5) այն տրանսպորտային միջոցների, որոնց դեկային կառավարումը չի գործում (բացառությամբ մասնակի բեռնմանը եղանակով քարշակելիս).
- 6) այն տրանսպորտային միջոցի, որի արգելակային համակարգը չի գործում և դրա փաստացի զանգվածը գերազանցում է քարշակողի փաստացի զանգվածի կեսը: Քարշակվողի փաստացի զանգվածը քարշակողի փաստացի զանգվածի կեսից քիչ լինելու դեպքում քարշակումը թույլատրվում է միայն կոշտ կցիչով կամ մասնակի բեռնման եղանակով.

144. Կանոնների 143-րդ կետի 5-րդ և 6-րդ ենթակետերում չգործող են համարվում դեկային կառավարման և արգելակային այն համակարգերը, որոնք վարորդին թույլ չեն տալիս իրականացնել երթևեկության ուղղության փոփոխություն կամ կանգնեցնել տրանսպորտային միջոցը՝ անգամ նվազագույն արագությամբ երթևեկելիս:

## XVIII. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՄԸ

145. Տրանսպորտային միջոցների վարման սկզբնական ուսուցումը պետք է կատարվի փակ իրապարակներում կամ ավտոդրոմներում:

146. Ճանապարհներին ուսումնական վարումը թույլատրվում է միայն սովորեցնողի հետ: Սովորողը պետք է գիտենա և կարողանա կատարել կանոնների պահանջները:

147. Անհատական կարգով սովորեցնողը պետք է իր մոտ ունենա տվյալ կարգի տրանսպորտային միջոցներ վարելու իրավունքի վարորդական վկայական:

148. Տրանսպորտային միջոց վարել սովորողը պետք է լինի առնվազն 16 տարեկան:

149. Ուսումնական վարում թույլատրվում է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից (Երևանում՝ Երևանի քաղաքապետի) սահմանած ձանապարհներին:

## XIX. ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՓՈԽԱՊՈՒՄԸ

150. «C» կարգի տրանսպորտային միջոցներով (բեռնատարներով) թույլատրվում է փոխադրել մինչև 8 ուղևոր, իսկ դրանից ավելի մարդ փոխադրելու դեպքում վարորդը պետք է ունենա նաև «D» կամ «DE» կարգերի կամ «D1» կամ «D1E» ենթակարգերի տրանսպորտային միջոց վարելու իրավունքի վկայական:

151. Մեկնելուց առաջ բեռնատար ավտոմոբիլի վարորդը պետք է ուղևորներին իրահանգավորի նստելու, թափքում տեղավորվելու և իջնելու կարգի, ինչպես նաև ընթացքի ժամանակ նստատեղը չլքելու մասին: Շարժվել կարելի է, միայն համոզվելով, որ ուղևորների անվտանգ փոխադրման պայմաններն ապահոված են:

152. Բեռնատար ավտոմոբիլի թափքում, ինչպես նաև միջքաղաքային, գրոսաշրջության երթուղիներով երթևեկող կամ երեխաների կազմակերպված խմբեր փոխադրող ավտոբուսների սրահում մարդկանց թիվը չպետք է գերազանցի կահավորված նստատեղերի քանակը:

153. Մարդկանց փոխադրումը կողավոր թափքով բեռնատար ավտոմոբիլի թափքում թույլատրվում է, եթե այն կահավորված է կողի վերին եզրից առնվազն 0,3 մ-ից ցածր և հատակից՝ 0,3-0,5 մ բարձր ամրացված նստարաններով: Հետևի կամ կողերի երկայնքով ամրացված նստարանները պետք է ունենան ամուր թիկնակներ:

154. Մարդկանց փոխադրելու համար չկահավորված կողավոր թափքով բեռնատար ավտոմոբիլների թափքում երթևեկության ժամանակ թույլատրվում է գտնվել միայն բեռն ուղեկցող կամ այն ստանալու համար մեկնող անձանց՝ պայմանով, որ նրանք ապահովված

Են կանոնների 153-րդ կետով նախատեսված ցուցանիշներին համապատասխան տեղադրված նստատեղերով:

155. Ավտոբուսով կամ ֆուրգոն թափքով բեռնատար ավտոմոբիլով երեխաների կազմակերպված խմբեր փոխադրելիս՝ նրանց հետ պետք է գտնվի առնվազն մեկ չափահաս ուղեկցող: Այդ տրանսպորտային միջոցներն առջևից և հետևից պետք է կահավորվեն «Երեխաների փոխադրում» ձանաշման նշանով:

156. «Երեխաների փոխադրում» ձանաշման նշանով կահավորված տրանսպորտային միջոցներ երեխաների նստեցման և իջեցման ժամանակ պետք է միացված լինի վթարային լուսային ազդանշանը: Այդ տրանսպորտային միջոցներին մոտենալիս՝ վարորդները պետք է նվազեցնեն արագությունը, իսկ անհրաժեշտության դեպքում պետք է կանգնեն՝ երեխաներին երթևեկելի մասն անարգել անցնել թույլ տալու համար:

157. Վարորդը պետք է դրները փակ պահի մինչև տրանսպորտային միջոցի լրիվ կանգնելը, որից հետո միայն հնարավորություն տա ուղևորներին նստել կամ հջնել, իսկ երթևեկությունն սկսի դրները փակելուց հետո:

158. Մարդկանց փոխադրումն արգելվում է՝

1) ավտոմոբիլի (բացի կողավոր թափքով բեռնատար ավտոմոբիլի թափքում և ֆուրգոն թափքում մարդկանց փոխադրելու դեպքերի), տրակտորի, այլ ինքնազնաց մեքենաների խցիկներից դուրս, բեռնատար կցորդում, կցորդ-ամառանոցում, բեռնատար մոտոտրանսպորտային միջոցի թափքում և մոտոցիկի կառուցվածքով նախատեսված նստատեղերից դուրս.

2) տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական բնութագրով նախատեսված քանակից ավելի:

159. Արգելվում է մինչև 12 տարեկան երեխաներին փոխադրել՝

1) բեռնատար ավտոմոբիլի թափքում (բացառությամբ ֆուրգոն թափքով ավտոմոբիլի).

2) մոտոցիկի հետևի նստատեղին.

3) թեթև մարդատար ավտոմոբիլի՝

ա. առջևի նստատեղին, եթե այն կահավորված չէ երեխաներին պահող հարմարանքով,

բ. հետևի նստատեղին՝ դրանց վրա տեղադրվող այլ հարմարանքների (բարձիկ և այլն) օգնությամբ՝ կառուցվածքով նախատեսված և կահավորված անվտանգության գոտիներով չամրակապված վիճակում:

## XX. ԲԵՌՆԵՐԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒՄԸ

160. Փոխադրվող բերի զանգվածը և ըստ սռնիների բեռնվածության բաշխումը չպետք է գերազանցեն արտադրող գործարանի կողմից տվյալ տրանսպորտային միջոցի համար սահմանված մեծությունները:

161. Շարժումն սկսելուց առաջ և երթևեկության ընթացքում վարորդը պետք է հսկի բերի վիճակը, տեղաբաշխումն ու ամրացումը՝ վայր ընկնելուց և որևէ այլ կերպ երթևեկության խոչընդոտ ստեղծելուց խուսափելու համար:

162. Տրանսպորտային միջոցի առջևի կամ հետևի եզրաչափերից 1մ ավելի կամ կողքից՝ եզրաչափային լուսի արտաքին եզրից 0,4 մ ավելի դուրս ցցվելու դեպքում օրվա լուսավոր ժամերին բեռը պետք է նշվի «Մեծ եզրաչափերով բեր» ձանաշման նշանով, իսկ օրվա մութ ժամանակ և անբավարար տեսանելիության պայմաններում, նաև՝ առջևից սպիտակ, իսկ հետևից՝ կարմիր գույնի լապտերիկներով կամ լուսանդրադիչով:

163. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված հատուկ կանոններով են կարգավորվում այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը՝

1) որոնք օգտագործվում են ծանրաքաշ, վտանգավոր բեռներ կամ չվնասագերծված տարա փոխադրելու համար.

2) որոնք շահագործվում են երկու և ավելի կցորդների հետ միասին՝ ավտոգնացքի կազմում.

3) որոնց եզրաչափերը (կամ դրանցից որևէ մեկը), բեռով կամ առանց բերի, գերազանցում են՝

ա. ըստ լայնության՝ 2,55 մ (իզոթերմիկ կամ սառնարանային թափքով տրամսպորտային միջոցների համար՝ 2,6 մ),

բ. ըստ երկարության՝ 12 մ, իսկ մեկ կցորդով (կիսակցորդով)` 20 մ,

գ. ըստ բարձրության (երթևեկելի մասի մակերևույթից)` 4 մ.

4) որոնց բեռ դուրս է ցցված հետևի եզրաչափից ավելի քան 2 մ:

164. Բերի փոխադրումն արգելվում է, եթե այն՝

1) սահմանափակում է վարորդի տեսադաշտը.

2) դժվարացնում է տրամսպորտային միջոցի ոեկավարումը և թուլացնում կայունությունը.

3) ծածկում է արտաքին լուսային սարքերն ու լուսանդրադարձիչները, համարանիշերը կամ ճանաչման նշանները, ինչպես նաև խանգարում ձեռքով տրվող ազդանշանների ընկալմանը.

4) զգալի աղմուկ է հանում, փոշի բարձրացնում կամ աղտոտում ճանապարհն ու շրջակա միջավայրը:

165. Եթե բերի վիճակն ու դասավորությունը հնարավորություն չեն տալիս կատարել դրա փոխադրումը կանոնների պահանջներին համապատասխան, ապա վարորդը պետք է միջոցներ ձեռնարկի խախտումները վերացնելու համար կամ դադարեցնի հետագա երթևեկությունը:

**XXI. ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ (N 1 ԶԵՎ), ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԳԾԱՆՉՈՒՄԸ (N 2 ԶԵՎ) ԵՎ ԴՐԱՆՑ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ, ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑԻ ՃԱՆԱՉՄԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐԸ (N 3 ԶԵՎ)**

166. Ճանապարհային նշանները, գծանշումները և դրանց համարակալումները համապատասխանում են ստանդարտներին:

167. Ճանապարհային նշանները բաժանվում են 8 խմբի՝

1) նախազգուշացնող.

2) առավելության.

3) արգելող.

4) թելադրանքի.

5) հասուկ թելադրանքի.

6) տեղեկատվության.

7) սպասարկման.

8) լրացուցիչ տեղեկատվության (ցուցանակներ):

168. Ճանապարհային գծանշումները կիրառվում են ինքնուրույն կամ ճանապարհային նշանների և լուսացույցների հետ միասին:

169. Ճանապարհային գծանշումները բաժանվում են 2 խմբի՝

1) հորիզոնական.

2) ուղղաձիգ:

170. Հորիզոնական գծանշումը երթևեկելի մասի վրա գծեր, սլաքներ, գրառումներ և այլ նշումներ են ու սահմանում են երթևեկության որոշակի ռեժիմ և կարգ: Հորիզոնական գծանշումը լինում է՝

1) մշտական, որը սպիտակ գույնի է, բացի՝

ա.1.4-րդ, 1.10-րդ, 1.14.1-ին, 1.14.2-րդ գծանշումներից, որոնք դեղին գույնի են,

բ. 1.17-րդ գծանշումից, որը կարմիր գույնի է.

2) ժամանակավոր, որը նարնջագույն է:

171. Ուղղաձիգ գծանշումը ճանապարհային կառույցների և կահավորման տարրերի վրա սև ու սպիտակ կամ կապույտ ու սպիտակ կամ կարմիր ու սպիտակ գույների գուգակցություն է, որը ցույց է տալիս դրանց եզրաչափերը և ծառայում որպես տեսողական կողմնորոշման միջոց:

(170-րդ և 171-րդ հոդվածները նոր խմբագրությամբ 09.10.12թ N 706-Ն որոշում)

172. Եթե հաստատում տեղադրված նշանների պահանջները հակասում են շարժական կանգնակների վրա տեղադրված ժամանակավոր նշանների պահանջներին, ապա երթևեկության մասնակիցները պետք է ղեկավարվեն ժամանակավոր նշաններով:

173. Եթե լուսացույցի ազդանշանների նշանակությունները հակասում են առավելության նշանների պահանջներին, ապա վարորդները պետք է ղեկավարվեն լուսացույցի ազդանշաններով:

174. Եթե գծանշման պահանջները հակասում են շարժական կանգնակի վրա տեղադրված ժամանակավոր նշանների պահանջներին, ապա երթևեկության մասնակիցները պետք է ղեկավարվեն այդ նշաններով: Եթե ժամանակավոր և մշտական գծանշումների պահանջներն իրար հակասում են, ապա վարորդները պետք է ղեկավարվեն ժամանակավոր գծանշման պահանջներով:

175. Տրանսպորտային միջոցների վրա անհրաժեշտության դեպքում պետք է տեղադրվեն կամ պատկերվեն տրանսպորտային միջոցի ձանաշման նշաններ: Բացի «Բժիշկ» և «Հաշմանդամ» ձանաշման նշաններից, որոնք տեղադրվում են վարորդի ցանկությամբ, մյուս բոլոր ձանաշման նշանների տեղադրումը պարտադիր է, եթե առկա է դրանցով նշվող հանգամանքը:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱԴԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ  
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Ս.ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

## ԾԱՆԱՊԱՐԿԱՅԻՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

### 1. ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՆՈՂ ՆՇԱՆՆԵՐ (Ակար 2)

Նախազգուշացնող նշանները տեղեկացնում են ձանապարհի այն վտանգավոր տեղամասին մոտենալու մասին, որով երթևեկելիս (տեղաշարժվելիս) անհրաժեշտ է ձեռնարկել իրադրությանը համապատասխան միջոցներ: Դրանք են՝

1.1. «Երկաթուղային գծանց՝ ուղեփակոցով».

1.2. «Երկաթուղային գծանց՝ առանց ուղեփակոցի».

1.3.1. «Միագիծ երկաթուղի», 1.3.2. «Բազմագիծ երկաթուղի». ուղեփակոցով չկահավորված երկաթուղային գծանցի նշում՝ 1.3.1՝ մեկ ուղիով, 1.3.2՝ երկու և ավելի ուղիներով.

1.4.1.-1.4.6. «Մոտեցում երկաթուղային գծանցին». լրացուցիչ նախազգուշացում բնակավայրերից դուրս երկաթուղային գծանցին մոտենալու մասին.

1.5. «Հատում տրամվայի գծի հետ».

1.6. «Հավասարազոր ձանապարհների հատում».

1.7. «Հատում շրջանաձև երթևեկության հետ».

1.8. «Լուսացուցային կարգավորում». խաչմերուկ, հետիոտնային անցում կամ ձանապարհի տեղամաս, որտեղ երթևեկությունը կարգավորվում է լուսացույցով.

1.9. «Բացվող կամուրջ». բացվող կամուրջ կամ լաստանավային անցում.

1.10. «Ելք դեպի առափ». առափ կամ ափ դուրս գալու տեղ.

1.11.1, 1.11.2. «Վտանգավոր շրջադարձ». փոքր շառավղով կամ սահմանափակ տեսադաշտով ձանապարհի կորացում՝ 1.11.1՝ դեպի աջ, 1.11.2՝ դեպի ձախ.

1.12.1, 1.12.2. «Վտանգավոր շրջադարձեր». վտանգավոր շրջադարձերով ձանապարհի հատված՝ 1.12.1՝ առաջին շրջադարձը դեպի աջ, 1.12.2՝ առաջին շրջադարձը դեպի ձախ.

1.13. «Կտրուկ վայրէջք».

1.14. «Կտրուկ վերելք».

1.15. «Սայթաքուն ձանապարհ». առավել սայթաքուն երթևեկելի մասով ձանապարհի հատված.

1.16. «Անհարթ ձանապարհ». երթևեկելի մասի անհարթություններով ձանապարհի հատված (ալիքավորություն, խանդակներ, կամուրջների հետ ոչ սահուն լծորդումներ և այլն).

1.17. «Արհեստական անհարթություն». արագությունը հարկադրաբար իջեցնելու համար արհեստական անհարթությամբ (անհարթություններով) ձանապարհի հատված.

1.18. «Խճի արտանետում». ձանապարհի հատված, որտեղ տրանսպորտային միջոցների անիվների տակից հնարավոր է խճի, քարակտորների և այլնի արտանետում.

1.19. «Վտանգավոր կողնակ». ձանապարհի հատված, որտեղ կողնակ դուրս գալը վտանգավոր է.

1.20.1. - 1.20.3. «Ճանապարհի նեղացում». 1.20.1՝ նեղացում երկու կողմից, 1.20.2՝ աջից, 1.20.3՝ ձախից.

1.21. «Երկկողմ երթևեկություն». ձանապարհի (երթևեկելի մասի) հանդիպակաց երթևեկությամբ հատվածի սկիզբ.

1.22. «Հետիոտնային անցում». 5.19.1 և 5.19.2՝ «Հետիոտնային անցում» նշաններով և (կամ) 1.14.1 - 1.14.2 գծանշմանը նշված հետիոտնային անցում.

1.23. «Երեխաներ». մանկական հիմնարկների (դպրոցներ, մանկապարտեզներ և այլն) մոտով անցնող ձանապարհի հատված, որի երթևեկելի մասում հնարավոր է երեխաների հայտնվելը.

1.24. «Հատում հեծանվային արահետի հետ».

1.25. «Ճանապարհային աշխատանքներ».

1.26. «Անասունների քշում».

- 1.27. «Վայրի կենդանիներ».
  - 1.28. «Քարերի անկում». Ճանապարհի հատված, որտեղ հնարավոր են փլուզումներ, սողանք, քարերի անկում.
  - 1.29. «Կողային քամի».
  - 1.30. «Ցածրաթռիչք ինքնաթիռներ».
  - 1.31. «Թունել». թունել, որտեղ բացակայում է արհեստական լուսավորությունը, կամ թունել, որի ճակատամուտքի տեսանելիությունը սահմանափակ է.
  - 1.32. «Խցանում». Ճանապարհի հատված, որտեղ առաջացել է խցանում.
  - 1.33. «Այլ վտանգներ». Ճանապարհի հատված, որտեղ առկա են թվարկված նախազգուշացնող նշաններով չնախատեսված վտանգներ.
  - 1.34.1, 1.34.2. «Շրջադարձի ուղղություն». սահմանափակ տեսանելիությամբ ճանապարհի փոքր շառավղով կորացման վրա երթևեկության ուղղություն. ճանապարհի նորոգվող հատվածի շրջանցման ուղղություն.
  - 1.34.3. «Շրջադարձի ուղղություններ». Տ-աձև խաչմերուկում կամ ճանապարհի ճյուղավորման վրա երթևեկության ուղղություններ. ճանապարհի նորոգվող հատվածի շրջանցման ուղղություններ.
- 1.1, 1.2 և 1.5-1.33. նշանները տեղադրվում են մինչև վտանգավոր հատվածի սկիզբ՝ բնակավայրերից դուրս՝ 150-300 մ, իսկ բնակավայրերում՝ 50-100 մ հեռավորության վրա: Անհրաժեշտության դեպքում նշանները կարող են տեղադրվել և այլ հեռավորության վրա: Այդ դեպքում հեռավորությունը նշվում է 8.1.1՝ «Հեռավորությունը մինչև օբյեկտ» ցուցանակի վրա:

1.1, 1.2, 1.9, 1.10, 1.23 և 1.25 նշանները բնակավայրերից դուրս կրկնվում են: Կրկնվող երկրորդ նշանը տեղադրվում է վտանգավոր հատվածի սկզբից 50 մ-ից ոչ պակաս հեռավորության վրա: 1.23 և 1.25 նշանները կրկնվում են նաև բնակավայրերում՝ վտանգավոր տեղամասից անմիջապես առաջ:

1.13 և 1.14 նշանները կարող են տեղադրվել առանց 8.1.1՝ «Հեռավորությունը մինչև օբյեկտ» ցուցանակի, անմիջապես վայրէջքից կամ վերելքից առաջ, եթե վայրէջքները և վերելքները միմյանց հաջորդում են:

1.25 նշանը, երթևեկելի մասի վրա կարձատև աշխատանքներ կատարելիս, կարող է տեղադրվել առանց 8.1.1՝ «Հեռավորությունը մինչև օբյեկտ» ցուցանակի, աշխատանքի կատարման վայրից 10-15 մ հեռավորության վրա:

1.32 նշանը կիրառվում է որպես ժամանակավոր նշան կամ փոփոխական պատկերով նշանների վրա՝ խաչմերուկից առաջ, որտեղից հնարավոր է շրջանցել ճանապարհի այն հատվածը, որտեղ առաջացել է խցանում:

## 2. ԱՐԱՎԵԼՈՒԹՅԱՆ ՆԾԱՆՍԵՐ (Ակար 3)

Առավելության նշանները սահմանում են խաչմերուկներով, երթևեկելի մասերի փոփոխատումներով կամ ճանապարհների նեղ հատվածներով անցման հերթականությունը: Դրանք են՝

2.1. «Գլխավոր ճանապարհ». Ճանապարհ, որով երթևեկողներին չկարգավորվող խաչմերուկների անցման առավելություն է տրվում.

2.2. «Գլխավոր ճանապարհի վերջ».

2.3.1. «Հատում երկրորդական ճանապարհի հետ».

2.3.2 - 2.3.7. «Երկրորդական ճանապարհի հարում». 2.3.2, 2.3.4, 2.3.6՝ հարում աջից, 2.3.3, 2.3.5, 2.3.7՝ հարում ձախից.

2.4. «Զիջեք ճանապարհը». Վարորդը պետք է զիջի ճանապարհը հատող ճանապարհով, իսկ 8.13՝ «Գլխավոր ճանապարհի ուղղություն» ցուցանակի առկայության դեպքում՝ գլխավոր ճանապարհով ընթացող տրանսպորտային միջոցներին.

2.5. «Երթևեկությունն առանց կանգառի արգելվում է». արգելվում է երթևեկել առանց «Կանգ» գծից առաջ (դրա բացակայության դեպքում՝ հատվող երթևեկելի մասի եզրից առաջ) կանգնելու: Վարորդը պետք է զիջի ճանապարհը հատող ճանապարհով, իսկ 8.13՝ «Գլխավոր ճանապարհի ուղղություն» ցուցանակի առկայության դեպքում՝ գլխավոր

Ճանապարհով ընթացող տրանսպորտային միջոցներին: Եթե 2.5 նշանը տեղադրված է երկաթուղային գծանցից կամ կարանտինային պահակետից առաջ, ապա վարորդը պետք է կանգնի «Կանգ» գծից առաջ, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ նշանից առաջ.

2.6. «Հանդիպակաց երթևեկության առավելություն». արգելվում է մուտք գործել ճանապարհի նեղ հատված, եթե դա կարող է դժվարացնել հանդիպակաց երթևեկությունը: Վարորդը պետք է ճանապարհը զիջի նեղ հատվածին հանդիպակաց կողմից մոտեցող տրանսպորտային միջոցներին.

2.7. «Առավելություն հանդիպակաց երթևեկության նկատմամբ». ճանապարհի նեղ հատված, որով երթևեկելիս վարորդն առավելություն ունի հանդիպակաց տրանսպորտային միջոցների նկատմամբ:

### 3. ԱՐԳԵԼՈՂ ՆՇԱՆՆԵՐ (Ակար 4)

Արգելող նշանները մտցնում կամ վերացնում են երթևեկության որոշակի սահմանափակումներ: Դրանք են՝

3.1. «Մուտքն արգելվում է». արգելվում է տրանսպորտային միջոցների մուտքը տվյալ ուղղությամբ.

3.2. «Երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է բոլոր տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը.

3.3. «Մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն արգելվում է».

3.4. «Բեռնատար ավտոմոբիլների երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է 3.5 տուննայից ավելի (եթե նշանի վրա գանգվածը չի նշված) կամ նշանի վրա նշվածից մեծ թույլատրելի առավելագույն գանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլների և տրանսպորտային միջոցների շարժակազմերի, ինչպես նաև տրակտորների և ինքնազմաց մեքենաների երթևեկությունը.

3.5. «Մոտոցիկլների երթևեկությունն արգելվում է».

3.6. «Տրակտորների երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է տրակտորների և ինքնազմաց մեքենաների երթևեկությունը.

3.7. «Կցորդով երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է ցանկացած տեսակի կցորդով բեռնատար ավտոմոբիլների և տրակտորների երթևեկությունը, ինչպես նաև մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների քարշակումը.

3.8. «Լծասայլերի երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է լծասայլերի (լծասահնակների), հեծկան կամ բեռնակիր կենդանիներով երթևեկությունը և անասուններ քշելը.

3.9. «Հեծանիվներով երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է մոպեդներով և հեծանիվներով երթևեկությունը.

3.10. «Հետիոտների տեղաշարժն արգելվում է».

3.11. «Զանգվածի սահմանափակում». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների (այդ թվում՝ ավտոգնացքների) երթևեկությունը, որոնց ընդհանուր փաստացի գանգվածը մեծ է նշանի վրա նշվածից.

3.12. «Սրնու վրա բեռնվածության սահմանափակում». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնց որևէ սրնու վրա բեռնվածությունը մեծ է նշանի վրա նշվածից.

3.13. «Բարձրության սահմանափակում». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնց եզրաչափային բարձրությունը (բեռով կամ առանց բեռի) ավելի է նշանի վրա նշվածից.

3.14. «Լայնության սահմանափակում». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնց եզրաչափային լայնությունը (բեռով կամ առանց բեռի) ավելի է նշանի վրա նշվածից.

3.15. «Երկարության սահմանափակում». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների (այդ թվում՝ ավտոգնացքների) երթևեկությունը, որոնց եզրաչափային երկարությունը (բեռով կամ առանց բեռի) ավելի է նշանի վրա նշվածից.

3.16. «Նվազագույն միջտարածության սահմանափակում». արգելվում է տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, եթե դրանց միջև տարածությունը փոքր է նշանի վրա նշվածից.

3.17.1. «Մաքսային կետ». արգելվում է առանց կանգարի անցումը մաքսային կետի մոտով.

3.17.2. «Վտանգ». արգելվում է բոլոր տրանսպորտային միջոցների հետագա երթևեկությունը ճանապարհատրանսպորտային պատահարի, հրդեհի, վթարի և այլ վտանգի կապակցությամբ, բացառությամբ ոստիկանության, շտապ բժշկական օգնության, փրկարարական և վտանգի վերացնան նպատակով ժամանած այլ ծառայությունների տրանսպորտային միջոցների, երթևեկությունը շարունակել կարելի է միայն թույլտվություն ստանալուց հետո.

3.17.3. «Հսկիչ կետ». արգելվում է առանց կանգարի անցումը հսկիչ կետով.

3.18.1. «Ազ շրջադարձն արգելվում է».

3.18.2. «Զախ շրջադարձն արգելվում է».

3.19. «Հետադարձն արգելվում է».

3.20. «Վազանցն արգելվում է». արգելվում է բոլոր տեսակի տրանսպորտային միջոցներով վազանցի կատարումը: Թույլատրվում է վազանցել դանդաղընթաց տրանսպորտային միջոցները, լծասալերը, առանց կողային կցորդի երկանիվ մոտոցիկլները, մոպեդները և հեծանիվները.

3.21. «Վազանցի արգելման գոտու վերջ».

3.22. «Բեռնատար ավտոմոբիլներով վազանցն արգելվում է». բոլոր տեսակի տրանսպորտային միջոցներով վազանցն արգելվում է՝ բացառությամբ մոտոցիկլների, թեթև մարդատար ավտոմոբիլների, ավտոբուսների և մինչև 3,5 տոննա թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլների.

3.23. «Բեռնատար ավտոմոբիլներով վազանցի արգելման գոտու վերջ».

3.24. «Առավելագույն արագության սահմանափակում». արգելվում է նշանի վրա նշվածից բարձր արագությամբ (կմ/ժ) երթևեկելը.

3.25. «Առավելագույն արագության սահմանափակման գոտու վերջ».

3.26. «Զայնային ազդանշան տալն արգելվում է». արգելվում է օգտվել ձայնային ազդանշաններից՝ բացի այն դեպքերից, երբ այն տրվում է ճանապարհատրանսպորտային պատահար կանխելու համար.

3.27. «Կանգառն արգելվում է». արգելվում են տրանսպորտային միջոցների կանգառն ու կայանումը.

3.28. «Կայանելն արգելվում է». արգելվում է տրանսպորտային միջոցների կայանումը.

3.29. «Կայանելն արգելվում է ամսվա կենտ օրերին».

3.30. «Կայանելն արգելվում է ամսվա գույգ օրերին». 3.29 և 3.30 նշանների միաժամանակյա կիրառման դեպքում տրանսպորտային միջոցները ճանապարհի մի կողմից մյուսը տեղափոխվում են ժամը 19.00 - 21.00-ի սահմաններում.

3.31. «Բոլոր սահմանափակումների գոտու վերջ». նշում է 3.16, 3.20, 3.22, 3.24 և 3.26 - 3.30 նշաններից մի քանի ազդման գոտիների միաժամանակյա վերջը.

3.32. «Վտանգավոր բեռներով տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնք կահավորված են «Վտանգավոր բեռ» ճանաչման նշանով.

3.33. «Պայթուցիկ և ոյուրավառ բեռներով տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն արգելվում է». արգելվում է այն տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը, որոնք կահավորված են «Վտանգավոր բեռ» ճանաչման նշանով և նախատեսված են 1, 2.2 - 2.4, 3.1, 3.2 և 5.2 դասերի վտանգավոր բեռներ փոխադրելու համար (ըստ ստանդարտի).

3.2 - 3.9, 3.32 և 3.33 նշանները երկու ուղղությամբ էլ արգելում են համապատասխան տեսակների տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը:

Նշանների ազդեցությունը չի տարածվում՝

3.1 - 3.3, 3.18.1, 3.18.2, 3.19՝ ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վրա.

3.2 - 3.8` «տաքսի» ավտոմոբիլների, ճանապարհների շինարարության, վերանորոգման, պահպանման կամ մաքրման, ճանապարհային երթևեկության կազմակերպման տեխնիկական միջոցների սպասարկման և նորոգման, անսարք, վթարված և այլ տրանսպորտային միջոցների բարձման ու փոխադրման աշխատանքներ իրականացնող, ինչպես նաև գունագծապատկերներ ունեցող փոստային հատուկ կապի և այն տրանսպորտային միջոցների վրա, որոնք սպասարկում են նշանների ազդման գոտում գտնվող օբյեկտները, ինչպես նաև պատկանում կամ սպասարկում են նշված գոտում բնակվող կամ աշխատող քաղաքացիներին: Այդ դեպքերում տրանսպորտային միջոցները պետք է նշված գոտի մուտք գործեն և այնտեղից դուրս գան օբյեկտին մոտակա խաչմերուկից:

3.2, 3.3, 3.28 - 3.30` I և II խմբերի հաշմանդամների կողմից դեկավարվող կամ նրանց փոխադրող տրանսպորտային միջոցների վրա.

3.28 - 3.30` գունագծապատկերներ ունեցող փոստային հատուկ կապի տրանսպորտային միջոցների, ինչպես նաև միացված հաշվիչով «տաքսի» ավտոմոբիլների վրա:

Նշանների ազդեցությունը տարածվում է՝

3.10, 3.27 - 3.30` ճանապարհի միայն այն կողմի վրա, որտեղ դրանք տեղադրված են.

3.16, 3.20, 3.22, 3.24 և 3.26 - 3.30` նշանի տեղադրման տեղից մինչև դրանից հետո գտնվող մոտակա խաչմերուկը, իսկ բնակավայրերում, խաչմերուկի բացակայության դեպքում, մինչև բնակավայրի վերջը: Նշանների ազդեցությունը չի ընդհատվում հետադարձի և բաժանարար գոտու խզման, ինչպես նաև ճանապարհներին մերձակա տարածքներից ելքի և դաշտային, անտառային և այլ երկրորդական ճանապարհների հատման (հարման) տեղերում, եթե դրանցից առաջ համապատասխան նշաններ տեղադրված չեն.

3.18.1 և 3.18.2` երթևեկելի մասերի այն հատման վրա, որից առաջ նշանը տեղադրված է.

3.24 (տեղադրված մինչև 5.23.1 կամ 5.23.2 նշաններով նշված բնակավայրը)` մինչև 5.23.1 կամ 5.23.2` «Բնակավայրի սկիզբ» նշանը:

Նշանների ազդման գոտին կարող է նվազեցվել՝

3.16 և 3.26 նշանների համար՝ 8.2.1` «Ազդման գոտի» ցուցանակի կիրառմամբ.

3.20, 3.22 և 3.24 նշանների համար՝ դրանց ազդման գոտու վերջում՝ համապատասխանաբար 3.21, 3.23 և 3.25 նշանների տեղադրմամբ կամ 8.2.1` «Ազդման գոտի» ցուցանակի կիրառմամբ.

3.24 նշանի համար՝ երթևեկության առավելագույն արագության այլ մեծությամբ նույն՝ 3.24 նշանի տեղադրմամբ.

3.27 - 3.30 նշանների համար՝ 8.2.2` «Ազդման գոտի» ցուցանակի կիրառմամբ կամ այդ նշանների ազդման գոտու վերջում 8.2.3` «Ազդման գոտի» ցուցանակով կրկնակի տեղադրված համապատասխանաբար նույն՝ 3.27 - 3.30 նշաններով.

3.27 նշանը կարող է կիրառվել 1.4 գծանշման, իսկ 3.28 նշանը՝ 1.10 գծանշման հետ համատեղ, ընդ որում, նշանների ազդման գոտին որոշվում է գծանշման երկարությամբ:

#### 4. ԹԵՂԱՌՈՂ ՆՇԱՆՆԵՐ (նկար 5)

Թելադրող նշանները ցույց են տալիս երթևեկության թույլատրելի ուղղությունները, նվազագույն արագությունը, ինչպես նաև հետիոտների և որոշ տրանսպորտային միջոցների վարորդների համար նախատեսում են երթևեկության ուղղությունները: Դրանք են՝

4.1.1` «Երթևեկությունն ուղիղ», 4.1.2` «Երթևեկությունը դեպի աջ», 4.1.3` «Երթևեկությունն դեպի ձախ», 4.1.4` «Երթևեկությունն ուղիղ կամ դեպի աջ», 4.1.5` «Երթևեկությունն ուղիղ կամ դեպի ձախ», 4.1.6` «Երթևեկությունը դեպի աջ կամ դեպի ձախ». թույլատրվում է երթևեկել միայն նշանների վրա սլաքներով ցույց տրված ուղղություններով: Զախ շրջադարձ թույլատրող նշանները թույլատրում են նաև հետադարձը (4.1.1 - 4.1.6 նշանները կարող են կիրառվել տվյալ հատման վայրում երթևեկության ուղղությունների ձևի սլաքների տեսքով).

4.1.1 - 4.1.6 նշանների ազդեցությունը չի տարածվում ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վրա.

4.1.1 - 4.1.6 նշանների ազդեցությունը տարածվում է երթևեկելի մասերի այն հատման վրա, որից առաջ տեղադրված է նշանը:

Ճանապարհի հատվածի սկզբում տեղադրված 4.1.1 նշանի ազդեցությունը տարածվում է մինչև մոտակա խաչմերուկը: Նշանը չի արգելում աջ շրջադարձը դեպի բակեր և ճանապարհին մերձակա այլ տարածքներ.

4.2.1` «Արգելքի շրջանցումն աջից», 4.2.2` «Արգելքի շրջանցումը ձախից». շրջանցումը թույլատրվում է միայն սլաքով ցույց տրված կողմից.

4.2.3. «Արգելքի շրջանցումն աջից կամ ձախից». շրջանցումը թույլատրվում է ինչպես աջ, այնպես էլ ձախ կողմից:

4.3. «Շրջանաձև երթևեկություն». երթևեկությունը թույլատրվում է սլաքներով ցույց տրված ուղղությամբ.

4.4. «Հեծանվային արահետ». թույլատրվում է երթևեկել միայն մոպեդներով և հեծանիվներով: Մայթի կամ հետիոտնային արահետի բացակայության դեպքում հեծանվային արահետով կարող են երթևեկել նաև հետիոտները.

4.5. «Հետիոտնային արահետ». թույլատրվում է միայն հետիոտների տեղաշարժը.

4.6. «Նվազագույն արագության սահմանափակում». թույլատրվում է երթևեկել միայն նշված (կմ/ժ) կամ ավելի բարձր արագությամբ.

4.7. «Նվազագույն արագության սահմանափակման գոտու վերջ».

4.8. «Վտանգավոր բեռներով տրանսպորտային միջոցների երթևեկության ուղղություն». «Վտանգավոր բեռ» ճանաչման նշաններով կահավորված տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը թույլատրվում է միայն նշանի վրա սլաքով ցույց տրված ուղղությամբ՝ 4.8.1` ուղիղ, 4.8.2` դեպի աջ, 4.8.3` դեպի ձախ.

4.9. (պարբերությունն ուժը կորցրել է 15.12.11 N 1798-Ն)

## 5. ՀԱՏՈՒԿ ԹԵԼԱԴՐԱՆՔԻ ՆՇԱՆՆԵՐ (նկար 6)

Հատուկ թելադրանքի նշանները մտցնում կամ վերացնում են երթևեկության որոշակի ռեժիմներ: Դրանք են՝

5.1. «Ավտոմայրուղի». Ճանապարհ, որտեղ գործում են կանոնների՝ ավտոմայրուղիներով երթևեկության կարգը սահմանող պահանջները.

5.2. «Ավտոմայրուղու վերջ».

5.3. «Ճանապարհ ավտոմոբիլների համար». թույլատրվում է նաև մոտոցիկլների երթևեկությունը.

5.4. «Ավտոմոբիլների համար ճանապարհի վերջ».

5.5. «Միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհ». ճանապարհ կամ երթևեկելի մաս, որով տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն ամբողջ լայնությամբ իրականացվում է մեկ ուղղությամբ.

5.6. «Միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհի վերջ».

5.7.1, 5.7.2. «Ելք դեպի միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհ». ելք դեպի միակողմ երթևեկությամբ ճանապարհ կամ երթևեկելի մաս.

5.8. «Դարձափոխային երթևեկություն». ճանապարհի այն հատվածի սկիզբը, որտեղ մեկ կամ մի քանի գոտիներով երթևեկության ուղղությունը կարող է փոխվել հանդիպակածի.

5.9. «Դարձափոխային երթևեկության վերջ».

5.10. «Ելք դեպի դարձափոխային երթևեկությամբ ճանապարհ».

5.11. «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ճանապարհ». երթևեկության հոսքին հանդիպակաց, ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների երթևեկության համար հատուկ առանձնացված գոտի ունեցող ճանապարհ.

5.12. «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ճանապարհի վերջ».

5.13.1, 5.13.2. «Ելք դեպի ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտիով ճանապարհ».

5.14. «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար գոտի».  
Երթևեկության հոսքին համընթաց, միայն ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների համար նախատեսված գոտի: Այդ նշանի ազդեցությունը տարածվում է այն գոտու վրա, որի վրա տեղադրված է: Ճանապարհից աջ տեղադրված նշանի ազդեցությունը տարածվում է աջ գոտու վրա.

5.15.1. «Երթևեկության ուղղությունները գոտիներով». գոտիների թիվը և երթևեկության թույլատրելի ուղղությունները՝ դրանցից յուրաքանչյուրով:

5.15.2. «Երթևեկության ուղղությունները գոտիով». Երթևեկության թույլատրելի ուղղությունները գոտիով:

Զախ եզրային գոտուց ձախ շրջադարձը թույլատրող 5.15.1 և 5.15.2 նշանները թույլատրում են նաև հետադարձն այդ գոտուց: 5.15.1 և 5.15.2 նշանների գործողությունը չի տարածվում ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների վրա: Խաչմերուկից առաջ տեղադրված 5.8.1 և «5.15.2» նշանների ազդման գոտին տարածվում է ամբողջ խաչմերուկի վրա, եթե այնտեղ տեղադրված 5.15.1 կամ 5.8.2 այլ նշաններն ուրիշ ցուցումներ չեն տալիս.

5.15.3. «Գոտու սկիզբ». արգելակման գոտու կամ վերելքի վրա լրացուցիչ գոտու սկիզբը: Եթե լրացուցիչ գոտուց առաջ տեղադրված այս նշանի վրա պատկերված է 4.6՝ «Նվազագույն արագության սահմանափակում» նշանը, ապա այն տրանսպորտային միջոցների վարորդները, որոնք իհմնական գոտիով չեն կարող շարունակել երթևեկությունը՝ առնվազն նշանի վրա ցույց տրված արագությամբ, պետք է վերադասավորվեն լրացուցիչ գոտի.

5.15.4. «Գոտու սկիզբ». տվյալ ուղղությամբ երթևեկության համար նախատեսված եռագոտի ճանապարհի միջին գոտու հատվածի սկիզբը: Եթե 5.15.4 նշանի վրա պատկերված է որևէ տեսակի տրանսպորտային միջոցի երթևեկությունն արգելող նշան, ապա այդ տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը համապատասխան գոտիներով արգելվում է.

5.15.5. «Գոտու վերջ». թափառքի գոտու կամ վերելքի վրա լրացուցիչ գոտու վերջը.

5.15.6. «Գոտու վերջ». տվյալ ուղղությամբ երթևեկության համար նախատեսված եռագոտի ճանապարհի միջին գոտու հատվածի վերջը.

5.15.7. «Երթևեկության ուղղությունը գոտիներով». Եթե 5.15.7 նշանի վրա պատկերված է որևէ տրանսպորտային միջոցի երթևեկությունն արգելող նշան, ապա այդ տրանսպորտային միջոցի երթևեկությունը նշված գոտիով արգելվում է: 5.15.7 նշանը համապատասխան թվով սլաքներով կարող է կիրառվել չորս և ավելի գոտիներ ունեցող ճանապարհներին.

5.15.8. «Գոտիների քանակը». ցույց է տալիս երթևեկության գոտիների թիվը և գոտիներով երթևեկության ռեժիմները: Վարորդը պետք է կատարի սլաքների վրա պատկերված նշանների պահանջները.

5.16. «Ավտորուսի և (կամ) տրոլեյբուսի կանգառի տեղ».

5.17. «Տրամվայի կանգառի տեղ».

5.18. «Թերև մարդատար տաքսիների կայաննան տեղ».

5.19.1, 5.19.2. «Հետիոտնային անցում». անցման վայրում 1.14.1 - 1.14.2 գծանշումների բացակայության դեպքում 5.19.1 նշանը տեղադրվում է ճանապարհից ձախ, անցման հեռավոր, իսկ 5.19.2 նշանը՝ ճանապարհից աջ, անցման մոտակա սահմանի մոտ:

5.20. «Արհեստական անհարթություն». ցույց է տալիս արհեստական անհարթության սահմանները: Նշանը տեղադրվում է արհեստական անհարթությանը տրանսպորտային միջոցի մոտեցման ուղղության մոտակա սահմանի վրա.

5.21. «Բնակելի գոտի». տարածք, որտեղ գործում են կանոնների՝ բնակելի գոտում երթևեկության կարգը սահմանող պահանջները.

5.22. «Բնակելի գոտու վերջ».

5.23.1, 5.23.2. «Բնակավայրի սկիզբ». բնակավայրի սկիզբը, որտեղ գործում են կանոնների՝ բնակավայրերում երթևեկության կարգը սահմանող պահանջները.

5.24.1, 5.24.2. «Բնակավայրի վերջ». Վայր, որտեղից սկսած տվյալ ճանապարհին իրենց ուժը կորցնում են կանոնների՝ բնակավայրերում երթևեկության կարգը սահմանող պահանջները.

5.25. «Բնակավայրի սկիզբ». այն բնակավայրի անվանումն ու սկիզբը, որտեղ տվյալ ճանապարհին չեն գործում կանոնների՝ բնակավայրերում երթևեկության կարգը սահմանող պահանջները.

5.26. «Բնակավայրի վերջ». 5.25 նշանով նշված բնակավայրի վերջը.

5.27. «Կայանման սահմանափակումով գոտի». Վայր, որտեղից սկսվում է կայանումն արգելված տարածքը (Ճանապարհի հատվածը).

5.28. «Կայանման սահմանափակումով գոտու վերջ».

5.29. «Կարգավորվող կայանման գոտի». Վայր, որտեղից սկսվում է թույլատրված և ցուցանակների ու գծանշումների օգնությամբ կարգավորվող կայանման տարածքը (Ճանապարհի հատվածը).

5.30. «Կարգավորվող կայանման գոտու վերջ».

5.31. «Առավելագույն արագության սահմանափակումով գոտի». Վայր, որտեղից սկսվում է առավելագույն արագության սահմանափակմամբ տարածքը (Ճանապարհի հատվածը).

5.32. «Առավելագույն արագության սահմանափակումով գոտու վերջ».

5.33. «Հետիոտնային գոտի». Վայր, որտեղից սկսվում է միայն հետիոտների տեղաշարժի համար թույլատրված տարածքը (Ճանապարհի հատվածը).

5.34. «Հետիոտնային գոտու վերջ».

## 6. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ (Նկար 7)

Տեղեկատվության նշանները տեղեկացնում են բնակավայրերի և այլ օբյեկտների տեղակայման, ինչպես նաև սահմանված կամ առաջարկվող երթևեկության ռեժիմների մասին:

6.1. «Առավելագույն արագության ընդհանուր սահմանափակում». կանոններով սահմանված առավելագույն արագության ընդհանուր սահմանափակում.

6.2. «Առաջարկվող արագություն». Ճանապարհի տվյալ հատվածում երթևեկու համար նախընտրելի արագություն:

Նշանի ազդման գոտին տարածվում է մինչև մոտակա խաչմերուկը, սակայն, եթե այդ նշանը կիրառվում է նախազգուշացնող նշանի հետ միասին, ազդման գոտին որոշվում է վտանգավոր հատվածի երկարությամբ.

6.3.1. «Հետադարձի տեղ». ծախ շրջադարձն արգելվում է.

6.3.2. «Հետադարձի գոտի». հետադարձի համար գոտու երկարությունը: Զախ շրջադարձն արգելվում է.

6.4. «Կայանման տեղ».

6.5. «Վթարային կանգառի գոտի». կտրուկ վայրէջքի վրա վթարային կանգառի գոտի.

6.6. «Ստորգետնյա հետիոտնային անցում».

6.7. «Վերգետնյա հետիոտնային անցում».

6.8.1 - 6.8.3. «Փակուղի». միջանցիկ անցում չունեցող ճանապարհ.

6.9.1. «Ուղղությունների նախնական ցուցիչ», 6.9.2. «Ուղղության նախնական ցուցիչ». Երթևեկու ուղղություններ դեպի նշանի վրա նշված բնակավայրերը և այլ օբյեկտներ: Այս նշանների վրա կարող են պատկերվել 6.14.1 նշանի պատկերը, ավտոմայրուղու, օդանավակայանի պատկերանշանները և այլ պատկերագրեր: 6.9.1 նշանի վրա կարող են պատկերվել երթևեկության առանձնահատկությունների մասին տեղեկացնող այլ նշանների պատկերներ: 6.9.1 նշանի ներքի մասում նշվում է նշանի տեղադրման վայրից մինչև խաչմերուկ կամ արգելակման գոտու սկիզբ եղած հեռավորությունը: 6.9.1 նշանը կիրառվում է նաև 3.11 - 3.15 արգելող նշաններից որևէ մեկով կահավորված ճանապարհի հատվածի շրջանցման ուղղության մասին տեղեկություն տալու համար.

6.9.3. «Երթևեկության սխեմա». խաչմերուկներում որոշ մանկոների արգելման դեպքում երթևեկության երթուղի կամ բարդ խաչմերուկներում երթևեկության թույլատրելի ուղղություններ.

6.10.1. «Ուղղությունների ցուցիչ», 6.10.2. «Ուղղության ցուցիչ». դեպի երթուղու կետերը երթևեկելու ուղղություններ: Նշանների վրա կարող են նշվել մինչև այդ օբյեկտները եղած հեռավորությունները (կմ), պատկերվել ավտոմայրուղու, օդանավակայանի պատկերանշաններ և այլ պատկերագրեր.

6.11. «Օբյեկտի անվանում». բնակավայրերից բացի՝ այլ օբյեկտի անվանումը (գետ, լիճ, լեռնանցք, տեսարժան վայր և այլն).

6.12. «Հեռավորությունների ցուցիչ». մինչև երթուղու վրա գտնվող բնակավայրերը եղած հեռավորությունը (կմ).

6.13. «Կիլոմետրային նշան». մինչև ձանապարհի սկիզբը կամ վերջը եղած հեռավորությունը (կմ).

6.14.1, 6.14.2. «Երթուղու համարը». 6.14.1՝ ձանապարհին (երթուղուն) հատկացված համարը, 6.14.2՝ ձանապարհի (երթուղու) համարը և ուղղությունը.

6.15.1 - 6.15.3. «Երթևեկության ուղղություն բեռնատար ավտոմոբիլների համար». բեռնատար ավտոմոբիլների, տրակտորների և ինքնագնաց մեքենաների համար առաջարկվող երթևեկության ուղղությունը, եթե խաչմերուկում դրանց երթևեկությունը որևէ ուղղությամբ արգելված է.

6.16. «Կանգ-գիծ». լուսացույցի (կարգավորողի) արգելող ազդանշանի դեպքում տրանսպորտային միջոցների կանգարի տեղ.

6.17. «Շրջանցման սխեմա». երթևեկության համար ժամանակավոր փակ ձանապարհի հատվածի շրջանցման երթուղի.

6.18.1 - 6.18.3. «Շրջանցման ուղղություն». երթևեկության համար ժամանակավոր փակ ձանապարհի հատվածի շրջանցման ուղղություն.

6.19.1, 6.19.2. «Այլ երթևեկելի մաս վերադասավորվելու նախնական ցուցիչ». բաժանարար գոտինվ ձանապարհի երթևեկելի մասի երթևեկության համար փակ հատվածի շրջանցման կամ աջակողմյան երթևեկելի մաս վերադառնալու համար երթևեկության ուղղություն:

Բնակավայրից դուրս տեղադրված 6.9.1, 6.9.2, 6.10.1 և 6.10.2 նշանների կանաչ կամ կապույտ հիմնագույնը նշանակում է, որ երթևեկությունը դեպի նշված բնակավայր կամ օբյեկտ հրականացվում է համապատասխանաբար ավտոմայրուղով կամ այլ ձանապարհով, իսկ նշանի սպիտակ հիմնագույնը նշանակում է, որ նշված օբյեկտը գտնվում է տվյալ բնակավայրում.

6.20.1, 6.20.2. «Վթարային ելք». թունելում ցույց է տալիս այն տեղը, որտեղ գտնվում է վթարային ելքը.

6.21.1, 6.21.2. «Դեպի վթարային ելք տեղաշարժման ուղղություն». ցույց է տալիս դեպի վթարային ելք ուղղությունը և մինչև վթարային ելքը եղած հեռավորությունը:

## 7. ՍՊԱՍԱՐԿՄԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ (Ակար 8)

Սպասարկման նշանները տեղեկացնում են համապատասխան օբյեկտների գտնվելու վայրի մասին: Դրանք են՝

- 7.1. «Առաջին բժշկական օգնության կետ».
- 7.2. «Հիվանդանոց».
- 7.3. «Ավտոլցավորման կայան».
- 7.4. «Ավտոմոբիլների տեխնիկական սպասարկում».
- 7.5. «Ավտոմոբիլների լվացում».
- 7.6. «Հեռախոս».

- 7.7. «ՍԱՆԴԻ ԿԵՏ».
- 7.8. «ԽՄԵԼՈՒ ՉՈՒՐ».
- 7.9. «ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ ԿԱՄ ՄՈԹԵԼ».
- 7.10. «ՀԱՆԳՐՎԱՆ».
- 7.11. «ՀԱՆԳՍՏԻ ՎԱյր».
- 7.12. «ՃԱՆԱՊԱՐՀԻԱՅԻՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻԱՎԱՐԵԿԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԱՓԱԽԱԿԵՏ».
- 7.13. «ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ».
- 7.14. «ՄԻՋԱՋՋԱՅԻՆ ԱՎՍՏՈՒԹԻՒԼԱՅԻՆ ՎԻՇԱՍԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԽԱԿՄԱՆ ԿԵՏ».
- 7.15. «ՃԱՆԱՊԱՐՀԻԱՅԻՆ ԵՐԹԱԵԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ՄԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՂՐՈՐԴՈՂ ՌԱԴԻՒԼԿԱՅԱՆԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԳՈՏԻ»։ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՀԱՏՎԱԾ, ՈՐՄԵԴ ՀԻՐԱԿԱՆԱԳՎՈՒՄ Է Նշանի ՎՐԱ ՆՇՎԱԾ ՀԱՃԱԽԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂՐՈՐԴՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ».
- 7.16. «ՎՔԱՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ՌԱԴԻՒԼԿԱՎԻ ԳՈՏԻ»։ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՀԱՏՎԱԾ, ՈՐՄԵԴ ԳՈՐԾՈՒՄ Է ՎՔԱՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ՌԱԴԻՒԼԿԱՎԻ ՀԱՄԱԿԱՐԳ՝ Նշանի ՎՐԱ ՆՇՎԱԾ ՔԱՂԱՔԱԳԻՎԱԿԱՆ ՀԱՃԱԽԱԿԱՆՈՒԹՅԱՄԲ».
- 7.17. «ԼՈՂԱՎԱԶԱՆ ԿԱՄ ԼՈՂԱՎԻ».
- 7.18. «ՉՈՒԳԱՐԱՆ».
- 7.19. «ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԿԱՎԻ ՀԵՇԱԽՈՍ»։ ցույց է տալիս այն ՄԵՂԵՐ, ՈՐՄԵԴ ԳՄՆՎՈՒՄ Է ՕՎԵՐԱՏԻՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԵՏ ԿԱՎԻ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՀԵՇԱԽՈՍՐ».
- 7.20. «ԿՐԱԿՄԱՐԻՀ»։ ցույց է տալիս այն ՄԵՂԵՐ, ՈՐՄԵԴ ԳՄՆՎՈՒՄ Է ԿՐԱԿՄԱՐԻՀԸ»։

## 8. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ (ՑՈՒՑԱՆԱԿՆԵՐ) (ԱԿԱՐ 9)

Լրացուցիչ ՄԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ Նշանները (ցուցանակները) Ճշտում կամ սահմանափակում են այն նշանների ազդեցությունը, որոնց հետ կիրառվում են։ Դրանք են՝

8.1.1. «ՀԵՇԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՆՉՆ ՕԲԵԼԿՈՒ»։ ցույց է տալիս ընթացքի ուղղությամբ նշանից մինչև վտանգավոր հատվածի սկիզբը, համապատասխան սահմանափակում մտցնելու ՄԵՂԵՐ կամ առջևում գտնվող օբյեկտ (Վայր) եղած հեռավորությունը».

8.1.2. «ՀԵՇԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՆՉՆ ՕԲԵԼԿՈՒ»։ ցույց է տալիս 2.4՝ «ԶԻՋԵՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀԸ» նշանից մինչև խաչմերուկ եղած հեռավորությունը, երբ խաչմերուկից անմիջապես առաջ ՄԵՂԵՐՎԱԾ է 2.5՝ «ԵՐԹԱԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆ Առանց կանգառի արգելված է» նշանը».

8.1.3, 8.1.4. «ՀԵՇԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՆՉՆ ՕԲԵԼԿՈՒ»։ ցույց է տալիս հեռավորությունը մինչև ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ դրուս գտնվող օբյեկտ».

8.2.1. «Ազդման գոտի»։ ցույց է տալիս նախազգուշացնող նշաններով կահավորված ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ վտանգավոր հատվածի երկարությունը կամ արգելող և ՄԵՂԵԿԱՏՈՒ-ՑՈՒՐԻ նշանների ազդման գոտին».

8.2.2 - 8.2.6. «Ազդման գոտի»։ ցուցանակները ցույց են տալիս և (կամ) ՄԵՂԵԿԱԳՑՆՈՒՄ ԵԱ՝

1) 8.2.2՝ 3.27՝ «Կանգառն արգելված է», 3.28՝ «Կայանելն արգելված է», 3.29՝ «Կայանելն արգելված է ամսվա կենս օրերին», 3.30՝ «Կայանելն արգելված է ամսվա զույգ օրերին» արգելող նշանների ազդման գոտին».

2) 8.2.3՝ 3.27 - 3.30 նշանների ազդման գոտու վերջը».

3) 8.2.4՝ 3.27 - 3.30 նշանների ազդման գոտում գտնվելու մասին».

4) 8.2.5, 7.2.6՝ 3.27 - 3.30 նշանների ազդման ուղղությունը և գոտին, հրապարակի, շենքի ճակատի և այլ ՄԵՂԵՐԻ՝ մի կողմի երկայնքով կանգառի կամ կայանման արգելման դեպքում».

8.3.1 - 8.3.3. «Ազդման ուղղություններ»։ ցույց են տալիս խաչմերուկից առաջ ՄԵՂԵՐՎԱԾ նշանների ազդման ուղղությունները կամ ԵՐԹԱԵԿՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ՝ դեպի անմիջապես ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ մոտ գտնվող օբյեկտները».

8.4.1-8.4.8 «ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՂԻ ՄԵԽԱԿ»։ ցույց է տալիս այն ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ միջողի մեխակը, որի վրա տարածվում է նշանի ազդեցությունը։ Այս ցուցանակների հետ կիրառվող նշանների ազդեցությունը տարածվում է՝

1) 8.4.1` 3.5 տոննայից ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար, այդ թվում նաև՝ կցորդով շահագործվող ավտոմոբիլների վրա,

2) 8.4.3` թերև մարդատար, ինչպես նաև մինչև 3,5 տոննա թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլների վրա,

3) 8.4.8` «Վտանգավոր բեռ» ճանաչման նշանով կահավորված տրանսպորտային միջոցների վրա.

8.5.1. «Շաբաթ, կիրակի և տոն օրեր», 8.5.2. «Աշխատանքային օրեր», 8.5.3. «Շաբաթվա օրեր». ցուցանակները տեղեկացնում են շաբաթվա այն օրերի մասին, որոնց ընթացքում նշանը գործում է.

8.5.4, 8.5.5 - 8.5.7. «Գործողության ժամանակ». 8.5.4 ցուցանակը տեղեկացնում է օրվա այն ժամերը, իսկ 8.5.5 - 8.5.7 ցուցանակները՝ նաև շաբաթվա այն օրերը, որոնց ընթացքում նշանը գործում է.

8.6.1 - 8.6.9. «Տրանսպորտային միջոցի կանգնեցման ձևը կայանման տեղերում». ցույց են տալիս տրանսպորտային միջոցների կանգնեցման ձևերը՝

1) 8.6.1` երթևեկելի մասի վրա, մայթի երկարությամբ՝ բոլոր տրանսպորտային միջոցների համար,

2) 8.6.2 - 8.6.9` մայթամերձ կայանման տեղում՝ թերև մարդատար ավտոմոբիլների և մոտոցիկլների համար.

8.7. «Կայանում չգործարկված շարժիչով». ցույց է տալիս, որ 6.4` «Կայանման տեղ» նշանով կահավորված կայանման վայրում տրանսպորտային միջոցների կայանումը թույլատրվում է միայն չգործարկված շարժիչով.

8.8. «ՎՃարովի ծառայություններ». տեղեկացնում է, որ մատուցվող ծառայությունները վճարովի են.

8.9. «Կայանման տևողության սահմանափակում». տեղեկացնում է 6.4` «Կայանման տեղ» նշանով կահավորված կայանման վայրում տրանսպորտային միջոցի գտնվելու առավելագույն տևողության մասին.

8.10. «Ավտոմոբիլների գննման տեղ». տեղեկացնում է, որ 6.4` «Կայանման տեղ» կամ 7.11` «Հանգստի վայր» նշանով կահավորված իրապարակում առկա է տրանսպորտային միջոցի գննման համար նախատեսված փոս կամ այլ հարմարություն.

8.11. «Թույլատրելի առավելագույն զանգվածի սահմանափակում». տեղեկացնում է, որ նշանի ազդեցությունը տարածվում է միայն այն տրանսպորտային միջոցների վրա, որոնց թույլատրելի առավելագույն զանգվածը մեծ է ցուցանակի վրա նշվածից.

8.12. «Վտանգավոր կողնակ». նախազգուշացնում է, որ նորոգման աշխատանքների կատարման պատճառով կողնակ մուտք գործելը վտանգավոր է: Կիրառվում է 1.25` «Ճանապարհային աշխատանքներ» նշանի հետ.

8.13. «Գլխավոր ճանապարհի ուղղություն». ցույց է տալիս գլխավոր ճանապարհի ուղղությունը խաչմերուկում.

8.14. «Երթևեկության գոտի». ցույց է տալիս երթևեկության այն գոտին, որի վրա տարածվում է նշանի կամ լուսացույցի ազդեցությունը.

8.15. «Կույր հետիոտններ». տեղեկացնում է, որ հետիոտնային անցումից օգտվում են կույրերը: Կիրառվում է 1.22, 5.19.1 և 5.19.2` «Հետիոտնային անցում» նշանների և լուսացույցների հետ.

8.16. «Խոնավ ծածկույթ». տեղեկացնում է, որ նշանի ազդեցությունը գործում է միայն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում երթևեկելի մասի ծածկույթը խոնավ է.

8.17. «Հաշմանդամներ». տեղեկացնում է, որ 6.4` «Կայանման տեղ» նշանի ազդեցությունը տարածվում է միայն մոտոսայլակների և այն ավտոմոբիլների վրա, որոնք կահավորված են «Հաշմանդամ» ճանաչման նշանով.

8.18. «Բացի հաշմանդամներից». տեղեկացնում է, որ նշանի ազդեցությունը չի տարածվում «Հաշմանդամ» ճանաչման նշանով կահավորված մոտոսայլակների և ավտոմոբիլների վրա.

8.19. «Վտանգավոր բեռի դասը». ցույց է տալիս վտանգավոր բեռների դասի (դասերի) համարն ըստ ստանդարտի:

Կիրառվում է 3.32՝ «Վտանգավոր բեռներով տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունն արգելված է» և 4.8.1 - 4.8.3՝ «Վտանգավոր բեռներով տրանսպորտային միջոցների երթևեկության ուղղություն» նշանների հետ.

8.20.1, 8.20.2. «Տրանսպորտային միջոցի սայլակի տեսակը». Կիրառվում են 3.12 նշանի հետ և ցույց տալիս տրանսպորտային միջոցի մոտեցված սռնիների թիվը, որոնցից յուրաքանչյուրի համար նշանի վրա նշված զանգվածը համարվում է սահմանային թույլատրելի.

8.21.1 - 8.21.3. «Ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցի տեսակը». Կիրառվում են 6.4 նշանի հետ և ցույց տալիս մետրոյի կայարանների, ավտոբուսի (տրոլեյբուսի) կամ տրամվայի կանգառների մոտ գտնվող տրանսպորտային միջոցների կայանման համար նախատեսված հրապարակները.

8.22.1 - 8.22.3. «Խոչընդոտ». Կիրառվում են 4.2.1 - 4.2.3 նշանների հետ և ցույց տալիս խոչընդոտն ու այն շրջանցելու ուղղությունը:

Ցուցանակները տեղադրվում են անմիջապես նշանների տակ, որոնց հետ դրանք կիրառվում են: Եթե նշանները տեղադրված են երթևեկելի մասի, կողնակի կամ մայթի վերևում, ապա 8.2.2 - 8.2.4 և 8.13 ցուցանակները կարող են տեղադրվել նշանի կողքին:

## ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԳԾԱՆՇՈՒՄՆԵՐ

### I. ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ ԳԾԱՆՇՈՒՄ (նկար 10)

1.1` հոծ գիծ, որը բաժանում է հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը (առանցքային գիծ), նշում ճանապարհի վտանգավոր վայրերում երթևեկության գոտիների սահմանները և ցույց տալիս երթևեկելի մասի սահմանները, ուր մուտքն արգելված է, ցույց է տալիս տրանսպորտային միջոցների կայանման տեղերի սահմանները.

1.2.1` հոծ գիծ (եզրային), որը ցույց է տալիս երթևեկելի մասի և բաժանարար գոտու եզրը.

1.2.2` ընդհատվող գիծ (եզրային), որը ցույց է տալիս երկուսից ոչ ավելի գոտի ունեցող ճանապարհների երթևեկելի մասի եզրը (յուրաքանչյուր գծիկի երկարությունը երկու անգամ փոքր է դրանց միջև եղած տարածությունից).

1.3` չորս և ավելի երթևեկության գոտի ունեցող ճանապարհներին բաժանում է հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը (առանցքային գծեր).

1.4` դեղին հոծ գիծ, որը ցույց է տալիս այն տեղերը, որտեղ կանգառը և կայանումն արգելված են: Կիրառվում է ինքնուրույն կամ 3.27՝ «Կանգառն արգելված է» նշանի հետ և գծում է երթևեկելի մասի եզրի մոտ (եզրային գծի առկայության դեպքում՝ դրա փոխարեն) կամ եզրաքարի վերին մակերեսին.

1.5` ընդհատվող գիծ, որը բաժանում է երկու կամ երեք երթևեկության գոտի ունեցող ճանապարհների հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը (առանցքային գիծ), իսկ մեկ ուղղությամբ երկու և ավելի երթևեկության գոտի ունեցող ճանապարհներին ցույց է տալիս երթևեկության գոտիների սահմանները.

1.6` «մոտեցման գիծ»՝ ընդհատվող գիծ, որը նախազգուշացնում է երթևեկության հանդիպակաց կամ համընթաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը բաժանող 1.1 կամ 1.11 գծանշմանը մոտենալու մասին (յուրաքանչյուր գծիկի երկարությունը երեք անգամ գերազանցում է այդ գծիկների միջև ընկած տարածությունը).

1.7` ընդհատվող գիծ, որը ցույց է տալիս երթևեկության գոտիները խաչմերուկի սահմաններում (գծիկների երկարությունը և դրանց միջև ընկած տարածությունը հավասար են).

1.8` ընդհատվող լայն գիծ, որը ցույց է տալիս երթևեկելի մասի հիմնական և թափառքի կամ արգելակման գոտիների միջև առկա սահմանը.

1.9` ընդհատվող (դարձափոխային) գիծ, որը ցույց է տալիս երթևեկության այն գոտիների սահմանները, որտեղ իրականացվում է դարձափոխային կարգավորում, իսկ եթե դարձափոխային լուսացույցներն անջատված են, բաժանում է հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը.

1.10` ընդհատվող դեղին գիծ, որը ցույց է տալիս այն տեղերը, որտեղ կայանելն արգելված է: Կիրառվում է ինքնուրույն կամ 3.28՝ «Կայանելն արգելվում է» նշանի հետ և գծում երթևեկելի մասի եզրի մոտ (եզրային գծի առկայության դեպքում՝ դրա փոխարեն) կամ եզրաքարի վերին մակերեսին.

1.11` հոծ և ընդհատվող գծերի համակցություն, որոնք՝

1) բաժանում են հանդիպակաց կամ համընթաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը ճանապարհի այն հատվածներում, որտեղ վերադասավորումը թույլատրվում է միայն մեկ գոտուց.

2) ցույց է տալիս հետադարձի, ինչպես նաև մերձակա տարածքներ մուտքի, ելքի և նման տեղերը, որտեղ երթևեկությունը թույլատրվում է միայն մեկ ուղղությամբ.

1.12` «Կանգ-գիծ»՝ հոծ գիծ, որը ցույց է տալիս այն տեղը, որտեղ վարորդը պետք է կանգ առնի լուսացույցի (կարգավորողի) արգելող ազդանշանի կամ 2.5՝ «Երթևեկությունն առանց կանգարի արգելված է» նշանի առկայության դեպքում ինչպես նաև երկաթուղային գծանցի առջև, եթե գծանցով երթևեկությունն արգելված է.

1.13` ցույց է տալիս այն տեղը, որտեղ վարորդն անհրաժեշտության դեպքում պետք է կանգ առնի և զիջի ճանապարհը հատող ճանապարհով երթևեկող տրանսպորտային միջոցներին.

1.14.1, 1.14.2` «Զեբր»՝ ցույց են տալիս հետիոտնային անցումը: Գծանշման վլաքները (1.14.2) ցույց են տալիս հետիոտների շարժման ուղղությունը.

1.15` ընդհատվող գծեր, որոնք ցույց են տալիս այն տեղը, որտեղ հեծանվային արահետը հատում է ճանապարհի երթևեկելի մասը.

1.16.1-1.16.3` ցույց են տալիս ուղղորդ կղզյակները՝

1.16.1 - հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերի բաժանման տեղերում,

1.16.2 - համընթաց տրանսպորտային հոսքերի բաժանման տեղերը կամ համընթաց ուղղության տրանսպորտային հոսքերի բաժանման տեղերում,

1.16.3 - տարբեր ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերի միացման տեղերում.

1.17` կարմիր հոծ գիծ, որը ցույց է տալիս ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների կանգառի կետերը, իսկ 5.18` «Թեթև մարդատար տաքսիների կայաննամ տեղ» նշանի առկայության դեպքում՝ տաքսիների կայաննամ վայրերը.

(փոփոխություն 09.10.12թ N 706-Ն որոշում)

1.18` ցույց է տալիս խաչմերուկում երթևեկության թույլատրելի ուղղությունները՝ ըստ գոտիների: Կիրառվում է ինքնուրույն կամ 5.15.1` «Երթևեկության ուղղությունները գոտիներով» և 5.15.2` «Երթևեկության ուղղությունները գոտինով» նշանների հետ: Փակուղու պատկերով գծանշումը ցույց է տալիս, որ դեպի մոտակա երթևեկելի մաս շրջադարձն արգելվում է: Չախ եզրային գոտուց ձախ շրջադարձ թույլատրող գծանշումը թույլատրում է նաև հետադարձը.

1.19` նախազգուշացնում է մոտենալու մասին՝

1) երթևեկության գոտու վերջին (այն հատվածին, որտեղ տվյալ ուղղությամբ երթևեկության գոտիների թիվը նվազում է) կարելի է կիրառել 1.20.1-1.20.3 «Ճանապարհի ներացում» ճանապարհային նշանների հետ.

2) «1.1» կամ «1.11» գծանշմանը, եթե դրանք բաժանում են հանդիպակաց (ուղղությունների) տրանսպորտային հոսքերը: Կիրառվում է 1.6. «Մոտեցման գիծ» գծանշման հետ միասին.

1.20` նախազգուշացնում է 1.13 գծանշմանը մոտենալու մասին.

1.21` «STOP» գրառում՝ նախազգուշացնում է 1.12 գծանշմանը մոտենալու մասին, եթե այն կիրառվում է 2.5` «Երթևեկությունն առանց կանգառի արգելվում է» նշանի հետ.

1.22` ցույց է տալիս ճանապարհի (երթուղու) համարը.

1.23` ցույց է տալիս ընդհանուր օգտագործման տրանսպորտային միջոցների երթևեկության համար նախատեսված հատուկ գոտին.

1.24.1 - 1.24.3` կրկնօրինակում են համապատասխանաբար 1.20.2` «Ճանապարհի ներացում», 3.24` «Առավելագույն արագության սահմանափակում» և 8.17` «Հաշմանդամներ» ճանապարհային նշանները և կիրառվում դրանց հետ միասին.

1.25` ցույց է տալիս երթևեկելի մասի արհեստական անհարթությունները, կիրառվում է 5.20` «Արհեստական անհարթություն» նշանի հետ.

1.1, 1.2.1 և 1.3 գծերը հատելն արգելվում է.

1.1. Գիծը թույլատրվում է հատել, եթե այն ցույց է տալիս տրանսպորտային միջոցների կայաննամ տեղերի սահմանները՝ կայաննամ տեղ մուտք գործելու կամ կայաննամ տեղից դուրս գալու նպատակով մաներելիս, իսկ 1.2.1 գիծը թույլատրվում է հատել կողնակի վրա կանգառ կատարելու և կանգառ կատարելու վայրից դուրս գալու դեպքում, այն տեղերում, որտեղ թույլատրվում է տրանսպորտային միջոցների կանգառ կամ կայանում.

1.2.2, 1.5 - 1.8 գծերը թույլատրվում է հատել ցանկացած կողմից:

Դարձափոխային լուսացույցների բացակայության կամ անջատված լինելու դեպքերում 1.9 գծանշումը թույլատրվում է հատել, եթե այն գտնվում է վարորդից աջ, իսկ միացված դարձափոխային լուսացույցի դեպքում՝ ցանկացած կողմից, եթե այդ գծերը բաժանում են երթևեկության համընթաց ուղղությամբ գոտիները: Դարձափոխային

լուսացույցի անջատման դեպքում վարորդը պետք է անհապաղ վերադասավորվի 1.9 գծանշումից դեպի աջ:

Անջատված դարձափոխային լուսացույցների դեպքում երթևեկության հանդիպակաց ուղղությունների տրանսպորտային հոսքերը բաժանող 1.9 գծանշումը հատելն արգելվում է.

1.11 գիծը թույլատրվում է հատել ընդհատվող գծի, իսկ վազանցը կամ շրջանցումն ավարտելիս՝ նաև հոժ գծի կողմից:

## II. ՈՒՂՂԱԶԻԳ ԳԾԱՆՇՈՒՄ (Ակար 11)

### Նշում է (Են)`

2.1.1 - 2.1.3՝ ճանապարհային կառույցների (կամուրջների և ուղեկամուրջների հենարանների, եզրապատերի ճակատային մասերի և այլն) տարրերը, երբ դրանք վտանգ են ներկայացնում երթևեկող տրանսպորտային միջոցների համար.

2.2՝ թունելների, կամուրջների և ուղեկամուրջների հենամեջային կառույցների ստորին եզրը.

2.3՝ բաժանարար գոտիների և անվտանգության կղզյակների վրա տեղադրված կլոր կարձասյունները.

2.4՝ ուղղորդ սյունիկները, ուղեցցերը, ցանկապատերի հենակները և այլն.

2.5՝ ցանկապատերի կողային մակերևույթները՝ ճանապարհների փոքր շառավղով կորացումների, կտրուկ վայրէջքների և այլ վտանգավոր հատվածների վրա.

2.6՝ ճանապարհների ցանկապատերի կողային մակերևույթներն այլ տեղամասերում.

2.7՝ վտանգավոր հատվածներում եզրաքարերը և բարձրացված անվտանգության կղզյակները:

## ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑԻ ՃԱՆԱՉՄԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ (նկար 12)

«Ավտոգնացք»՝ կցորդներով բեռնատար ավտոմոբիլների և անվավոր տրակտորների (1.4 տ և բարձր դասի) խցիկների կտուրներին, ինչպես նաև համակցված ավտոբուսների և տրոլեյբուսների թափքի կտուրների առջևի մասում տեղադրված, իրարից 150 - 300 մմ հեռավորությամբ հորիզոնական դասավորված նարնջագույն երեք լապտերիկների տեսքով.

«Արագության սահմանափակում»՝ երեխաների խմբերի կազմակերպված փոխադրում իրականացնող, ինչպես նաև վտանգավոր, ծանրաքաշ և մեծ եզրաչափեր ունեցող բեռներ փոխադրող կամ կանոնների 69-րդ և 71-րդ կետերում սահմանված արագություններից տեխնիկական բնութագրով նախատեսված ցածր արագություն ունեցող տրանսպորտային միջոցների թափքի հետևի ծախ կողմում, թույլատրելի արագության նշումով, 3.24՝ «Առավելագույն արագության սահմանափակում» նշանի տեսքով (տրամագիծ՝ առնվազն 160 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ տրամագիծի 1/10-ի չափով).

«Դանդաղընթաց տրանսպորտային միջոց»՝ արտադրող գործարանի կողմից սահմանված 30 կմ/ժ առավելագույն արագություն ունեցող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների հետևի մասում՝ ֆլուորեսցենտային ծածկույթ ունեցող կարմիր գույնի և լուսանդրադարձնող դեղին կամ կարմիր եզրաշերտով հավասարակողմ եռանկյան տեսքով (կողմի երկարությունը՝ 350 - 365 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ 45 - 48 մմ).

«Երեխաների փոխադրում»՝ երեխաների խմբերի կազմակերպված փոխադրում իրականացնող տրանսպորտային միջոցների առջևի և հետևի մասերում՝ 1.23՝ «Երեխաներ» նշանի վրայի պատկերով, կարմիր գույնի եզրաշերտով դեղին քառակուսու տեսքով (կողմը՝ առնվազն 250 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ կողմի 1/10-ի չափով).

«Բութակներ»՝ բութակավորված դողերով մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների հետևի մասում՝ գագաթը վեր, կարմիր եզրաշերտով, սպիտակ գույնի, հավասարակողմ, «ա» պատկերանշանով եռանկյան տեսքով (կողմի երկարությունը՝ առնվազն 200 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ կողմի 1/10-ի չափով).

«Երկարաչափ տրանսպորտային միջոց»՝ բեռով կամ առանց բեռի 20 մ-ից ավելի երկարություն ունեցող տրանսպորտային միջոցների, երկու և ավելի կցորդներով ավտոգնացքների (անկախ երկարությունից) հետևի մասում՝ լուսանդրադիչ մակերևույթ ունեցող դեղին գույնի, կարմիր եզրաշերտով ուղղանկյան տեսքով (չափերը՝ ոչ պակաս, քան 1200 x 200 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ 40 մմ):

Եթե այդպիսի չափեր ունեցող նշանի տեղադրումը հնարավոր չէ, ապա թույլատրվում է տրանսպորտային միջոցի առանցքին սիմետրիկ տեղադրել 600 x 200 մմ-ից ոչ պակաս չափեր ունեցող երկու միանման նշաններ.

«Խոլ վարորդ»՝ խոլ կամ խոլ ու համր վարորդների կողմից վարվող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների առջևի և հետևի մասում՝ գագաթը ներքև ուղղված երեկայական հավասարակողմ եռանկյան անկյուններում երեք սև փոքր շրջանների պատկերով դեղին շրջանի տեսքով (նշանի տրամագիծը՝ 160 մմ, փոքր շրջաններինը՝ 40 մմ).

«Մեծ եզրաչափերով բեռ»՝ անկյունագծով իրար հաջորդող կարմիր և սպիտակ գույնի գոլերով, լուսանդրադիչ մակերևույթ ունեցող վահանակի տեսքով (չափերը՝ 400 x 400 մմ, գոլերի լայնությունը՝ 50 մմ).

«Վրարային կանգառ»՝ լուսանդրադիչ մակերևույթ ունեցող, գագաթը վերև ուղղված, սպիտակ գույնի, կարմիր եզրաշերտով հավասարակողմ եռանկյան տեսքով (կողմը՝ 450 - 550 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ 40 - 50 մմ):

Կանոնների 23-րդ կետում նախատեսված դեպքերում այս նշանը կարող է կիրառվել նաև տրանսպորտային միջոցից դուրս.

«Վտանգավոր բեռ»՝ վտանգավոր բեռներ փոխադրող տրանսպորտային միջոցների առջևի և հետևի մասերում ուղղանկյան տեսքով՝ չափերը՝ 690 x 300 մմ, որի աջ մասը 400 x 300 մմ նարնջագույն է և երկարությամբ բաժանված է երկու հավասար մասերի, իսկ ձախ

մասը՝ սպիտակ, սև եզրաշերտով (լայնությունը՝ 15 մմ): Նշանի վրա կատարվում են բեռի վտանգավոր հատկությունները բնութագրող նշումներ.

«Ուսումնական տրանսպորտային միջոց»՝ վարման ուսուցման նպատակով օգտագործվող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների առջևի և հետևի մասերում սև գույնի «ՈՒ» տառի պատկերով, կարմիր եզրաշերտով, սպիտակ գույնի հավասարակողմ եռանկյան տեսքով (կողմը՝ առնվազն 200 մմ, եզրաշերտի լայնությունը՝ կողմի 1/10-ի չափով):

Թույլատրվում է երկկողմ նշանի տեղադրում թեթև մարդատար ավտոմոբիլների կտուրներին:

Վարորդի ցանկությամբ կարող են տեղադրվել նաև հետևյալ ձանաշման նշանները՝

«Բժիշկ»՝ բժիշկ-վարորդների կողմից վարվող ավտոմոբիլների առջևի և հետևի մասում, կարմիր խաչի պատկերով, սպիտակ շրջանով ներգծված, կապույտ գույնի քառակուսու տեսքով (կողմը՝ 140 մմ, շրջանի տրամագիծը՝ 125 մմ, խաչի գծիկի լայնությունը՝ 25 մմ, բարձրությունը՝ 90 մմ).

«Հաշմանդամ»՝ 1-ին և 2-րդ խմբերի հաշմանդամների կողմից վարվող կամ այդպիսի հաշմանդամներ փոխադրող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցների առջևի և հետևի մասերում՝ 8.17՝ «Հաշմանդամներ» նշանի պատկերով, դեղին քառակուսու տեսքով (կողմը՝ 150 մմ):

ՑԱՆԿ  
ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄՆ ԱՐԳԵԼՈՂ  
ԱՆՍԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻ

1. Տրանսպորտային միջոցի արգելակային համակարգերի անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) Ճանապարհային կամ վահանակային (ստենդային) փորձարկումների ժամանակ չեն պահպանվում բանվորական արգելակային համակարգի արդյունավետության ստանդարտով սահմանված նորմերը.

(1-ին ենթակետը «Ճանապարհային» բառից հետո լրացվել է « կամ վահանակային (ստենդային)» բառերով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

2) խախտված է հիդրավլիկ արգելակային հաղորդակի հերմետիկությունը.

3) չի գործում պնևմատիկ կամ պնևմահիդրավլիկ արգելակային հաղորդակի ձնշաչքը.

4) կայանման արգելակային համակարգն ստանդարտով սահմանված թեքության վրա չի ապահովում անշարժ վիճակ:

2. Տրանսպորտային միջոցի դեկային կառավարման համակարգերի անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) դեկային կառավարման համակարգի գումարային խաղացքը գերազանցում է հետևյալ ցուցանիշները՝

ա. 10 աստիճան՝ թերև մարդատար ավտոմոբիլների և դրանց բազայի վրա պատրաստված բեռնատար ավտոմոբիլների և ավտոբուսների մոտ,

բ. 20 աստիճան՝ ավտոբուսների մոտ,

գ. 25 աստիճան՝ բեռնատար ավտոմոբիլների մոտ:

(1-ին ենթակետը շարադրվել է նոր խնդագրությամբ թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

2) առկա են մանրամասերի (դետալներ) ու հանգույցների կառուցվածքով չնախատեսված տեղաշարժեր կամ պարուրակային միացումները ձգված կամ սահմանված ձևով սեղակած չեն, անսարք է դեկայունակի դիրքի սեղակի սարքավորումը.

3) անսարք է կամ բացակայում է կառուցվածքով նախատեսված դեկային կառավարման ուժեղարարը կամ մոտոցիկլների դեկային հանդարտիչը:

3. Տրանսպորտային միջոցի արտաքին լուսային սարքերի անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) արտաքին լուսային սարքերի թիվը, տեսակը, գույնը, դասավորվածությունը և աշխատանքի ռեժիմը չեն համապատասխանում տրանսպորտային միջոցի կառուցվածքի և ստանդարտների պահանջներին (արտադրությունից հանված տրանսպորտային միջոցների վրա թույլատրվում է այլ մակնիշների և մոդելների տրանսպորտային միջոցների արտաքին լուսային սարքերի տեղադրում).

2) լապտերների կարգավորումը չի համապատասխանում ստանդարտի պահանջներին.

3) սահմանված ռեժիմով չեն աշխատում կամ կեղտոտված են արտաքին լուսային սարքերը և լուսանդրադիշները.

4) լուսային սարքերի վրա բացակայում են լամպերը կամ ցրիչները, կամ օգտագործվում են տվյալ լուսային սարքի տեսակին չհամապատասխանող ցրիչներ կամ լամպեր.

5) առկայծող փարոսիկների տեղակայումը, անրացման ձևերը և լուսային ազդանշանի տեսանելիությունը չեն համապատասխանում ստանդարտի պահանջներին.

6) տրանսպորտային միջոցի վրա տեղադրված են՝

ա. առջևի մասում՝ ցանկացած գույնի լուսերով հակամառախուղային լապտերներ, շրջադարձի ցուցիչներ և այլ լուսային սարքեր, բացի սպիտակ, դեղին կամ նարնջագույն գույնների լուսերից, ցանկացած գույնի լուսանդրադնող հարմարանքներ, բացի սպիտակ գույնից,

բ. հետևի մասում՝ ցանկացած գույնի լուսերով հետընթացի և հաշվառման համարանիշի լուսավորման լապտերիկներ՝ բացի սպիտակ գույնի լուսերից, ցանկացած գույնի լուսերով այլ լուսային սարքեր, բացի կարմիր, դեղին կամ նարնջագույն գույնի լուսերից, ցանկացած գույնի լուսանդրադնող հարմարանքներ՝ բացի կարմիր գույնից.

Սույն ենթակետի պահանջները չեն տարածվում տրանսպորտային միջոցների վրա տեղադրված հաշվառման համարանիշների, տարբերիչ և ձանաշման նշանների վրա:

(6-րդ ենթակետը շարադրվել է նոր խմբագրությամբ թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

7) հետին հակամառախուղային լապտերիկները միացված են տրանսպորտային միջոցի արգելակումն ազդարարող լուսային սարքերին:

4. Տրանսպորտային միջոցի անիվների ու դողերի անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) դողերի պահպանաշերտի նախշանկարի մնացորդային բարձրությունը պակաս է՝ ա. 2,0 մմ՝ ավտոբուսների համար,

բ. 1,6 մմ՝ թեթև մարդատար ավտոմոբիլների համար,

գ. 1,0 մմ՝ բեռնատար ավտոմոբիլների համար,

դ. 0,8 մմ՝ մոտոցիկլների և մուտեղների համար:

Կցորդների դողերի պահպանաշերտի նախշանկարի մնացորդային բարձրության նորմերը սահմանվում են որպես քարշակ ծառայող ավտոմոբիլների դողերի նորմերին համապատասխան։

2) դողերն ունեն հենքը (կորդը) մերկացնող տեղային վնասվածքներ (անցքեր, կտրվածքներ, ճեղքվածքներ), ինչպես նաև հիմնակմախքի շերտաբաժանում, պահպանաշերտի և կողերի շերտատում։

3) անվահեցի կամ անվասկավառակի վրա առկա են ճաքեր, կամ բացակայում է դրանց ամրացման հեղուսներից (մանեկներից) թեկուզ մեկը կամ առկա են դրանց ամրացման անցքերի ձևի և չափերի տեսանելի խախտումներ։

(3-րդ ենթակետը լրացվել է « կամ առկա են դրանց ամրացման անցքերի ձևի և չափերի տեսանելի խախտումներ» բառերով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

4) դողերը չափերով կամ թույլատրելի բեռնվածությամբ չեն համապատասխանում տրանսպորտային միջոցի տվյալ մոդելին։

5) տրանսպորտային միջոցի նոյն սռնու վրա տեղադրված են տարբեր չափերի, տարբեր կառուցվածքների, տարբեր մոդելների, պահպանաշերտի տարբեր նախշանկարներով, բութակավորված և չբութակավորված, ցրտադիմացկուն և ոչ ցրտադիմացկուն, նոր և վերականգնված դողեր։

( 5-րդ ենթակետը շարադրվել է նոր խմբագրությամբ թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

( 6-րդ կետը ճանաչվել է ուժը կորցրած թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

5. Տրանսպորտային միջոցի շարժիչի անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) արտածվող գազերում վնասակար նյութերի պարունակությունը կամ դրանց ծխայնությունը գերազանցում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված նորմերը։

2) խախտված է սննան համակարգի հերմետիկությունը։

3) անսարք է բանած գազերի արտածման համակարգը։

4) խախտված է հենատութի ( կարտեր) օդափոխության համակարգի հերմետիկությունը։

( 4-րդ ենթակետում «հովացման» բառը փոխարինվել է «օդափոխության» բառով, իսկ «հենատութի» բառից հետո լրացվել է «( կարտեր)» բառով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

5) արտաքին աղմուկի թույլատրելի մակարդակը գերազանցում է ստանդարտով սահմանված նորմերը։

6. Տրանսպորտային միջոցի այլ անսարքություններն ու պայմաններն են՝

1) ապակեմաքրիչները չեն աշխատում սահմանված ռեժիմով, կամ չեն աշխատում տրանսպորտային միջոցի կառուցվածքով նախատեսված ապակեռողիչները։

2) հետին տեսանելիության հայելիների քանակը, դասավորվածությունը և դասը չեն համապատասխանում ստանդարտի պահպաններին, բացակայում են տրանսպորտային միջոցի կառուցվածքով նախատեսված ապակիները։

(2-րդ Ենթակետում «թիվ» բառը փոխարինվել է «քանակ» բառով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

3) չի աշխատում ծայնային ազդանշանի սարքը կամ այն, կամ տրվող ազդանշանը չեն համապատասխանում ստանդարտին.

4) տեղադրված են երթևեկության մասնակիցներին վնասվածքներ հասցնելու վտանգ պարունակող կամ վարորդի նստատեղից նրա տեսադաշտը սահմանափակող իրեր կամ առարկաներ.

5) տրանսպորտային միջոցի՝

ա. ապակիների (այդ թվում՝ արտաքին թաղանթապատում ունեցող) լուսաթափանցելի-ությունը չի համապատասխանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված չափերին,

բ. առջևի դիտապակին կամ առջևի կողային ապակիները վարագուրապատված են,

գ. հետևի դիտապակին կամ հետևի կողային ապակիները վարագուրապատված են և բացակայում են հետին տեսանելիության 2 կողային հայելիները.

(5-րդ Ենթակետը շարադրվել է նոր խմբագրությամբ թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

6) չեն աշխատում տրանսպորտային միջոցների կառուցվածքով նախատեսված՝ թափքի կամ խցիկի դրաների կամ շարժիչի ծածկոցի փականները, ցիստենների բկանցքների և բեռնատար հարթակների կողերի փականները, վառելիքի բաքերի խցանները, վարորդի նստատեղի դիրքը կարգավորող մեխանիզմը, ավտոբուսի դրաների վթարային բացիչները և կանգար կատարելու պահանջի ազդանշանը, ավտոբուսի սրահի ներքին լուսավորության սարքերը, վթարային ելքերը և դրանք գործողության մեջ դնող հարմարանքները, դրաների կառավարման հաղորդակը, արագաչափը, պտուտագրիչը, հակաառևանգման և ապակիների տաքացման ու փչահարման սարքերը.

(6-րդ Ենթակետից հանվել է «( առկայության դեպքում)» բառերը թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

7) բացակայում են կառուցվածքով նախատեսված հետին պաշտպանիչ հարմարանքը, ցեխապաշտպան գոգնոցները և ցայտապաշտպանիչները.

8) անսարք են քարշակի կամ կցորդային մասի քարշակցման կամ հենակցման հարմարանքները, ինչպես նաև բացակայում կամ անսարք են կառուցվածքով նախատեսված ապահովիչ մետաղաձոպանները (շղաներ): Մոտոցիկլի և կողային կցորդի շրջանակների միացումներում առկա է խաղաքը.

9) բացակայում են՝

ա. բժշկական դեղատուփը, կրակմարիչը, վթարային կանգարի նշանը (թարթող կարմիր լապտերիկ)` ավտոբուսներում, թերև մարդատար և բեռնատար ավտոմոբիլներում ու անվավոր տրակտորներում,

բ. երկուսից ոչ պակաս հակագլորման հենակներ՝ համապատասխանաբար 3,5 տոննա և 5 տոննայից ավելի թույլատրելի առավելագույն զանգված ունեցող բեռնատար ավտոմոբիլներում և ավտոբուսներում,

գ. բժշկական դեղատուփը, վթարային կանգարի նշանը (թարթող կարմիր լապտերիկ)` կողային կցորդով մոտոցիկլներում:

( 9-րդ Ենթակետի «գ» պարբերության մեջ «ազդանշան» բառը փոխարինվել է «նշան» բառով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

Ավտոբուսում պետք է լինի առնվազն երկու կրակմարիչ, մեկը՝ վարորդի խցիկում, մյուսը՝ սրահում, իսկ մնացած նշված տրանսպորտային միջոցներում՝ ոյուրահաս տեղերում:

Բժշկական դեղատուփում պարունակվող պարտադիր դեղերի և բժշկական պարագաների ցանկը հաստատում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության առողջապահության նախարարը.

10) տրանսպորտային միջոցները, բացառությամբ սահմանված կարգով նախատեսված դեպքերի, կահավորված են առկայծող փարոսիկներով և (կամ) հատուկ ծայնային ազդանշաններ արձակող սարքավորումներով, կամ դրանց թափքերի վրա պատկերված են գունագծապատկերներ և գրառումներ (տրանսպորտային միջոցների գունագծապատկերներին և դրանց վրա տեղադրվող առկայծող փարոսիկներին ու հատուկ ծայնային ազդանշաններին ներկայացվող պահանջները սահմանվում են ստանդարտով, իսկ այն տրանսպորտային

միջոցների ցանկը, որոնք կարող են կահավորվել դրանցով, սահմանում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը).

11) բացակայում են կամ չեն աշխատում տրանսպորտային միջոցի կառուցվածքով նախատեսված նստատեղերի գլխակալները կամ անվտանգության ամրագուտիները, կամ անվտանգության ամրագուտիների ժապավենի վրա առկա են տեսանելի պատռվածքներ.

( 11-րդ Ենթակետը «գլխակալ» բառից առաջ լրացվել է «նստատեղերի» բառով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

12) մոտոցիկլների և մոպեդների վրա բացակայում են կառուցվածքով նախատեսված ոտնատեղերը, թամբի վրայի ուղևորի համար լայնակի բռնատեղը, իսկ մոտոցիկլների վրա՝ նաև անվտանգության աղեղները.

13) չեն աշխատում պահեստային անիվի բռնիչը, բարձրացման-իջեցման մեխանիզմը կամ կարապիկը.

14) կիսակցորդի վրա բացակայում են կամ անսարք են հենարանային սարքավորումը, հենակների տրանսպորտային վիճակի սևորիչը, հենակների բարձրացման-իջեցման մեխանիզմը.

15) խախտված է շարժիչի, փոխանցման տուփի, պտույտափոխանցիչի, հետին կամրջակի, կցորդման, ակումուլյատորային մարտկոցի, օդի հովացման և լավորակման համակարգի և տրանսպորտային միջոցի վրա լրացուցիչ տեղադրված հիդրավլիկ սարքավորումների միացումների կամ կիպարարների հերմետիկությունը.

( 15-րդ Ենթակետում «կողային պտույտափոխանցիչ» բառերը փոխարինվել են «պտույտափոխանցիչ» բառով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

16) գազաբալոնային սննան համակարգով կահավորված ավտոմոբիլների գազաբալոնների արտաքին մակերեսին նշված տեխնիկական պարամետրերը չեն համապատասխանում տեխնիկական անձնագրում նշված տվյալներին, բացակայում են վերջին և պլանավորված փորձարկումների ամսաթվերը.

( 16-րդ Ենթակետից հանվել է «և ավտոբուսների» բառերը թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ)

17) առանց տրանսպորտային միջոցի հաշվառումն իրականացնող մարմնի թույլտվության՝ տրանսպորտային միջոցի կառուցվածքում կատարված են փոփոխություններ (վերասարքավորումներ).

18) հաշվառման համարանիշերի թվերը և տարերը (բացի երկրի ճանաչման նշանից) չեն կրկնվում բեռնատար ավտոմոբիլների, կցորդների (բացի թեթև մարդատար ավտոմոբիլների և մոտոցիկլների կցորդներից) և ավտոբուսների թափքի հետնապատին (կրկնվող թվերի բարձրությունը պետք է լինի առնվազն 300 մմ, լայնությունը՝ առնվազն 120 մմ, գծերի հաստությունը՝ 30 մմ, տարերի չափերը պետք է կազմեն թվերի չափերի 2/3-ը).

19) մեխանիկական տրանսպորտային միջոցը, որով իրականացվում է գործնական վարման ուսուցումը, չունի համապատասխան ճանաչման նշան կամ կահավորված չէ հետին դիտման լրացուցիչ հայելիով (սովորեցնողի համար) կամ կցորդման ( բացառությամբ ավտոմատ փոխհաղորդակով( տրանսմիսիայով) տրանսպորտային միջոցների) և արգելակման լրացուցիչ ուժնակներով.

( 19-րդ Ենթակետը «կցորդման» բառից հետո լրացվել է «( բացառությամբ ավտոմատ փոխհաղորդակով ( տրանսմիսիայով) տրանսպորտային միջոցների)» բառերով թիվ 243-Ն առ 26.04.2011թ.)

20) անսարք է հեծանիվի դեկը, արգելակը կամ ձայնային ազդանշանի սարքը, կամ այն առջևից կահավորված չէ սպիտակ գույնի լուսանդրադիչով և լապտերով կամ լապտերիկով (օրվա մութ ժամանակ և անբավարար տեսանելիության պայմաններում երթևեկելու համար), հետևից՝ կարմիր գույնի լուսանդրադիչով կամ լապտերիկով, իսկ կողերից՝ նարնջագույն կամ կարմիր գույնի լուսանդրադիչներով.

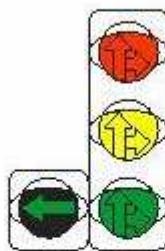
21) լծասայլը չունի կառուցվածքով նախատեսված կայանման սարքին արգելակ կամ հակագլորման հենակներ, առջևից կահավորված չէ երկու սպիտակ գույնի լուսանդրադիչով կամ լապտերով (օրվա մութ ժամանակ և անբավարար տեսանելիության պայմաններում երթևեկելու համար), իսկ հետևից՝ երկու կարմիր գույնի լուսանդրադիչով կամ լապտերով:



ԹԱՍՍՊԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ,  
ԼՈՒՍԱՏՈՒՅՑԻ ԵՎ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂԻ ԱԶԴԱՆԵԱՆՆԵՐԸ



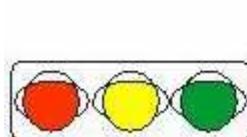
ազդանշամն երի  
սույնահայաց  
դասավորությանը



լուս ուղի և  
սեկցիանով



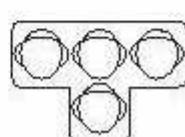
երթեսեկույցում ու որպաշակի  
սույնությունն երով  
կարգավորելու հաճար



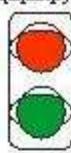
ազդանշամն երի  
հորիզոնական  
դասավորությանը



դարձափախային



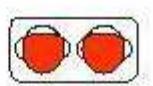
տրամվայն երի և ընդհանուր  
օգտագործնամ այլ տրամսպարտային  
նշանն երի երթեսեկույցում ը  
կարգավորելու հաճար



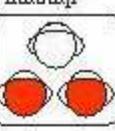
կազմակերպությամբ երի և  
հիմնարկման երի տարածքներում  
ճանապարհների նեղացման  
ուղերան երթենեկորումն  
կարգավորելու հաճար



չկարգավորված  
ինչներում երի և  
հեռախոսային  
անցումներ  
նշելու հաճար



երկարուղային զժամցներով  
երթենեկորումն կարգավորելու հաճար



և արգավարության  
ցուցանուն



և արգելու<sup>1</sup>  
լուսամղյակարձեալ  
սկավառակ



հեռախոս երի հաճար



հեծանվարկման երի հաճար



և արգավարության  
հիմնական ազդանշամները



## 1. ԱՄՆԱԾԳՈՒՑԱՑՆՐԴՐ ԽԸԱԽՆԾՐ



## 2. ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՄԱՆՑՐ



## 3. ԱՐԴԵԼՈՂ ՆՇԱՄՆԵՐԸ



3.1 Առաջըն արգելվուն է



3.2 Երթեւեկության արգելվուն է



3.3 Մեխանիկական տրամադրության նիշոցն երի երթեւեկության արգելվուն է



3.4 Թաքնասար ավտոմոբիլների երթեւեկության արգելվուն է



3.5 Առաջող իկն երի երթեւեկության արգելվուն է



3.6 Տակտորների երթեւեկության արգելվուն է



3.7 Կց պրոյավ երթեւեկության արգելվուն է



3.8 Լծասալիքի և եծամիկ երավ արգելվուն է



3.9 &lt; եծամիկ երավ արգելվուն է



3.10 Քետիունների տեղաշրջմ աշելվուն է



3.11 Զանգվածի սահմանափակուն



3.12 Առնու վրա թաքնաժողովական սահմանափակուն



3.13 Թաքնաժողովական սահմանափակուն



3.14 Լայնության սահմանափակուն



3.15 Երկարությամ սահմանափակուն



3.16 Նվազագույն նիշանարածությամ սահմանափակուն



3.17.1 Արտային կետ



3.17.2 Վտանգ



3.17.3 Հսկիչ կետ



3.18.1 Աջ շրջադարձ արգելվուն է



3.18.2 Թախ շրջադարձ արգելվուն է



3.19 &lt; եռադարձ արգելվուն է



3.20 Վազանց արգելվուն է



3.21 Վազանց ի արգելման գոտու վերջ



3.22 Թեօնատար սվաստորին վերավ վազանց արգելվուն է



3.23 Թեօնատար սվաստորին վերավ վազանց ի գոտու վերջ



3.24 Առավելագույն արագությամ սահմանափակուն



3.25 Առավելագույն արագությամ սահմանափակուն



3.26 Թայային ազդան շամ տալն արգելվուն է



3.27 Կանգան է արգելվուն է



3.28 Կայսան է արգելվուն է



3.29 Կայսան է արգելվուն է անսպաս կենու օրերին



3.30 Կայսան է արգելվուն է անսպաս զոյց օրերին



3.31 Թուրք սահմանափակունն օրի զոյտ վերջ

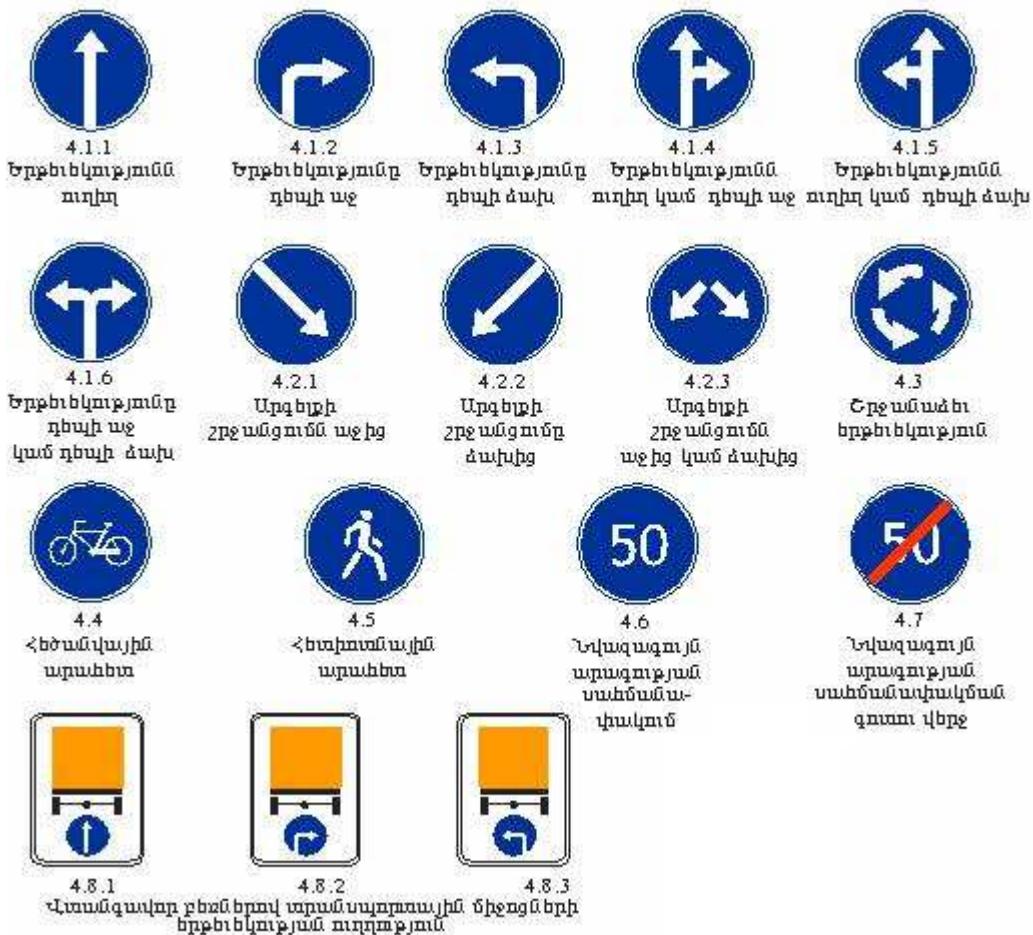


3.32 Վտանգավոր թաքն երավ արագությամ նիշան երի երթեւեկության արգելվուն է

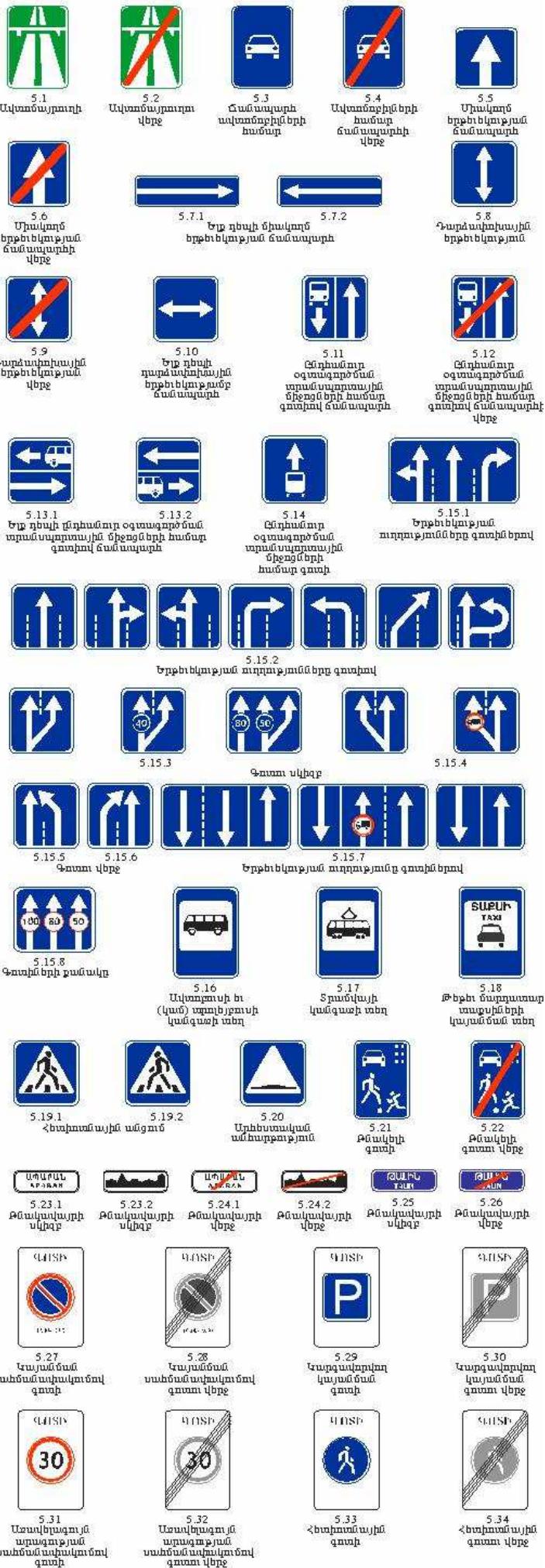


3.33 Պայտուցիկ և դարւագա թաքն արագությամ նիշան երի երթեւեկության արգելվուն է

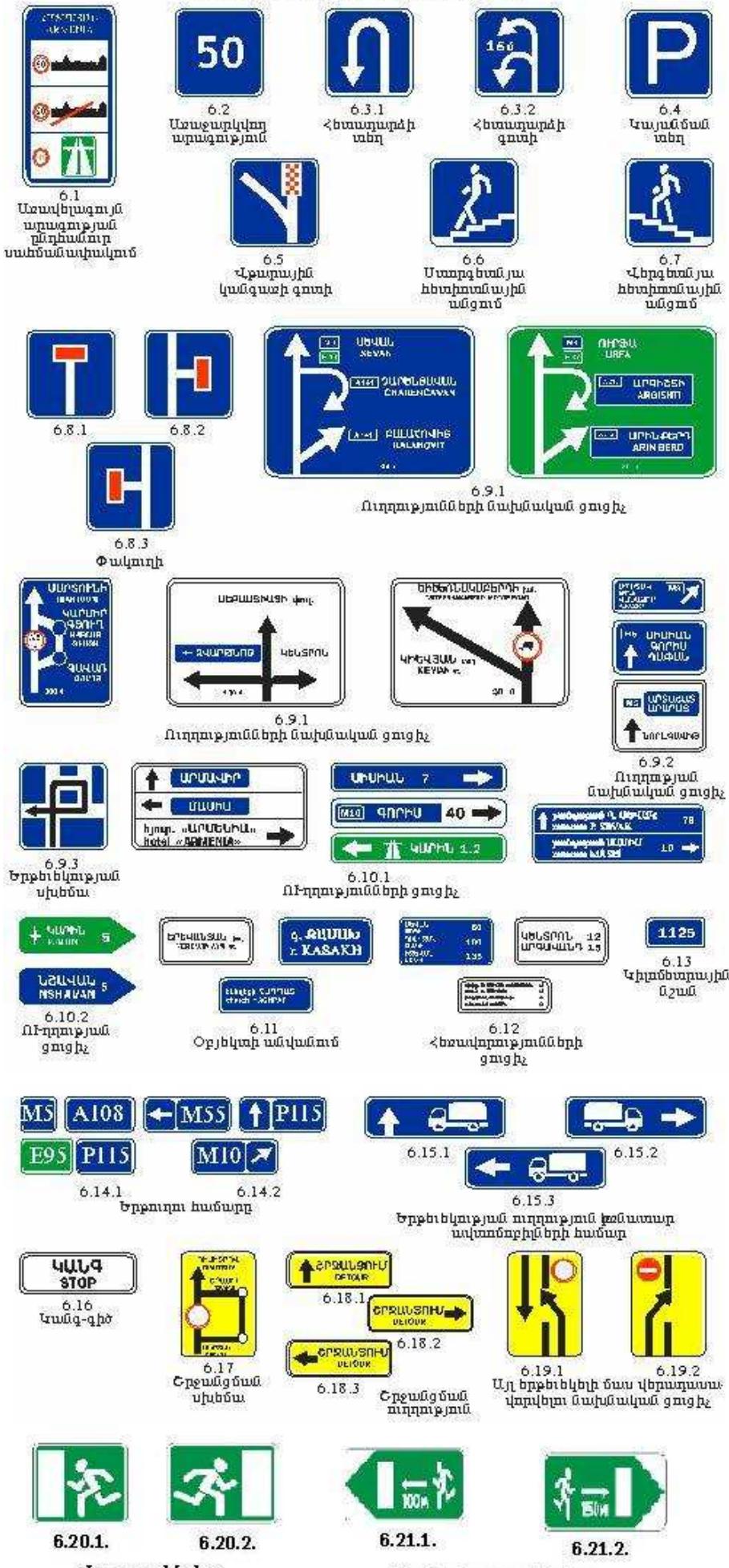
## 4. ԹԵՂԱՌԱՐԻ ՆՇԱՄՆԵՐԻ



## 5. ՀԱՇՈՒԿ ԹԵԼԱԿՄԱՆ ԽԾԱՍՏԵՐ



## 6. ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆԾԱՌՄՆԵՐԸ



## 7. ՍՊԱՍԱՐԿԱԾԱՆ ՆՇԱՄՆԱՇՐ

7.1 Ամերիկական  
օգնության կետ

Հիվանդանոց

Ավտոց ավարժան  
լսայանԱվտոճարիլն երի  
տախմակական  
սպասարկունԱվտոճարիլն երի  
լսացուն

Հեռախոս



Սմբուկ կետ



Լոճելու ջար



Հյուրանոց կամ ճոքել



Համարված



Համարված լսայր

Շամասպահայիմ  
աստղիկման թարման  
լսահակետ

Ուստիկանության

Միջազգային  
ավտոճարիլն երի  
փախադանն երի  
եսկան կետՇամասպահայիմ  
երթեւ նկարայան  
նասին տեղեկության  
հաղորդու  
սաղմական ի  
գործողության գումարՀեռարային  
ծառայության երի  
հետ սաղմական  
գումարԼողավազան  
կամ լողավ

Չոփարան



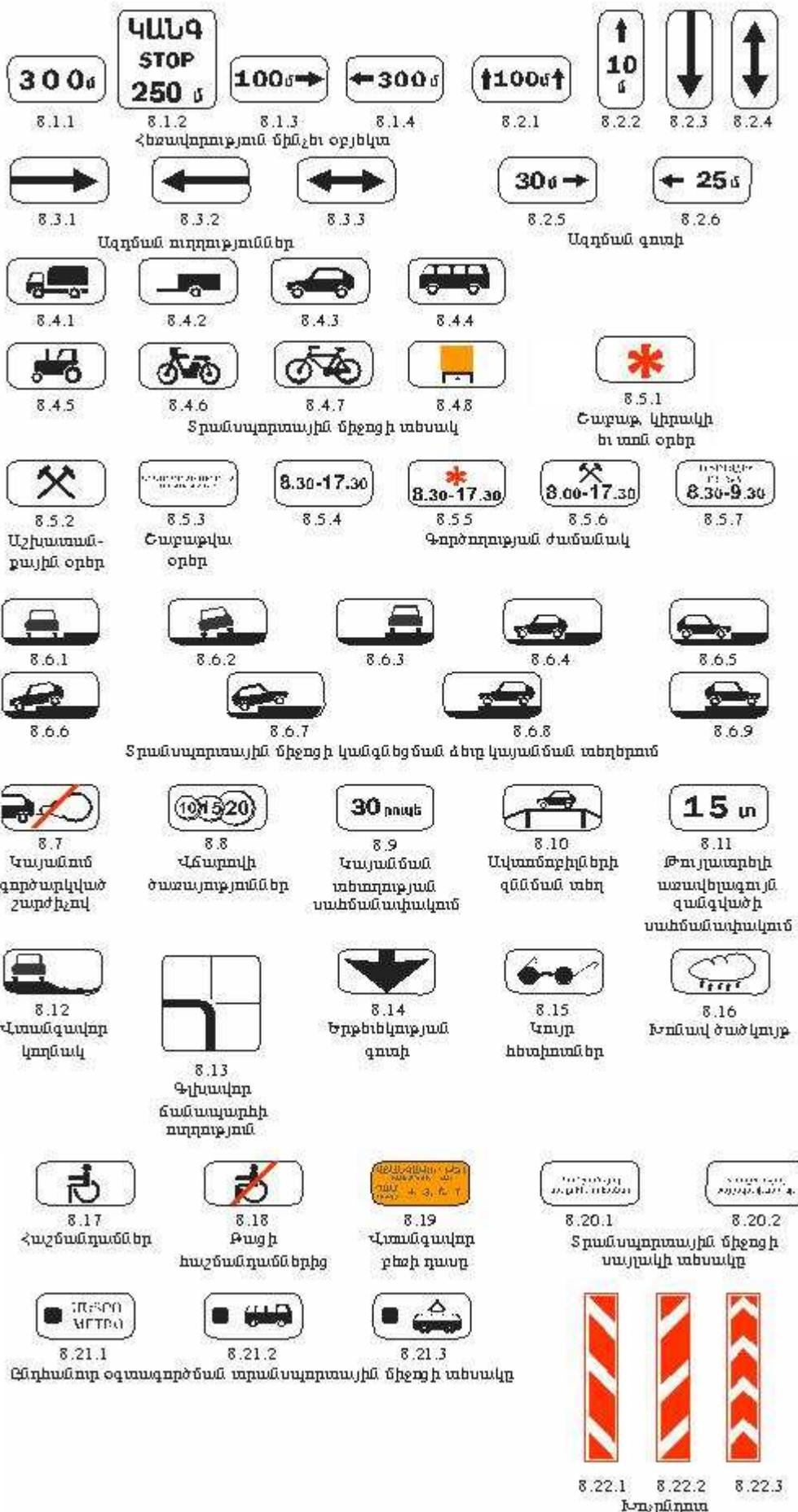
7.19.



7.20.

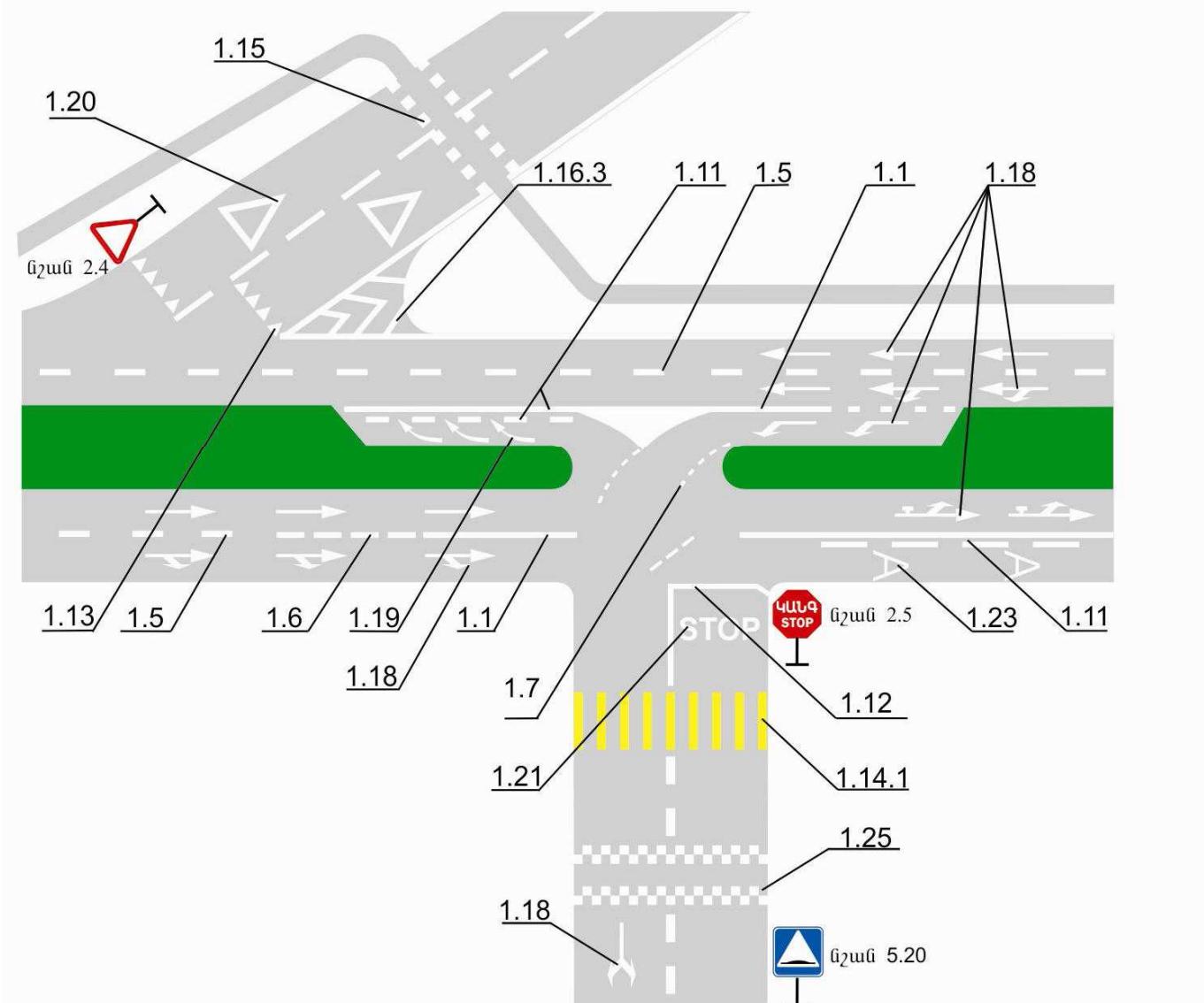
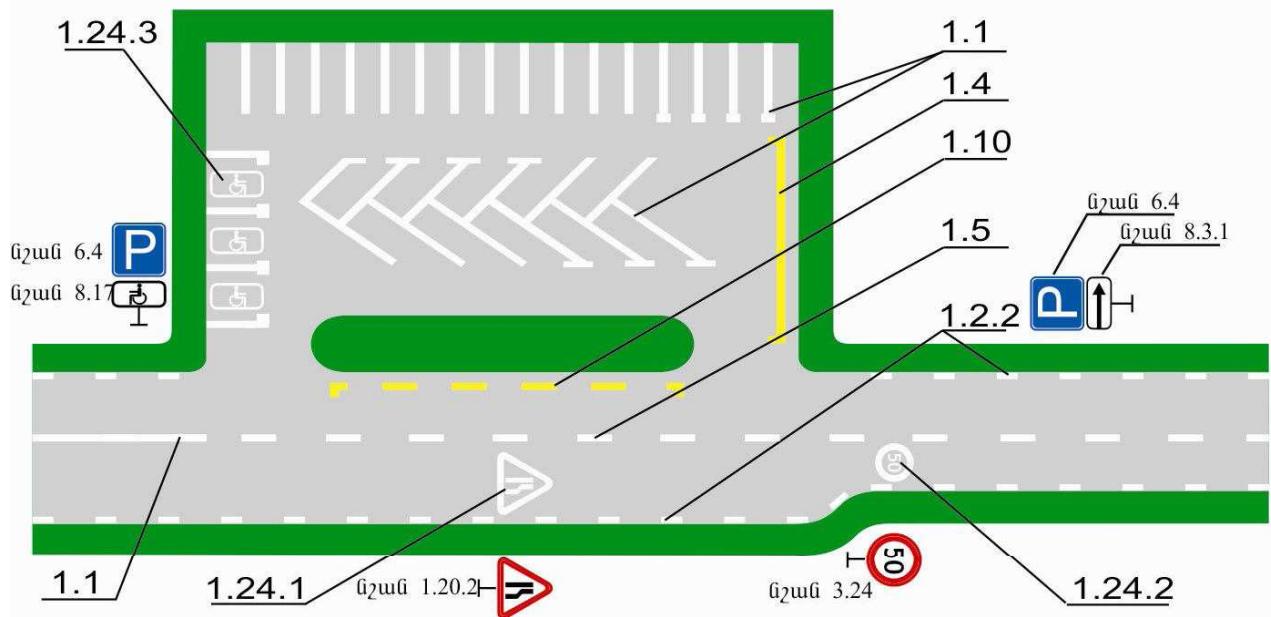
**Արտակարգ կառի  
հեռախոս****Կրակմարիչ**

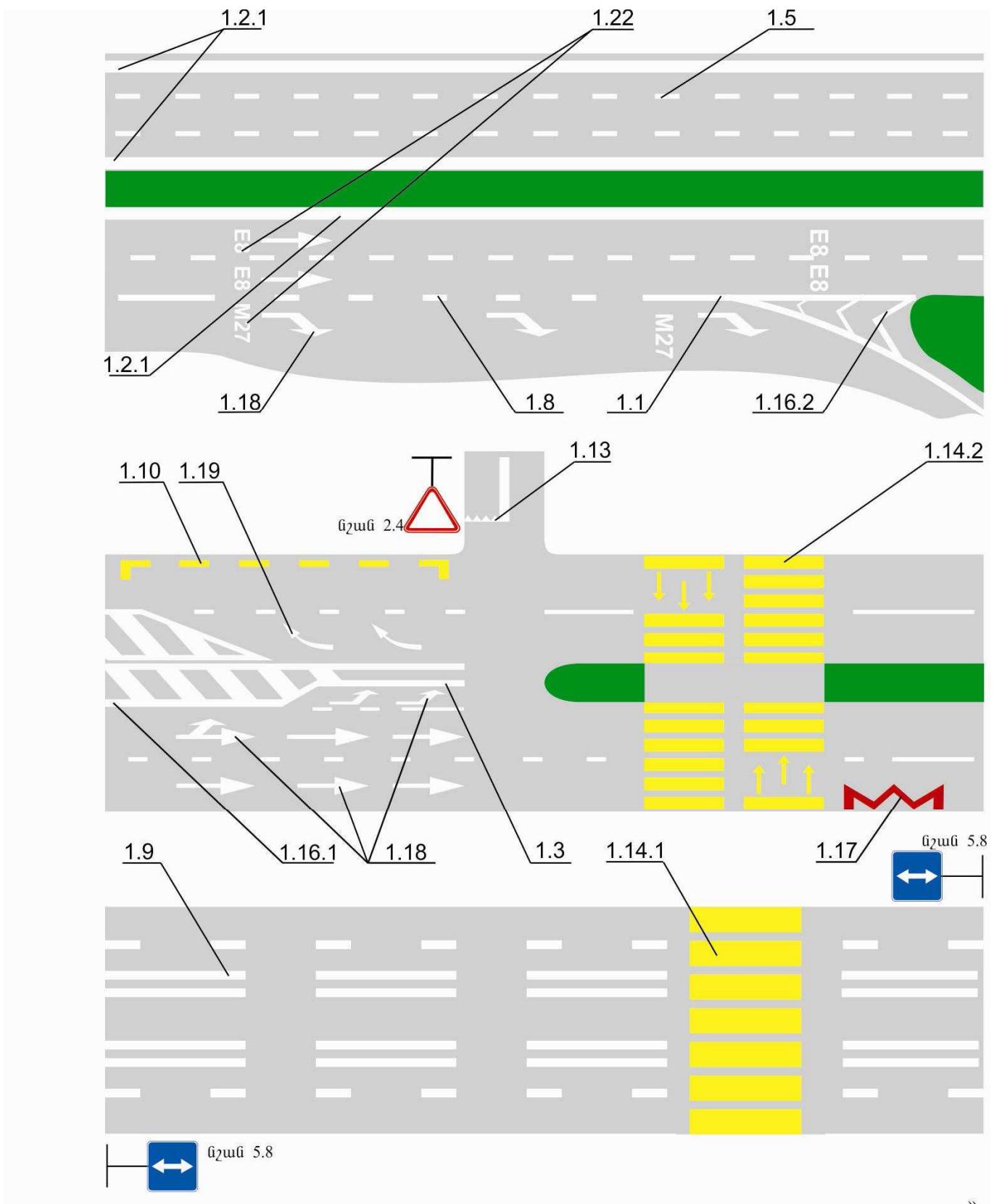
## 8. ԿՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՆՇԱՄՆԵՐ (ՑՈՒՑԱՍԱՄԿՆԵՐ)



## 1.ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ ԳԾԱՆՇՈՒՄ

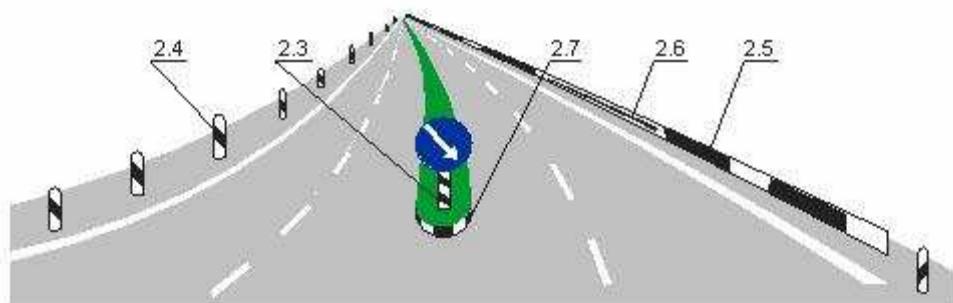
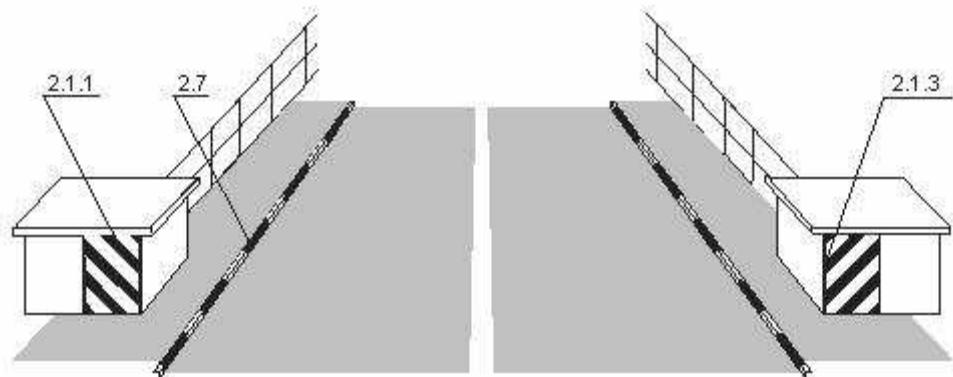
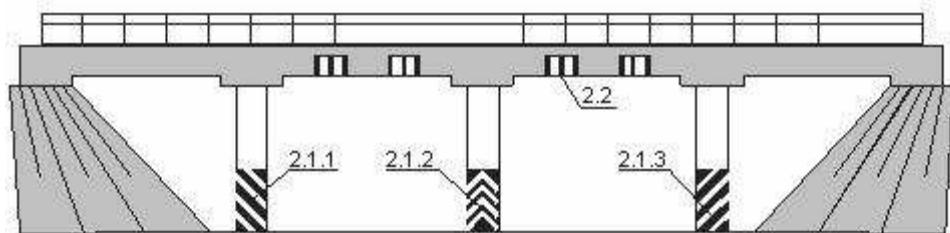
«Նկար 10





»

2. ՈՒՂՂԱԿԻՒԹ ԳԸՄԱՆ ՀՈՒՄԱՐ



## ՏՐԱՍՄՈՒՏԱՅԻՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ԹԱՍՏԱԿԱՆ ՆԵՐԱՆՇԵՐԻ



»:

ԼԵՂՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱԴԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ  
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

ԱԳՐԻԳՈՐՅԱՆ